

Fuad Babayev
BANQLADEŞİN
YAŞIDI

Fuad Babayev

BANQLADEŞİN YAŞIDI

Bakı – 2016

Fuad Babayev
BANQLADEŞİN YAŞIDI

Siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, əməkdar jurnalist Fuad Babayevin “Banqladeşin yaşidi” kitabına 2013-2016-cı illərdə Azərbaycan Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının www.avciya.az və www.1905.az saytlarında dərc edilmiş yazılarının bir qismi toplanıb.

....

Cildin dizaynında www.movingvan.ru saytından götürülmüş fotodan istifadə olunub.

ISBN - 978-9952-827880

© F. Babayev, 2016

*Böyük Jurnalist Tofiq Rüstəmovun
ışığı xatirəsinə ithaf olunur*

“BANQLADEŞİN YAŞIDI”NIN MÖCÜZƏSİ

Yazı yazmaq möcüzədir. Gördüklərin, eşitdiyin söhbətlər, yaddaşında iz buraxmış irili-xırdalı təəssüratlar, ən əsası da oxuduğun kitablar sətirlərin arasından boy göstərir, sən kim olduğunu oxucunun qulağına pıçıldayır. Başqa tərəfdən istedadlı yazı onun müəllifinin sözlərin köməyi ilə çəkilməmiş portretidir. Deməli, yaxşı yazını oxuyanda biz təkcə müəllifin səsinə eşitmirik, həm də özünü görürük. Yazı yazmaq iradi prosesdir, təfəkkür hadisəsidir, amma eyni zamanda bəzən adama elə gəlir ki, o təzə heç nə yazmır, özündən əvvəl deyilmiş və unudulmuş sözlərin tozunu alır, onlara yenidən həyat verir. Deməli, yaxşı yazıda müəllifin səsinə eşidib, özünü görməklə yanaşı, hətta ürəyinin döyüntülərini də hiss edə bilərik.

Yazı yazmaq möcüzədir. Dəyərli oxucu, bunu təsdiq etmək üçün əlavə dəlil-sübuta, çoxsaylı sitatlara ehtiyac yoxdur. Sadəcə əlində tutduğun kitabı diqqətlə oxu, özün bunun şahidi olacaqsan.

Fuad Babayevin “Banqladeşin yaşidi” məqalələr toplusu müasir Azərbaycanın publisistik boyalarla çəkilməmiş dəqiq portretidir. Bu kitab elə sənə haqqındadır: ölkənin dünəni, bugünü, getdiyi yol, onun gələcək üfüqləri, Azərbaycan insanının xırda məişət qayğılarından tutmuş, mənəvi aləminə qədər geniş və əhatəli spektr gözünün önündə canlanacaq. Kitabın adının cəlbediciliyi

və orijinallığı, mövzuların maraqlı formada təqdimatı, az qala bütün sətirlərdə özünü göstərən incə ironiya qatı kitabın maraqla qarşılanacağını və oxunaqlılığını təmin edir.

Müəllif diqqəti cəlb edən və özünəməxsus forma seçib: əksər yazılar 300 sözdən ibarətdir, ənənəvi publisistikanın uzun-uzadı, yorucu tərzindən uzaqlaşib, yazılarda mətləb dəqiq və aydın ifadə olunub, mövzular konkretir və Azərbaycan ədəbi dilinin zəngin imkanlarından böyük həssaslıqla istifadə olunub. Aydın və savadlı yazı tərz, analitik düşüncə, ictimai-sosial məzmunlu problemlərə acı gülüş bucağından yanaşma, sözlərdən yerində və dəqiqliklə istifadə, sistemli mütailədən irəli gələn miqyaslılıq Fuad Babayev publisistikasının əsas xüsusiyyətləridir.

“Sözünü o kəslərə də ki, səni eşitmirlər”-, Azərbaycan maarifçiləri Molla Nəsrəddinin dəqiqlik və ağırla ifadə etdiyi bu prinsipə həmişə sadıq olublar. Şəxsi qənaətim belədir ki, bizim maarif çirağını yandıran şəxsiyyətlərin arzuları sözün həqiqi mənasında tam reallaşmadığından onların missiyası qurtarmayıb, Azərbaycanın əli qələm tutan insanların timsalında bu missiya hələ davam etməkdədir. O ağır-acılar ki, yüz il, yüz əlli il bundan əvvəl bizim humanistləri narahat edirdi, onlar indi də var, o şeylərə ki, Molla Nəsrəddin gülürdü, onlar elə indi də gülməli olaraq qalıblar. Fikrimizi “Banqladəşin yaşdı”nın yazdıqları nümunəsində bir az da konkretləşdirək, məsələn, bu cümləyə diqqət yetirək:

“Maşallah, xeyli rus, ingilis, hətta alman, fransız, lap elə ispan dilli adamlarımız var. Və bu çox sevindirici haldır. Təəssüf doğuran ana dilini mükəmməl bilmənin məziyyətlər sırasından çıxması, bəlkə də çıxarılmasıdır”. “Potensial poliqlotlar ölkəsi” yazısından gətirdiyimiz bu sitat dil davasından, ana dilinə 21-ci əsr azərbaycanlısının münasibətindən gedir. Cəhalət və kitabın qarşıdurması, savadlı adamların başa düşülməməsi, kütləvi pisixozun sirayət etdiyi ümumu şüursuzluq “Cihad kitabı və üzü tükü gənc” məqaləsində daha qabarıq formada verilib. Özü də müəllif bu mövzuları havadan götürmür, o, daim xalqın içindədir, onun istək və arzularını, zövq və dünyagörüşünü yaxşı bilir. Elə yuxarıda adını çəkdiyim yazı da Bakı metrosunun “28 May” stansiyasında aparılan adi bir müşahidənin, sadə həyat həqiqətinin nəticəsində yaranıb. İstiqlalımızın elan olunduğu tarixi günün adını daşıyan məkanda cəhalət və kitabın qarşı-qarşıya gəlməsi isə sadəcə dəhşətdir.

Fuad Babayevin mövzu dairəsi geniş olsa da, o, yazılmamış qızıl qaydaya daim əməl edir: yalnız və yalnız yaxşı bildiyi, dərindən bələd olduğu mövzulardan yazır. Müəllif publisistika janrının imkanları ilə məhdudlaşmır, fikirləri bəzən uğurlu bədii boyalarla təsvir edilir. “Sosial liftiniz işləyir?” sərlövhəli yazı bir tərəfdən ənənəvi felyeton effekti yaradırsa, digər tərəfdən yenilikdir, yeni dünya duyumunu, tərzini ifadə edir. Təbii ki, publisistika da bədii boyalardan bacardıqca geniş və yerinə düşən formada istifadə uğurlu yanaşmadır.

Müəllif istənilən yazısında çoxsaylı suallar qoyur. Bunlar elə suallardır ki, Azərbaycan insanını hər gün düşündürsə də cavab tapmaqda çətinlik çəkir. Məsələn, “İndi bildiniz ki, bizim köhnə kitab mağazaları niyə bağlanıb?” (“Əvvəlcə digital-first, sonra da digital-only”), “Bildinizmi, bizimkilərin “kredit reytingi”nin aşağı olmağından nəyə görə əndişələnməyə dəyməz?” (“Kredit tarixçəmiz”), “Özüm sınınamamışam, amma deyirlər dəvə oynayanda qar yağar. Bəs binalar sürüşdürüləndə necə?” (“Sürüşdürmə “epidemiyası” başlasa...”)) və s.

Qeyd etdiyimiz kimi, müəllifin üslubunu fərdiləşdirən əsas amillərdən biri də sarkazm və yumor hissinin xarakterikliyidir. Bu, təbii ki, Azərbaycan ədəbiyyatında tənqidi realizmin göstərdiyi vüsətli təsirin nəticəsidir. Ağrını çatdıran gülüş, bəzən öldürücü yumor milli publisistikamıza hopmuş, özünə dərinlən yer eləmiş forma stereotipidir. Müəllifin bu fikrinə diqqət yetirək: “Hətta rayon mərkəzindən dağ kəndinə elçiliyə getmisinizsə belə, oğlanın Bakıda evinin olub-olmaması ilə bağlı suala hazır olmalısınız” (“Oğlanın evi varmı?”). Mənim fikrimcə, “Zəmanəmizin Staxanovu” yazısı yuxarıda qeyd etdiyimiz prinsipləri özündə əks etdirən daha mükəmməl nümunədir.

Əməkdar jurnalist Fuad Babayevin bütün mövzuları gündəmə bağlıdır və jurnalistikanın prinsipləri baxımından çox səliqəylə işlənir. Yazılarda tez-tez informasiya portallarına, xəbər agentliklərinə istinadların olması, müəllifin müşahidə qabiliyyəti ilə yanaşı, daim informa-

siyanın içərisində olduğuna dəlalət edir. Yadıma Fuad Babayevlə birgə “Space” televiziyasında çalışdığımız vaxtlar düşür: o, qısa vaxtda “Hər həftə” analitik proqramının aparıcısı kimi tamaşaçıların, ciddi auditoriyanın diqqətini cəlb edə bilmişdi, yeni yaranmış televiziyanın Xəbərlər departamentinin formalaşdırılması onun adı ilə bağlıdır və jurnalist təsisatının təşkili sahəsində o, özünü qabiliyyətli menecer kimi təsdiq etmişdi. Bu fikirləri sadalamaqda məqsədim odur ki, istər təşkilatçı, rəhbər şəxs, istər maraqlı publisist kimi Fuad Babayevin portretini tamamlayan məsuliyyət hissidir. Bu, məsuliyyətli yazı tərzini kitabla tanış olduqca hörmətli oxucu daha yaxından hiss edəcəkdir.

Fuad Babayev Sankt-Peterburq Dövlət Universitetinin Fəlsəfə fakültəsinin yetirməsidir. O, uğurla dissertasiya müdafiə edərək siyasi elmlər üzrə fəlfəsə doktoru adını alıb və bir çox elmi məqalələrin, monoqrafiyaların müəllifidir.

Qayıdaq yazının əvvəlində toxunduğumuz incə mətləbə: “yazı yazmaq möcüzədir” misalına. Bu, doğrudan da belədir və bu gerçəkliyi əyani formada görmək üçün hörmətli oxucunu “Banqladeşin yaşadı”nı diqqətlə oxumağa dəvət edirəm. Niyə Banqladeş? Bunu oxuyanda biləcəksiniz.

*Natiq Məmmədli,
Yazıçı, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, əməkdar jurnalist*

SONSUZ MAŞIN «ŞOU»MUZ

80-ci illərin ortalarında Bakı məktəblərində oxuyan oğlan uşaqlarından biri o birisinə nəyə görə səlam verməyəndə, kinayəli “Noolub alə, aton “QAZ-24” alıb?” sualı ilə qarşılaşa bilərdi.

Elə həmin vaxtlarda Bakıda deyəsən cəmi 2 “inomarka” var idi. Biri kaman ustası Habildə idi gərək ki, o biri də Səyavuş Aslanda. Bəlkə də çox idi “inomarka”, amma camaat bu iki maşını tanıyırdı.

Bu məsələlər lap çoxdan olub.

İndi keçək müasir dövrə.

O gün eşitdim ki, bir adam mənzilini satıb, ondan sonra gedib “Hummer” alıb.

Deyilənə görə bank binalarının həndəvərində filan qədər maşın var. Hamısı aldıkları krediti ödəyə bilməyən adamların əlindən alınmış maşınlardır.

“QAZ-24”-ün hörmətli vaxtları da, qos-qoca şəhərdə ikicə dənə “inomarka”nın olması kimi əndirəbadi işlər də lap uzaqlarda qalıb. İndi Bakıda kefin istəyən qədər “inomarka” var. Həm də ona görə ki, elə bütün maşınlar indi “inomarka”dır da. Biz ya heç maşın buraxmırıq, ya da demək olar ki, maşın buraxmırıq və siz hamınız da bunu bilirsiniz.

Nə isə, sözüm onda yox. Ötən illər ərzində azərbaycanlıların izah olunmaz, bəlkə də izah olunan maşın sevgisi xeyli güclənib. “Qonşudan qalma geri” məntiqini həyat fəlsəfəsinin baza prinsipinə çevirmiş azərbaycanlılar bir ucdan maşın alırlar. Özü də elə-belə, yəni kiçiklitrajlı maşınların sən deyən hörməti-zadı yoxdur.

Hörmətli maşınlar yekə maşınlardır, hansıları ki, benzini su kimi içir və sahibinin sərhəd tanımayan “MƏN”ini qismən də olsa tamamlayır.

Bu qədər.

Amma, bir maraqlı rəqəm var, istəyirəm onu da çatdırım sizlərə ki, ürəyimdə qalmasın.

Deməli, keçən il Avropada cəmi 12 053 904 maşın satılıb. 2011-ci ilə baxanda bu 8,2 faiz geriləmə deməkdir. Təzə maşınlar axırıncı dəfə 1995-ci ildə belə az satılıb Avropada.

Əlimdə bizimkilərin ötən il nə qədər təzə maşın almaları haqda məlumat yoxdur. Amma dəqiqliyi ilə deyə bilərəm ki, bütün yolları əhatə edən sonsuz “Maşın” şousu davam edir. Davam edir nədir e, güclənə-güclənə gedir.

Bəlkə doğrudan da yaxşı yaşayırıq?

Az qala qəhərlənmişəm, bitirirəm yazımı.

www.avciya.az

23 yanvar 2013-cü il

SÜRÜŞDÜRMƏ “EPİDEMİYA”SI BAŞLASA...

Bir müddət bundan qabaq Bayılda, sonra deyəsən həm də Əhmədli tərəfdə sürüşmə halları var idi. (Əslində müxtəlif səciyyəli sürüşmələrə hər yerdə rast gəlmək olar, burada söhbət torpaq sürüşmələrindən gedir.) Həmin bu sürüşmə halları ortaya çıxanda sürüşən ərazilərdəki binalar da sürüşdü və yaxud elə vəziyyətə düşdü ki, sürüşsəydi ondan yaxşı olardı. Bu təbiətin sürüşdürdüyü torpaqlar və binalardır.

İndi sürüşmə məsələsində yeni mərhələ başlamaq istəyir. Bu dəfə adamlar başlayıblar binaları sürüşdürməyə. Düzdür, hələlik heç bir bina sürüşdürülməyib. Amma sürüşdürülməlik bir bina var və bu rəhmətlik Hacınskinin indiki Füzuli küçəsindəki keçmiş mülküdür.

Çox maraqlı binadır bu mülk. Şamil Fətullayev-Fiqarov bu binanı Bakının “modern üslubunda ən yaxşı memarlıq abidələrindən biri” kimi dəyərləndirib. Bu binanın bircə çatışmayan cəhəti var. Vaxtında, yəni 1908-ci ildə rəhmətlik bu binanı lazım olduğu yerdə tikdirməyib. Və indi məcburiyyət yaranıb ki, modern üslubda tikilmiş binanı elə modern üsullarla da sürüşdürələr əsl yerinə. Yəni təqribən 15 metr arxaya.

Bina necə sürüşdürüləcək və onun sakinləri binanın təzə yerində özlərini necə hiss edəcəklər? Bu sualın cavabını biz bilmirik və ümid edirəm ki, bina sürüşdürənlər bunu bilirlər. Bilməsəydilər bu çətin işə girişməzdilər yəqin.

Daha bir sual da yaranır və mən bu sualın da cavabını

bilmirəm.

Deməli, bu gün oxudum ki, Ayna Sultanova parkında təmir işləri başlanmalıdır. Bu işləri şərh edən bir məmur təmir zamanı yoldaş Sultanovanın heykəlinin yerinin dəyişə biləcəyini istisna etməyib. Həmin məmur deyib ki, ola bilər heykəl ya geri ya da irəli çəkilsin... Bildiniz?

Bu məlumatı oxuyan kimi Hacınskinin sürüşdürülmə ərafəsində olan binası yadıma düşdü və biixtiyar barmağımı dişlədim. Və öz-özümə sual verdim. Görəsən ola bilərmi ki, Bakıda indi də bina, heykəl və ola bilsin həm də körpü və s. kimi mühəndis qurğularının sürüşdürülməsi prosesinə start verilsin?

Oldu oldu da.

Özüm sınınamamışam, amma deyirlər dəvə oynayanda qar yağar. Bəs binalar sürüşdürüləndə necə?

Gözləyək görək Hacınskinin mülkünün aqibəti necə olacaq

www.avciya.az

24 yanvar 2013-cü il

SOSIAL LİFTİNİZ İŞLƏYİR?

Neçə illər bundan əvvəl qəribə bir hadisə baş verib. Deməli, Bakının Keşlə kəndində Hacıqulu adında bir kasıb kişi yaşayırmış. Tənəkəçilik eləyirmiş. Ətraf kəndlərin sakinləri də gəlib bu kişinin düzəltdiyi qabları alırlarmış. Bu kişinin düzəltdiyi əsas qabın adı a hərfi ilə başlayıb, elə həmin hərflə də bitərmiş. (İnsafən o qabın adı elə indinin özündə də dəyişməyib)

Nə isə, bu kişinin bir çətin külfəti varmış. Və böyük oğlunun adı da Ağabala imiş. Özü də Ağabala çox fərasətli uşaqmış. Ona görə də günlərin bir günü Hacıqulu kişi oğlunu yanına salıb gətirir şəhərə ki, işə düzəltsin. Düzəldir də. Buxar dəyirmanında bir qəpik də almadan Ağabalanı işə götürürlər və uşaq başlayır işləyib atasına kömək eləməyə.

Ağabala bala-bala işləyir və altdan-altdan dəyirmanın işini də öyrənir. Həm də pul yığır. Üstündən neçə il keçəndən sonra dəyirmanı alır. Tənəkəçi Hacıqulunun oğlu Ağabala olur “xozeyin” Ağabala. Və bir müddət keçəndən sonra dəyirmanlar kralına çevrilir. Necədi sizin üçün?

Bu qəribə hadisə XIX əsrin sonlarında baş verib.

Bax belə. Belə məlum olur ki, sovet vaxtı yıxıb-sürüdüyümüz çarizm dövründə əməlli-başlı, lap elə “Evləri köndələn yar”da haqqında bəhs edilən əsatiri lift kimi işləyən sosial lift varmış. Və ən aşağı mərtəbədə həmin bu sosial liftə minən kasıb Ağabala yuxarı qatda milyonçu Ağabala kimi düşə bilərmiş.

Nə isə. O vaxt ola bilsin, “sosial lift” anlayışı yox idi,

amma sosial liftin özü vardı. İndi isə tərsinədir bəlkə? Cavablandırmağa çətinlik çəkirəm, odur ki, susuram. Və istəyirəm balaca bir lətifə danışım.

Günlərin bir günü bir generalın (bu Rusiya lətifəsidir, özümə borc bilirəm bu məsələni qeyd edim) oğlu atasından soruşur ki, o (yəni oğul) general ola bilərmi? General (yəni ata) bu sualı birmənalı olaraq müsbət cavablandırır. Oğul (yəni general olmaq istəyən) ürəklənib bu dəfə marşal olmaq imkanlarını araşdırmaq istəyir. Söhbət bu yerə çatanda ata (yəni general) məyuscasına bildirir ki, deyilənə görə marşalın öz oğlu var.

Vəssalam.

www.avciya.az

25 yanvar 2013-cü il

“KİÇİK TOY”DAN GEÇİKMİŞ “REPORTAJ”

İki-üç il bundan qabaq yaxın qohumlarımızdan biri oğlanlarına “kiçik toy” eləyirdi. Bizi də çağırırmışdı. Getmişdik.

Məclis Bakının analoqu olan restoranlarından birinin ən yüksək dünya standartlarına cavab verməyən zalında keçirilirdi. Və durmadan inkişaf edən respublikamızın paytaxtında mütəmadi olaraq düzənlənən çoxsaylı “kiçik toy” məclislərindən demək olar ki, heç nə ilə fərqlənmirdi. Məclisdə kloun da vardı. Özü də dostum Natiq Məmmədlinin çox maraqlı hekayələrindən olan “Kloun”un qəhrəmanından xeyli fərqlənən bir kloun. Çox şən idi, yetənə yetirdi, yetməyənə daş atırdı və məclisin ona həvalə edilmiş bölümünü həvəslə, ruh yüksəkliyi ilə istiqamətləndirirdi.

Klounun ibrətamiz hərəkətlərinin və dərin mənalı kəlamlarının çoxunu unutmuşam. Amma dəqiq yadımdadır ki, o məclisin şirin yerlərinin birində yaşı “kiçik toy” məclisinin səbəbkarı olmağa imkan verən bütün qonaqları meydana dəvət etdi. Və onların hər birinə bütün dünya böyüklərinin bütün dünya kiçiklərinə yüz illərdən bəri verdikləri sualı ünvanladı. Öyrənmək istədi ki, bu uşaqlar böyüyəndə hansı sənətə yiyələnmək, hansı peşənin sahibi olmaq niyyətindədirlər.

Respondentlər açıq-aşkar sezilən entuziazmla qoyulmuş sualı cavablandırırdılar. Improvizə olunmuş rəy sorğusunun sonunda məlum oldu ki, balacalar bir nəfər kimi o qədər də uzaq olmayan gələcəkdə polis olma-

ğı planlaşdırırlar və birmənalı şəkildə hüquq-mühafizə orqanlarında çalışmaq niyyətindədirlər. Təsəvvür edirsinizmi?

Sözü gedən “kiçik toy” məclisinin düzənləndiyi tarixdən bizi iki-üç il ayırır. Ola bilsin bu illər ərzində balaca azərbaycanlıların gələcək karyera planları dəyişib... Amma sözügedən məclisdə hər şey yuxarıda qeyd etdiyim kimi idi. (Dövrün tələblərinə uyğun olaraq bütün gedişat təbii ki, lentə alınırdı və şübhə etmirəm ki, ailə arxivində saxlanmaqdadır.)

İlin-günün bu vaxtında niyə bütün bunlar yadıma düşdü? Özüm də bilmirəm. Amma dəqiq yadımdadır ki, təqribən 35 il bundan əvvəl mənim gələcək karyera planlarımla bağlı sualı cavablandıranda kosmonavt olmaq istədiyimi demişdim. Sovet balacası idim axı...

Bəlkə də balacalarımızın polis olmaq istəyindən qayğılanmağa dəyməz. Bəlkə onlar Natiq müəllimin hekayəsinin qəhrəmanlarından olan Zülfünün balaca oğlu Tural kimi kloun olmaq həvəsinə düşsələr daha pis olar?

www.avciya.az

28 yanvar 2013-cü il

TOPONİMİK TƏKLİF

Ən asan iş təklif verməkdir. Bunu hamı bacarır. Özü də yaxşı olar ki, başın çıxmayan sahə ilə bağlı təklif verəsən. Ümumiyyətlə, əziz dostlar, öyrətmək olmasın, təklif verəndə əsas diqqəti təklifin özünə yox, səsinizin tembrinə, üzünüzün ifadəsinə və əlbəttə ki, baxışlarınıza yönəldin. Təcrübə göstərir ki, ağıllı görkəmlə verilən ən adi təklif, necə deyərlər elə-belə, işçi qaydada verilən ən əhəmiyyətli təklifə baxanda daha yaxşı qarşılır. Və bir növ hörmətli olur.

Keçirəm təklifə. Təklifim toponimik xarakter daşıyır və olduqca faydalıdır. Bu təklifin əlaqədar qurumların diqqətini cəlb edəcəyinə əsla şübhə eləmirəm.

Təklif edirəm ki, Bakıdakı xarici ölkə səfirliklərinin yerləşdiyi küçələrin, prospektlərin adlarına yenidən baxaq. Məsələn, Amerika Birləşmiş Ştatlarının Azərbaycan Respublikasındakı səfirliyi Azadlıq prospektində yerləşir. Bu prospektin adını dəyişdirib “BMT-nin əməl olunmayan 822 sayılı qətnaməsi prospekti” qoysaq necə olar?

Və yaxud Rusiya Federasiyasının ölkəmizdə fəaliyyət göstərən səfirliyinin ünvanına nəzər salaq. Bakıxanov, 17. İndi isə təsəvvür edin ki, küçənin adını dəyişmişik və Rusiya səfirliyi deyək ki, “1992-ci ildə erməni hərbi birləşmələri tərəfindən işğal olunmuş Azərbaycan şəhəri Laçın küçəsi”ndə yerləşir.

Siyahını davam etdirmək istəmirəm. Bakıda səfirliklər çoxdur. Düşünürəm ki, diplomatik missiyaların yerləşdiyi küçələrin adlarına yüngülvari əl gəzdirib Qa-

rabag̃ problemimizi xarici diplomatların həm özlərinin, həm də rəhbərliklərinin yadına sala bilərik. Əminlik hissi ilə deyirəm ki, Vaşinqtondan, Dövlət Departamentindən kimsə Bakıdakı işçilərinə məktub yazası olsa, BMT-nin əməl olunmayan 822 sayılı qətnaməsinin məhz nəyə həsr olunması ilə maraqlana bilər. Və yadına düşər ki, bu il həmin qətnamənin 20 yaşı tamam olub... Necə bilirsiniz?

Öz ayrıranının turşluq əmsalının böyüklüyü ilə barışmaq iqtidarında olmayanlar ölkəsinin layiqli və vətənpərvər övladı kimi əminəm ki, indicə səsləndirdiyim təklifin həyata keçməsi bizə ancaq başucalıqı gətirə bilər. Həm də ona görə ki, bu təklifi elmi cəhətdən əsaslandırmaq mümkündür. Axı ünvanın insan psixologoyasına təsiri danılmazdır. Məsələn, mən vaxtilə Kislotnaya (yəni Turşu) küçəsində yaşayırdım. Getsin o günlər gəlməsin. Sonralar küçəmizin adını “Babək prospekti” elədilər. Bilirsiniz nə yaxşı oldu?

www.avciya.az

29 yanvar 2013-cü il

MALİ MALİ

Deyilənə görə çox yaxşı pal-paltar İtaliyada, əsl hörmətə layiq maşınlar da Almaniyada istehsal olunur. Əlbəttə, axtarsan Fransada da, İngiltərədə də və başqa-başqa adı ürəyəyatan ölkələrdə də kefiniz istəyən qədər kostyum da tikirlər, maşın da buraxırlar. Amma, “italyanski” ayaqqabı bam-başqadır. “Nemetski” avtomobillər də ki, dünya dördtəkərliləri arasında özünü çoxdan təsdiq eləmiş, indi dəbdə olan tərzdə desək, birinciliyi haqq eləyən maşınlarıdır.

Birmənalı şəkildə deyə bilərik ki, çağdaş dünyada kostyum tikilməsi və maşın istehsalı kimi nəcib işlərlə yanaşı başqa işlər də görülür. Və bu işlərin içində xoşagəlməz işlər çoxdur. Özü də bu xoşagəlməz işlərin görülməsi sahəsində ixtisaslaşan ölkələr də var. Və belə ölkələrdən biri də deyəsən Malidir.

Mali haqqında nə bilirik? Daha doğrusu, Fransa Prezidenti cənab Olland bu ölkəyə fransız hərbiçilərini göndərmək haqqında qərar qəbul edənə qədər nə bilirdik? Bir də, nə baş verdi ki, Paris Mali qoşunlarının “terrorçu elementlər”lə mübarizə aparmasına kömək etmək fikrinə düşdü?

Mali və bu ölkədə baş verənlər haqqında məlumatımız əvvəl də az idi, indi də çox deyil. Amma məlumatlı qəzetlər hələ də mövcuddur. Və bu qəzetlərdən biri, ABŞ-ın “Nyu-York tayms” nəşri Malidə baş verənlərə bir balaca aydınlıq gətirib.

Təfərrüatlara varıb sizi yormağ istəmirəm. Amma qəzet iddia edir ki, son 4 il ərzində ABŞ bölgədə irimiqyas-

lı antiterror proqramı həyata keçirib və bu işə 520, ola bilsin hətta 600 milyon dollar xərcləyib. Və əsas diqqət də 50 ildən bəri hökumətlə yola getməyən tuareqlərin təliminə yönəldilib. Ötən ilin martında Malinin şimalına Liviya mənşəli yaraqlılar yol tapanda amerikalıların təlim keçdiyi general Amada Sanoqo ölkədə hərbi çevriliş edib. Sonra tuareqlər Malinin şimalında Azavad “dövlət”ini yaradıblar. Sonrası da necə deyərlər göz önündədir.

“Mali malı” kimi bütün dünyaya təqdim edilən “əmtəə”nin mənşəyinə ABŞ qəzetinin bir yazısı ilə aydınlıq gətirilməsi çətin məsələdir. Şübhəli, qaranlıq məqamlar çoxdur.

Allah bütün ləyaqətli adamlara Milanda tikilmiş son dəbli kostyum geyib Ştutqart konveyerindən çıxmış təp-təzə avtomobildə gəzmək qismət eləsin.

www.avciya.az

30 yanvar 2013-cü il

METRO “ADAM”I

1968-ci ildə Azərbaycan arxeoloqu Məmmədəli Hüseynov Azıx mağarasında çənə sümüyü tapdı. Alimlər sümüyü diqqətlə öyrənib aydınlaşdırdılar ki, bu 350-400 min il bundan əvvəl həmin ərazidə yaşamış 18-22 yaşlı qadının çənəsidir. İndi hamı bütün sümükləri lap çoxdan sürmə olmuş, yalnız alt çənəsinin sağ hissəsi salamat qalmış bu ibtidai insanı azıxantrop, yəni Azıx adamı kimi tanıyır.

Elmə hələlik məlum olmayan ən azı bir “adam” növü də var. Təvazökarlıqdan kənar səslənə bilər, amma deməliyəm ki, bu “adam” növünü mən tapmışam. Ona ad da vermişəm. Ad çox sadədir və xalis azərbaycanca-dır. Metro “adam”ı.

Metro “adam”ının nümunələrini mən Bakı metropoliteninin xidmətindən istifadə edən yüz minlərlə soydaşımın arasından çox çətinliklə tapmışam. Və istəyirəm ki, həmin “adam”ın xarakterik cəhətləri barədə sizlərə bir balaca məlumat verim.

Beləliklə metro “adam”ı kimdir? Bu şəhərdə normal, ən əsası isə təhlükəsiz çalışan yeganə ictimai nəqliyyat vasitəsinin sərnişinləri arasında onu necə aşkar etmək olar?

Metro “adam”ı bizim metroda ən uzun məsafəni (məsələn “Həzi Aslanov” stansiyasından ta “Dərnəgül”ə qədər) qət etməyi nəzərdə tutubsa belə, boş qatara minər-minməz hər stansiyada taybatay açılan qapılardan birinin ağzında özünə əlverişli mövqe seçir. Və boyunun, çəkisinin, xeyli dərəcədə də tərbiyəsinin

bütün imkanlarından tam faydalanaraq qatara minən və qatardan düşən insanların işini maksimal dərəcədə əngəlləyir. Onun üzündə bir qayda olaraq özündənrazılığı ifadə edən təbəssüm, bəzən də qeyzli, həm də saymaz-yana ifadə olur.

Metro “adam”ı qatara minərkən qapılar açılar-açılmaz içəri dürtülməyə çalışır. Bu zaman onun qatardan düşmək niyyətli adamları qabaqlamaq istəməsi aydın hiss olunur.

Metro “adam”ı eskalator da özünəməxsus davranış sərgiləyir. Burada da onun əsas məqsədi digər sərnişinlərin hərəkətinə mane olmaqdır.

Yuxarıdakı hərəkətləri həvəslə icra edən metro “adam”ı populyasiyasının yaş strukturu barədə birmənalı söz demək çətindir. Şəxsən mən müşahidələr zamanı ən müxtəlif yaşlı metro “adam”larına rast gəlmişəm.

Belə. Siz də diqqətli olun, müşahidə edin. Kim bilir, bəlkə siz də buna bənzər kəşf edib adınızı elm tarixinə əbədilik yazıya bildiniz?

www.avciya.az

31 yanvar 2013-cü il

POTENSİAL POLİQLOTLAR ÖLKƏSİ

1999-cu ildə dəyərli yazar Azər Həsərin sayəsində və elə onunla birlikdə İspaniyaya getmişdik. Repdən və həm də meyxanadan çox uzaq olan Xose adlı, Orteqa-i-Qasset soyadlı ispan filosofun adını daşıyan fondun tədbirində iştirak edirdik. İspaniyaya ilk və çox güman ki, həm də son səfərimdən yadımda qalan məqamlardan biri haqqında danışacağam.

Deməli, biz ispan yeməxanasına varid oluruq və həmin yeməxananın ispan əsili olduğu şübhə doğurmayan işçisinə müraciət edirik. Və həmin şəxs Azər müəllimin elə o zamanlar da çox yaxşı olduğu aydın sezilən ingiliscəsini başa düşmək istəmir. Əslində çox güman ki, başa düşür. Amma özünü elə göstərir ki, guya başa düşmür. Heç demə, orta statistik ispan öz ölkəsində ixtiyari əcnəbi ilə başqa dildə danışmağı bir növ Servanteşin dilinə sayğısızlıq kimi dəyərləndirirmiş. İspanlar hər vəchlə öz dillərində danışmağa çən atırlarmış.

Bu çoxdan unudulmuş kiçik səfərin bir epizodudur. Amma mərc gəlməyə hazıram ki, Biləcəri sərhəddini heç olmasa bir dəfə keçmiş hər kəsin arxivində buna bənzər epizodlar olmamış deyil. Demək olar ki, hər yerdə hamı ilk növbədə və əsasən öz dilində danışır.

Biz fərqliyik. Zənnimcə biz az qala həmişə və az qala hamılıqla bu məmləkətin qonaqlarını öz dillərində dindirmişik. Ən azı sidq ürəklə çalışmışıq ki, bunu edə bilək. Səy göstərmişik. Səyimiz hədəfə getməyib. Maşallah, xeyli rus, ingilis, hətta alman, fransız, lap elə ispan dilli adamlarımız var. Və bu çox sevindirici haldır. Təəs-

süf doğuran ana dilini mükəmməl bilmənin məziyyətlər sırasından çıxması, bəlkə də çıxarılmasıdır.

İxtiyari CV (bu tərcümeyi-halın təzə adıdır, insafən elə də pis səslənmir) əslində ilk növbədə sahibinin xarici dillər sahəsində biliklərini vurğulayan sənədə çevrilib desək, yanılmarıq. Və bu ölkədə nə qədər valideyn öz övladına permanent iş axtarışı prosesində “ingilis dilini “semişka” (yəni qovrulmuş günəbaxan tumu) kimi çırtlayır, rus dili, türk dili də heç də, onlar öz yerində ” məzmunlu reklam mətnindən istifadə edir? Bu sualı heç Statistika Komitəmiz də cavablandıra bilməz. İnanın.

www.avciya.az

1 fevral 2013-cü il

KİM KİMDİR?

Kimin kim olduğunu bilməkdən çətin nə var? Min illərdir ki, ən ağıllı adamlar bu sual üzərində baş sındırırlar. Amma hələ də ortada bir şey yoxdur və bu fani dünyada kimin kim olduğunu heç kim, ya da demək olar ki, heç kim bilmir. Və əlbəttə mən də bilmirəm. Bir çox müasirlərimdən fərqli olaraq özümü dərin zəka sahibi hesab etmədiyimdən mən belə çətin sualları cavablandırmağa çalışmıram da.

İndi məni düşündürən sual əslində elə də mürəkkəb sual deyil. Məni “sənət dünyası”na məşhur “Playboy” jurnalı üçün maraqlı şəkillər çəkdirməklə gələn Kim Qardaşyanın kim olması maraqlandırır. Doğrudan da, Kim kimdir?

Kim Qardaşyan əslində yarıçılpaq şəkilləri və birmənalı qarşılanmayan video görüntüləri sayəsində məşhurlaşmış hollivudludur. Bu şəkillərlə və video görüntülərlə bağlı vəziyyət o yerdədir ki, hətta erməni ictimaiyyəti belə bu şəxsin hərəkətlərini təqdir etmir. Aznavurun başına and içən ermənilərin bir çoxu ondan daha məşhur olan Qardaşyanı bir növ “ermənilərin papağını yerə soxduğuna görə” qəbul etmək istəmir. Və Kim bundan əsla qayğılanmayıb özünün sosial şəbəkələrdən birindəki mirobloqunda yazır: “Gəlin hamımız birləşək və ermənilərin genosidi nəticəsində öldürülmüş 1,5 milyon adamı xatırlayaq.”

Və yaxud, öz şəklini “Kosmopolitan” jurnalının türk versiyasının qondarma erməni genosidi qeyd olunan ayda çıxan sayında, (əlbəttə ki, üz qabığında) görəndə,

əməlli-başlı əsəbiləşir və s.

Bax belə. İndi gəl Kimin kim olması ilə bağlı sualı birmənalı cavablandır görüm, necə cavablandırırsan?

İstəyirəm bir məqama da toxunum.

Xocalı soyqırımının növbəti ildönümü yaxınlaşır. Fevralın 26-da məşum soyqırım aktının 21-ci ildönümü qeyd olunacaq. Vəhəcəsinə qətlə yetirilmiş 613 soydaşımızın ölümündən 21 il keçir az qala. 63 uşaq, 106 qadın, 70 qoca öldürülüb 1992-ci ilin 26 fevralında.

Xocalı Qətliamının tanınması məqsədilə Ağ Evin rəsmi veb səhifəsində bir petisiya yerləşdirilib. Bu Xocalı petisiyasıdır. www.diaspora.az saytına girib bu petisiyaya səs vermək olar. Fevralın 25-nə qədər 100 000 adamın səs verməsi lazımdır. Bu yazını yazanda yenə də həmin sayta girib baxdım. Təqribən 90 000 səsımız çatışmır...

www.avciya.az

5 fevral 2013-cü il

RÜŞDİKİMİLƏR

İndiyə qədər xeyli kitab oxumuşam. Təəssüflə, həm də ürək ağrısı ilə etiraf edirəm ki, oxuduğum kitabların bir çox məqamları yadımda deyil. Məsələn, dördüncü, ya da beşinci sinifdə oxuyanda “Necə oldu ki, Pyer Duş məşhurlaşdı” adlı hekayələr kitabını oxuduğum yadımdadı. Həmin kitabda müxtəlif xarici yazıçıların hekayələri toplanmışdı. Və bu hekayələrdən biri də Pyer Duş adlı rəssamın məşhurlaşmaq üçün istifadə etdiyi fənddən bəhs edirdi. İndi bu sətirləri yazanda həmin kitabın cildi gözlərim önündə canlanır. Amma adı və soyadı yaddaşımda ilişib qalmış hekayə qəhrəmanının məhz necə məşhurlaşdığını xatırlamıram. Yaş üstünə yaş gəldikcə belə hallar olur və yəqin ki, elə olmalıdır da.

Amma ədəbiyyat dünyası ilə bağlı unuda bilmədiyim məsələlər də var. Məsələn, “Necə oldu ki, Salman Rüşdi məşhurlaşdı” adlı “hekayə” yazmaq istəyən tapılsa, mən həmin şəxsi məlumatlandırmağa hazıram. Üstəlik, bunu məndən qat-qat hazırlıqlı olan saysız-hesabsız ədəbiyyat biliciləri də edə bilərlər.

Xatırladım ki, Hindistan mənşəli Britaniya yazıçısı Salman Rüşdi 1988-ci ildə, “Şeytan ayələri” ilə məşhurlaşdı. Daha doğrusu, bu kitabı yazdığına görə İranda onunla bağlı çıxarılan fətvadan sonra... Əslində, bu yazar dünya müsəlmanlarının qəzəbinə səbəb olan kitabı işıq üzü görənə qədər də kifayət qədər məşhur idi. Amma, “O olmasın, bu olsun”un personajlarından birinin təbirincə desək, “bir o qədər də yox”. Rüşdinin qalaq-qalaq mükafatlar, diplomlar almağa başladığı mərhələ 1988-ci

ildən başlayır. 1981-ci ildə Buker ala bilmiş Rüşdi məhz “Şeytan ayələri”ndən sonra hamının tanıdığı yazıçıya çevrildi.

Mərc gəlməyə hazıram ki, Rüşdinin “uğur”unu təkrarlamağa qadir və hazır istənilən sayda babat yazıçı tapmaq olar. Özü də bu təkcə Rüşdinin “uğur”u deyil axı. Opxan Pamuka Nobel sevincini yaşadan amillər sırasında onun yumşaq desək mübahisəli açıqlamalarının rolunu danmaq çətindir. Diqqət yetirin, 2005-ci ildə fevralında Pamuk İsveçrənin «Das Magazin» nəşrinə məşhur müsahibəsini verir. Cəmi il yarımından sonra, o ən nüfuzlu ədəbiyyat mükafatını alır.

Bu qədər. Təsdiqlənməmiş məlumatlara görə rüşdiki-milər ailəsinə daxil olmaq üçün qapılar açıqdır. Vəcdanın nəfəsliyini bağlaya bilmiş yazarların üzünə.

www.avciya.az

5 fevral 2013-cü il

NEOQARĞIŞLAR

Dünya fırlanır. Və dəyişir. Durmadan fırlanan və təqribən həmin sürətlə də dəyişən dünyada həmişə yeniliklərə ehtiyac duyulur. Heç olmasa sözdə. Odur ki, mənim dövriyyəyə yeni qarğışlar, bəli, bəli, qarğışlar buraxmaq istəyimi sadəcə olaraq zamanə ilə ayaqlaşmaq cəhdi kimi dəyərləndirmənizi xahiş edirəm.

Əvvəlcə köhnə qarğışlarımıza nəzər salaq. Məsələn, Hacı Qara öz biznes partnyorlarının arxasınca söylənərək deyirdi: “Evin dağılsın çit satan! Qapın çırpılsın şilə verən!” - və nəhayət. - “Çadra verən, səni görüm heç uğruna xeyir gəlməsin! Sağ-salamat satdığın malın qazancın yemiyəsən!” Kifayət qədər təsirli, reallaşacağı təqdirdə çox pis fəsadlar verə biləcək fikirlərdir. Və bu sözlər böyük Axundovun 1852-ci ildə qələmə aldığı komediyanın personajının dilindən səslənir. Təbii ki, Hacı Qaranın qarğışları yumşaq desək köhnəlib və bu günümüzlə tam səsləşmir.

Və yaxud Leonid Qaydayın 1968-ci ildə çəkdiyi “Brilyant əl” filminə nəzər salaq. Anatoli Papanovun qəhrəmanının “səni görüm təkcə məvaciblə dolanasan” qarğıışı onda sovet azərbaycanlıları üçün təsirli olub. Amma bu gün həmin qarğışın da aktuallıq dərəcəsi azalıb və xalqımızın böyük hissəsi bunu təsdiqləyə bilər.

Əgər qarğışlar köhnəlibsə, onları yenilərilə əvəz etmək lazımdır. Özü də velosiped icad etmədən. Köhnə qarğışlara bir balaca əl gəzdirib yenidən xeyli müddət istifadə etmək olar.

Məsələn, Hacı Qaranın çit satanın evinin dağılma-

sı ilə bağlı səsləndirdiyi qarğışa zəruri əlavə edib onu maksimal dərəcədə müasirləşdirə bilərik. Deyək ki, bu formada: “Evini dağıdalar və sənə verilən kompensasiya ilə özünə təzə ev ala bilməyəsən!”

Etiraf edin ki, bu daha qüvvətli, bir növ adamın yeddi qatından keçən bir qarğışdır. Doğrudur, bir qədər uzundur. Amma bu da problem deyil. Məsələn, belə də demək olar: “Evini dağıdalar və sən evsiz qalasan!” Onsuz da hamıya məlumdur ki, ilin-günün bu vaxtında evlər niyə dağılır və evi dağılan hansı səbəbdən təzə ev ala bilmir.

Beləliklə, xalqımızın əsrlərlə formalaşdırdığı qarğışlar xəzinəsi xeyli dərəcədə köhnəlsə də, bərpa edilib yenidən qədərbilən insanların ixtiyarına verilə bilər. Qoy ürəkləri istəyən qədər istifadə etsinlər.

www.avciya.az

6 fevral 2013-cü il

DOQQUZMƏRTƏBƏLİ EVİN DOQQUZUNCU MƏRTƏBƏSİ

Doqquzmərtəbəli evin doqquzuncu mərtəbəsində yaşamaq xoşbəxtliyi hamıya nəsib ola bilməz. Ən adi hesablama əməliyyatı göstərir ki, “sovetin yaxşı vaxtı” Kiyevdə və ya Leninqradda layihələndirilmiş doqquzmərtəbəli Bakı göydələninə məskunlaşmış hər 9 ailədən yalnız biri sonuncu qatda yaşayır. Bu aydındır.

O da aydındır ki, doqquzuncu mərtəbədə yaşamaq gündən-günə gözəlləşməkdə olan paytaxtımızı təqribən 30 metrlik hündürlükdən seyr etmək imkanı yaradır. Və tam təsdiqini tapmamış məlumatlara görə Bakı doqquzmərtəbələrinin son qatlarında yaşayan çoxsaylı insanların içində bu imkandan həvəslə bəhrələnenlər az deyil.

Amma son qatda yaşamaq insanın başını gicəlləndirə biləcək imkanlar yaratmaqla yanaşı, elə həmin insanın üzərinə vəzifələr də qoyur. Uğurun hökmən görünməyən tərəfi olur axı.

Beləliklə, dəbdə olan tərzdə desək, keçid alıram vəzifələrə.

Əsas vəzifə liftin işlək durumda saxlanmasına nəzarət etmək, zərurət ortaya çıxdıqda isə lifti işə salmaq və ya liftə ilişib qalmış soydaşın azadlığa çıxarılmasını təmin etməkdir. Yazılmamış qanunlara görə, sovet məhsulu olan Bakı göydələnlərində, son qatlarda yaşayan adamlar paralel olaraq “lift mühafizələri” statusuna malik olmalıdırlar. Və üçüncü qatdan üzü yuxarı yaşayan bütün adamlar bir qayda olaraq liftin işində ortaya çıxan bütün qüsurlarda “Azərlift”lə yan-yanaşı sonuncu

mərtəbənin sakinlərini də qınamağa meylli olurlar.

Davam edək. Binaların dam örtükləri zaman-zaman sıradan çıxır. Və bu dam örtüklərinin bərpası da doqquzuncu mərtəbədə yaşayanların üzərinə düşür. Bu əlbəttə ki, elə belə də olmalıdır.

Bina sakinlərində zaman-zaman dama çıxmaq (ola bilsin, həm də damda yerləşdirilmiş iri tutumlu su çənlərinə baxmaq məqsədilə) həvəsi baş qaldırır. Dama çıxış imkanı verən kiçik qapının açarı da təbii ki, doqquzuncu mərtəbədə yaşayanlarda olmalıdır. Və onlar günün ixtiyari vaxtında bu açarı qonşulara təqdim etməyi bacarmalıdırlar.

Sonra. Su gəlməyəndə ən çox əziyyəti kim çəkir? Əlbəttə ki, doqquzuncu mərtəbədə yaşayanlar. Üstəlik, xeyli dərəcədə öz günahları ucbatından lift də işləmir-sə...

Belə. Deyilənə görə yaşı qışı otuzu keçmiş Bakı binalarının başqa mərtəbələrində yaşayan insanlar da zaman-zaman problemlərlə qarşılaşırlar. Mənim buna inanmağım gəlmir, amma elə deyirlər.

www.avciya.az

7 fevral 2013-cü il

GÜNDÜZ MÜƏLLİM ÜÇÜN HƏDİYYƏ

Bu gün Gündüz müəllimin ad günüdür. Onun 46 yaşı tamam olur. Və bu yazı ona hədiyyə kimi düşünülməyib. Əvvəla, ona görə ki, yazıdan hədiyyə olmaz. Hər halda mənim kimi yazarın yazısından. İkincisi də budur ki, Gündüz müəllimə hədiyyə artıq təqdim edilib. Və bu çox bahalı, həm də yaddaqalan bir hədiyyədir. Özünüz fikirləşin, göyün yeddinci qatına çıxarılmış süni peyk-dən gözəl hədiyyə ola bilərmi?

Bilirəm. Güləcəksiniz və deyəcəksiniz ki, Fransız Qvianasındakı Kuru kosmodromundan orbitə buraxılan peyki 46 yaşlı adi Azərbaycan vətəndaşına hədiyyə kimi dəyərləndirmək olmaz. Həm də bildirəcəksiniz ki, bunun mətləbə heç bir dəxli yoxdur və ola da bilməz.

Bəs Gündüz müəllim özü bu hadisəni hədiyyə kimi dəyərləndirirsə, onda necə?

Gündüz müəllim ölkənin uğurunu öz uğuru saymağa meylli olan insandır bəlkə? Və bu insanların sayı elə də çox deyil.

Özü də unutmayaq ki, ümumi uğurlarımıza uşaq kimi sevinməyi bacaran insanların əksər hallarda dollar sayı, mühərrikin at gücü, yaddaqalan, bir az da vahiməli telefon nömrəsi, əla səslənən ünvandakı super təmirli mənzilin kvadrat metrleri, ekzotik istirahət güşələrinə əyləncələrin müddəti və buna bənzər parametrlərlə ölçülə bilən şəxsi uğurları olmur. Bir az kədərli, xeyli dərəcədə ədalətsiz olsa da, həkim qeyri-peşəkarlığının meydan suladığı, dərman qiymətlərinin ceyran belindən düşmədiyini məmləkətdə belə insanların səhhəti də

axsayır. Bronxial astmadan əziyyət çəkən, illərdən bəri gündəlik istifadə etdiyi dərmanı son vaxtlar Bakı apteklərində tapa bilməyən (“Berotek” aerosolu yoxa çıxıb, aptekçilər də, xəstələr də bilir) Gündüz müəllim kimi.

Amma Gündüz müəllim sevinməyi yadırgamayıb. Balasının məktəbdən gətirdiyi əla qiymətlər də, havaların xoş keçməsi də, Messinin növbəti qolu da sevindirir onu. Və o bütün bu sevinclərin qədrini bilir. Odur ki, Azərbaycanın ilk peykinin orbitə çıxarılmasının onun üçün əsl hədiyyə olmasına şübhə etməyin. Əmin olun ki, o bunu elə hədiyyə kimi də qəbul edib. Vətəndaşı olduğu ölkənin bütün uğurları kimi.

Gəlin bu hədiyyəni Gündüz müəllimə çox görməyək. O buna layiqdir. Mən əminəm.

www.avciya.az

8 fevral 2013-cü il

NƏ FUKUYAMA HAQLI ÇIXDI, NƏ DƏ HANTİNQTON?!

Az qala 24 il bundan əvvəl, 1989-cu ilin yayında ABŞ-ın nüfuzlu National Interest jurnalında Fukuyama soyadlı müəllifin “Tarixin sonu?” adlı məqaləsi işıq üzü gördü və dərhal böyük rezonansa səbəb oldu. Az sonra müəllifin çox böyük qonorar müqabilində məqalənin davamı sayıla biləcək kitab üzərində işləməyə razılıq verdiyi haqda xəbər yayıldı. Cəmi 3 il sonra, 1992-ci ildə “Tarixin sonu və sonuncu insan” kitabı çıxdı. Bu gün bütün dünyada tanınan məşhur Amerika siyasi iqtisadçısı, futuroloqu və filosofu Frensis Fukuyama həmin ildə ömrünün beşinci onilliyinə qədəm qoyub.

Təxminən 20 il bundan əvvəl, 1993-cü ilin yayında ABŞ-ın “Foreign Policy” jurnalında məşhur Semuel Hantinqtonun “Sivilizasiyaların toqquşması?” məqaləsi dərc edildi. Oxucular müəllifin eyni adlı kitabı ilə 1996-cı ildə tanış olmaq imkanı qazandılar. O zaman Hantinqtonun 69 yaşı vardı.

İndi Fukuyamanın 60 yaşı var. Hantinqton 4 il bundan əvvəl 81 yaşında vəfat edib.

İstərsə tarixin sonunun gəlib çatması, istərsə də sivilizasiyaların münaqişələrə məhkum edilmələri haqda nəzəriyyələr son 20 il ərzində lazım ola biləcəyindən də çox müzakirə olunub. Və deyəsən nəzəriyyələrin heç biri özünü doğrultmayıb.

SSRİ-nin dağılması ilə tarixin sonu yetişmədi. Kommunizmin məğlubiyyəti liberal-demokratik dəyərlərin qəti qələbəsi sayıla bilməz. Elə deyilmi?

Sivilizasiyaların toqquşması ilə bağlı mülahizələr indi də məntiqəuyğun səslənir. Amma tutaq ki, qanın su yerinə axdığı Suriyada toqquşan tərəflər müxtəlif sivilizasiyaları təmsil etmirlər axı? Olmaya orada da, başqa yerlərdə olduğu kimi “seyid Əhmədin əli”ndən istifadə edilir?

Bu sualları cavablandırmaq da, hazırda baş verənləri Fukuyamanın, ya da Hantinqtonun nəzəriyyələrinə uyğunlaşdırmaq da çətindir. Heç bununla məşğul olmağa da dəyməz. Görünür, bu gün baş verənləri – güclənən Çini, Amerikanın liderliyi ilə barışmaq istəməyən Rusiyanı, Latın Amerikasında çeşidli müqavimət hərəkatlarını, Əfqanıstan və İraqda şübhə doğurmayan uğursuzluqları, qlobal maliyyə böhranını, dolların beynəlxalq ehtiyat valyuta kimi zəifləməsini və daha nələri izah edən nəzəriyyələr hələ bundan sonra hazırlanacaq.

Politoloqları tələsdirməyə dəyməz.

Axı onlar adətən politoloq olmayanlar qədər məlumatlı olurlar.

www.avciya.az

11 fevral 2013-cü il

ƏVVƏLCƏ DİGİTAL-FIRST, SONRA DA DİGİTAL-ONLY

Neftçilər prospektindəki böyük kitab mağazası yadı-nızdadır? Gərək ki, adı “Dalğa” idi. Qız qalasının lap ya-nında idi və kitab mağazasından daha çox muzeyə bən-zəyirdi... Metronun “Neftçilər” stansiyası yaxınlığında da kitab mağazası vardı. Çox böyük idi. Və həmişə də içərisində çoxlu müştəri olurdu.

Bu mağazalar çoxdan, lap çoxdan bağlanıb. Ən pisi odur ki, bu mağazalar həm də unudulub. Hər halda mənə elə gəlir.

Əlbəttə, Neftçilər prospektindəki və metronun “Neftçilər” stansiyasının yaxınlığındakı kitab mağazaları iş-ləyən vaxtlarda Bakıda başqa kitab mağazaları da vardı. Bu gün əksəriyyətin xatırlamadığı kitab mağazaları. Və həmin kitab mağazalarının yerində aşıq-aşkar sezilən uğurla başqa mallar satan başqa mağazalar var...

Xeyli müddətdir ki, köhnə kitab mağazalarının kimin qəzəbinə, ən əsası isə nəyə görə gəldiyini araşdırmağa çalışırdım. Bir müddət əvvəl məsələyə tam aydınlıq gətirə bilmişəm.

Xatirinizdədirsə, ötən il məşhur “Britannika” ensiklopediyasının kağız versiyasından tam imtina etməsi haqqında xəbər yayılmışdı. Məşhur ensiklopediyanın 32 cildlik versiyası daha nəşr olunmur. Və beləliklə ilk nəşri 1768-ci ildə Edinburqda işıq üzü görmüş ensiklopediya yalnız rəqəmsal formatda hazırlanır.

Heç demə ənənəvi qaydada nəşr olunan “Britannika” cildlərinin satışı durmadan aşağı düşürmüş. Məsələn,

1990-cı ildə çoxcildliyin 117 000 dəsti satılıbmış. 1994-cü ildə isə cəmi 55 000 dəsti. Sonralar, bu göstərici lap aşağı düşübmüş. Və nəhayətdə bir çox məsələlərdə konservatizmi göz bəbəyi kimi qoruyan britaniyalılar ensiklopediyanın kitab çəklində hazırlanan versiyasından imtina edib xərci borcunu ödəməyən layihəni dayandırılar.

Daha bir məqam. Bu addım təkcə “Britannika” tərəfindən atılmayıb. Dünya auditoriyası çox böyük sürətlə rəqəmsal kontentə meyl edir. Və ona görə də nəşriyyat aləmi ilkin mərhələdə digital-first, sonra isə digital-only strategiyasına üstünlük verməyə məcburdur. Yəni əvvəlcə əsas diqqət rəqəmsal məhsulların hazırlanmasına yönəldilir, sonra isə məhsul yalnız rəqəmsal formada hazırlanır...Vəssalam.

İndi bildiniz ki, bizim köhnə kitab mağazaları niyə bağlanıb?

Əlbəttə, bizim analoqu olmayan uzaqgörənliyimizin sayəsində.

Daha köhnə kitab mağazalarımız üçün darıxmıram. İndi digital-only, ya da heç olmasa digital-first zamanıdır axı.

www.avciya.az

12 fevral 2013-cü il

Elə rəqəmlər var ki, adamı bütün ömrü boyu təqib edir. Belə rəqəmlərdən biri də 7 rəqəmidir. Və 7 rəqəmi deyəsən elə həmişə belə rəqəm olub. Əks tədqirdə dünyada 7 möcüzə olardımı? Nizami “7 gözəl”i yazardımı? Ya da... Yox, yaxşısı budur ki, siyahını uzadıb sizi yormayım. Onsuz da hamınız bilirsiniz ki, 7 rəqəminə hər yerdə rast gəlmək mümkündür və 7 günlük həftə ərzində ən azı 7 dəfə bu rəqəmə rast gələ bilərik. Elə rast gəlirik də.

Söz ki, həftədən düşdü, istəyirəm ürəyimi qürur və sevinc hissi ilə ağzına kimi dolduran bir xəbəri yada salım.

Deməli belə. Bu il, yəni 2013-cü ildə, Azərbaycanda Novruz bayramı 7 gün davam edəcək. Nazirlər Kabinetindən deyiblər ki, mart ayının 20-dən 24-nə kimi rəsmi bayramdır. Amma 23-24-ü qeyri-iş günlərinə düşdüyündən müvafiq olaraq 25-26 mart iş günləri sayılmayacaq.

Yəni Azərbaycan vətəndaşları 7 gün bayram edəcəklər.

Bu da ona görə mümkün olub ki, Azərbaycan Respublikasının 30 dekabr 2005-ci il tarixli “Əmək Məcəlləsinə dəyişikliklər və əlavələr haqqında” adlı qanunu var. Və bu qanuna əsasən bayram günləri həftə sonlarına təsadüf etdikdə həmin günlər müvafiq olaraq iş günlərinə keçirilir.

Bu bəlkə də yersiz təfərrüatdır. Əsas odur ki, bütün vətəndaşlarımız düz 7 gün sərasər bayram edə biləcəklər. Gördünüz? 7 rəqəmini deyirəm. Əlbəttə ki, gördünüz və

yəqin ki, artıq 7 günlük bayram günlərini rəngarəng keçirmək üçün planlar cızırsınız.

Başqa bir xəbər. Burada da 7 rəqəmivar.

Xəbər belədir ki, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunda “ötən ilin yekunları və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan geniş kollegiya iclası” keçirilib və həmin toplantıda adı çəkilən qurumun rəhbəri Səlim Müslümov çıxış edərək bildirib ki, “əmək pensiyalarının orta aylıq məbləği” 2012-ci il ərzində “7 manat artaraq 152 manata, yaşa görə pensiyalar üzrə isə 168 manata çatıb.”

Burada da 7 rəqəmini gördünüz də?

Bircə iş qalır. Pensiyası 7 manat artmış insanlarımızı 7 günlük bayram günlərini xoş keçirməyi arzulamaq. Vəssalam.

Bayramınız mübarək!

www.avciya.az

13 fevral 2013-cü il

2500 METRLİK KÖRPÜNÜN İMİCİ

Körpülərin də imici olur. Buna şübhənz olmasın. Və əgər körpülərin imici varsa, onu hökmən formalaşdırırlar da var. Körpü özü dilsiz-ağızsız mühəndis qurğusu olduğundan, əlbəttə ki, bu prosesdə bilavasitə iştirak etmək imkanlarından məhrumdur...

İmici məqsədli şəkildə formalaşdırılan körpülərdən biri də metronun “Xalqlar dostluğu” stansiyasının yaxınlığında yerləşir. Bu MDB məkanının ən uzun yol ötürücüsüdür və iki körpüdən, üç avtomobil keçidindən ibarətdir. Uzunluğu 2116 metrdir. Giriş və çıxışları da saysaq uzunluq gəlib çatır 2500 metrə. Uzunluqdan danışıqsa gərək endən də söz açaq. Yol qovşağının eni 23,4 metrdir. Burada 2 enmə və 2 qalxma zolağı var. Və bütün bunlar azmış kimi körpünün iki yerində piyada keçidi tikilib. Bax belə.

Mən bu körpünün yanında yaşayıram. Onun haqqında deyilənləri və yazılanları ürəyimə yaxın qəbul eləməyim başadüşüləndir. Mətbuatda gedən yazılardan bir-ikisini diqqətinizə çatdırıb həyəcanımı sizlərlə bölüşmək istəyirəm.

Diqqət yetirin, yol ötürücüsü 2009-cu ilin sentyabr ayının 24-də açılıb. Amma körpünün imicinin formalaşdırılması işinə daha əvvəl başlanıb. Təsəvvür edirsinizmi? Açılışa 22 gün qalmış qəzetlərin biri MDB-nin ən uzun körpüsünün aşılışının yubanması ilə bağlı yazı dərc edib. Bu sərhəd tanımayan qərəzin təzahürü deyilmi?

Və yaxud, 2012-ci ilin fevralında, söz vaxtına çəkər,

düz bir il bundan qabaq yenə də körpümüz haqqında yazmışdılar ki, guya, təkrar edirəm, guya onun üzərində çalalar əmələ gəlib. Məqalə belə adlanırdı: “Xalqlar dostluğu körpüsü çökür?” Şərhə ehtiyac varmı? Ağ yalanı insanlarımıza sırıyanların əsl məqsədi nədir görəsən?

Hələ mən müsbət dəyişiklikləri görmək istəməyən bəzilərinin nədənsə “qul bazarı” adlandırdıqları yer haqqında danışarkən hökmən körpümüzün adını çəkmələrini demirəm.

Bütün bunlar sadəcə olaraq dözülməzdir. Yerli sakinlərin sevə-sevə “Çin səddi” adlandırdıqları körpüyə, daha doğrusu onun imicinə vurulan zərbələr bizim tərəfimizdən dəstəklənə bilməz.

Məsələn, mən yol ötürücümüzün adının belə hallanmasını qətiyyətlə pisləyirəm. Birmənalı şəkildə bildirirəm ki, analoqsuz körpüyə yaxın ərazilərdə yaşayan insanlarımız ağı-qaradan seçə bilirlər. Və onların mənim səsimə səs verib körpümüzün müsbət imicinin formalaşdırılması uğrunda əməli addımlar atacaqlarına əminəm.

www.avciya.az

14 fevral 2013-cü il

İTALİYADA İLDƏ BİR DƏFƏ, BİZDƏ HƏR GÜN?!

İtaliyada Yeni ilin gəlişi orijinal üsulla qeyd olunur. Mən özüm əlbəttə ki, Yeni ili heç vaxt Apennin yarımadasında qarşılamamışam. Və İtaliya Yeni ilini öz gözlərimlə görməmişəm. Amma eşitmişəm və oxumuşam ki, Yeni il ərəfəsində italyanlar evlərində olan köhnə əşyaları küçəyə atırlar. Bəli, bəli, sözün əsl mənasında. Orta statistik italyan mənzilindəki köhnə, onu və ailə üzvlərini bezdirmiş mebel əşyasını və yaxud məişət texnikasını tullayır küçəyə. Niyə? Heç demə italyanlar inanırlar ki, Yeni il ərəfəsində küçəyə nə qədər çox köhnə əşya tullasan, bir o qədər yeni əşya ala biləcəksən. Nə qədər paradoksalsı olsa da, italyanlar buna inanırlar.

Məhz buna görə də hər Yeni ilin ilk günü İtaliya şəhərlərinin küçələri cürbəcür köhnə kreslolarla, maqnitofonlarla, daha nələrle dolu olur.

Bütün bunlar İtaliyada baş verir.

Bizdə hər şey çox fərqlidir. O cümlədən Yeni ilin qarşılanması da. Və məsuliyyətlə deyə bilərəm ki, biz köhnə əşyaları küçələrə atmırıq. Özü də ona görə yox ki, biz italyanlardan pis yaşayırıq və köhnə əşyalarımızı göz bəbəyimiz kimi qoruyuruq. Xeyr. Biz yaxşı yaşayırıq, sadəcə olaraq adət-ənənələrimiz imkan vermir ki, ötən əsrin 60-cı illərində alınmış divanımızı, ya da sovet istehsalı olan rəngli televizoru küçəyə ataq. Biz bəzi hallarda məişət tullantılarını qəzetə büküb, ya da polietilen torbalara doldurub yuxarı mərtəbələrədən aşağı tullayırıq. Vəssalam.

Diqqət yetirin, italyanlar küçələri yalnız yeni il gecəsi zibilləyirlər, amma Bakının bir sıra yaşayış massivlərində yaşayan bəzi insanlar bu işi bütün il boyu edirlər. Etiraf etməliyik ki, bizim yanaşma daha mütərəqqi və sivilidir. Həm də ona görə ki, küçələri yığışdıran insanların hüquqları tapdanmır. Bir var yeni ilin ilk günündə əldən düşənə kimi işləyəsən, bir də var təmizləməli olduğun tullantı qalaqları səliqə, həm də qayğı ilə ilin günləri arasında bölüşdürülsün...

Öz aramızdır, istifadə olunmuş uşaq bezini, kartof, soğan qabıqlarını, daha nələri eyvandan aşağı tullamaqdan gözəl nə ola bilər? Özü də bütün il boyu.

Razısınızmi?

www.avciya.az

15 fevral 2013-cü il

YERİN QIYMƏTİ

Bu yazı adi adamlar üçün nəzərdə tutulub.

Və mütəmadi olaraq adi adamlar tərəfindən kiçik və böyük toy məclislərinə çağrılan adi adamlar haqqındadır. Daha doğrusu, adi adamın dəvətnamə aldıqdan sonra atdığı addımlar haqqında.

Beləliklə, növbəti toy məclisinə dəvətnamə alan adi adam adətən şadyanaliq məclisinin baş tutacağı məkanda yerin qiyməti ilə maraqlanır. Öyrənmək istəyir ki, toya çağıran bir adamlıq yer üçün restorana nə qədər pul verəcək. Bu çox mühüm informasiya əldə edildikdən sonra toya çağrılan öz maddi durumunu ailə üzvləri ilə müzakirə edir. Müzakirələrdə yaxın, bəzən də uzaq keçmiş nəzər salınır. Və bu retrospektiv baxış çərçivəsində ailə arxivində səliqə ilə saxlanan “toy dəftəri”nə müraciət olunur. Bu zaman ikinci rəqəm aşkarlanır və həmçinin müzakirə edilir.

Məsələ burasındadır ki, toya çağrılan nə vaxtsa hökmən toya çağıran qismində də çıxış edib. Və ikinci rəqəm indi toya çağıran şəxsin vaxtilə toya çağrılan qismində saldığı (bəli, bəli, məhz saldığı) pulun məbləğidir.

Şübhə doğurmayan iqtisadi uğurlarımız inflyasiyanı-filanı çoxdan tarixin arxivinə göndərib, odur ki, ailə arxivindəki dəftərin hər hansı rəqəmi aktuallığını itirə bilməz. Və bu rəqəm adi adamın çağrıldığı toyun düzənlənəcəyi məkandakı müasir qiymət qədər mühümdür.

Hökmən misal çəkməliyəm ki, tam aydın olsun.

Deyək ki, A. müəllimi B. müəllim (bizdə hamı müəllimdir, bunu bilirsiniz) 2013-cü ildə toya çağırır. Və

ilkin araşdırma nəticəsində restorandakı bir yerin toy sahibinə 35 manata başa gələcəyi aşkarlanıb. Ailə arxivində saxlanan dəftərdə isə B. müəllimin A. müəllim tərəfindən 10 il əvvəl düzənlənmiş toya 10 “şirvan” (indiki pulla 20 manat) saldığı aşkarlanıb.

Adının çəkilməsini istəməyən mötəbər mənbələr iddia edir ki, A. müəllimin dəvətnamə aldıqdan sonrakı mərhələdə davranışını tənzimləyən daha bir rəqəm də var. Bu rəqəm A. müəllimin yaxın gələcəkdə düzənləyəcəyi növbəti şadlıq məclisinin baş turacağı məkanda yerin qiymətini əks etdirir. Axı B. müəllim ora çağırılacaq hökmən.

Əsas odur ki, sonda əsas qazanc restoran sahibi C. müəllimə qalacaq. Bu təbiidir.

Əşşi, təki həmişə toy olsun!

www.avciya.az

18 fevral 2013-cü il

OĞLANIN EVİ VARMI?

Ömrünüzdə heç elçiliyə getmisinizmi? Getməmisinizsə, narahat olmağa dəyməz. Təcrübə göstərir ki, bütün insanlarımızı iki böyük qrupa ayırmaq olar: artıq elçiliyə getmiş insanlar və nə vaxtsa elçiliyə gedəcək insanlar. Əgər hələ də bu nəcib missiyanın həyata keçirilməsi prosesinə qatılmamısınızsa, deməli müəyyən müddət keçdikdən sonra bu sizə də qismət olacaq. Darıxmayın. Və imkan ələ düşdükcə proseslə bağlı məlumatlar əldə etməyə çalışın.

Elçilik mərasimində hökmən ortaya çıxacaq bir sual var. Bu sual oğlanın evinin olub-olmaması ilə bağlıdır. Mərc gəlməyə hazıram ki, qız evinin nümayəndələri gənc ailənin harada, hansı şəraitdə yaşayacağı ilə marqlanacaqlar. Bu təbiidir. Və siz bu sualı cavablandırmağa olacaqsınız.

Bu sual nə “Evləri köndələn yar”da, nə də “Bəyin oğurlanması”nda yer almış məşhur elçilik mərasimlərində səslənməyib. Ona görə ki, tamaşa çəkiləndə “sovetin yaxşı vaxtı” idi, o zaman növbəyə durub ev almaq olurdu. Filmdə isə hadisələr kənddə cərəyan edir. Kənddə də hamının evi olur. Hər halda filmin çəkildiyi kənddə o vaxt belə olub.

Əhalimizin əhəmiyyətli hissəsi Bakıda yaşadığından sizin qatılacağınız elçilik mərasiminin məhz paytaxtımızda baş tutacağı daha ağılabatandır. Hətta, rayon mərkəzindən dağ kəndinə elçiliyə getmisinizsə belə, oğlanın Bakıda evinin olub-olmaması ilə bağlı suala hazır olmalısınız. Sırr deyil ki, qızını Bakıda yaşayan, ya da

heç olmasa nə vaxtsa Bakıda yaşayacaq oğlana ərə vermək əyalətdə yaşayan bir çox valideynlərin arzusudur.

Beləliklə, sual bütün hallarda veriləcək və əgər siz bu sualı şəstlə cavablandırıb oğlanın yenicə təmirdən çıxmış mənzilinin açarlarını nümayiş etdirə bilmirsinizsə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı nəzdində Azərbaycan İpoteka Fondunun fəaliyyəti haqqında danışa bilərsiniz. Qurumun zövqlə tərtib olunmuş saytında “İpoteka kreditlərinin verilməsi şərtləri” bölümü var.

Saytın son xəbəri belədir: “04 fevral 2013-cü il tarixində Bakı Fond Birjasında Azərbaycan İpoteka Fondunun ümumi həcmi 40 mln. manat təşkil edən, AZ2006008687 dövlət qeydiyyat nömrəli faizli, adlı, sənədsiz, təmin edilmiş istiqrazlarının 3 mln. manatlıq hissəsinin yerləşdirilməsi üzrə hərrac keçirilmişdir.” Sonra da yazır ki, hərrac uğurlu olub.

Allah mübarət eləsin!

www.avciya.az

19 fevral 2013-cü il

Postsovet məkanını lərzəyə salmış, Kalininqraddan Kamçatkaya qədər saysız-hesabsız ürəkləri ehtizaza gətirmiş (deyilənə görə bu proses hələ də davam edir), “Tı, kto takoy?! Davay, do svidaniya!” əsərinin qeyri-adi uğuru meyxana janrına marağı kəskin surətdə artırdı. Əlbəttə, bu şedevr yaranmazdan əvvəl də ölkəmizdə meyxana janrına maraq defisiti müşahidə olunmurdu. Amma, bu əsər əsl partlayış effekti yaratdı. Və indi Azərbaycanda təkcə daxili istehlak üçün deyil, həm də nəhəng xarici bazar üçün meyxana istehsal etmək imkanları yaranıb. Bu tarixi fürsətdir. Düşünürəm ki, bu tarixi imkandan yararlanma bilməsək, gələcək nəsillər bizi bağışlamaz. Özü də söhbət təkcə orijinal meyxanaların deyil, həm də cürbəcür malların istehsalından gedir.

Ədalət naminə deməliyəm ki, xalqımızın dəyərli oğulları “papağı günə yandırmaq” kimi perspektivsiz işlərlə məşğul olurlar. Və bu çox sevindiricidir.

Diqqət yetirin, ölməz meyxana 2011-ci ilin 5 noyabrında yaranıb. Artıq 2012-ci ilin 16 iyulunda xəbər yayılmışdı ki, məşhur «Tı kto takoy? Davay, do svidaniya» ifadəsinin və eyni meyxana qafiyəsinin müəllifləri İntiqam və Ehtiram Rüstəmov qardaşları bu ifadəyə görə müəlliflik hüququ almaq niyyətindədirlər. İntiqam Rüstəmov «APA-ECONOMICS»ə bu barədə məlumat verərək “uğurlu ifadələrdən istifadənin gəlir gətirdiyi barədə məlumatlı” olduğunu gizlətməmişdi və qeyd etmişdi ki, müəlliflik hüququnu təsdiqlətməkdə məqsəd də bu ifadələrin sonrakı istifadəsindən patent gəliri əldə

etməkdir: «Bu, mənim zəhmətimin məhsuludur, əziyyət çəkib o meyxanayı yaratmışam və fikrim var ki, onu qeydiyyatdan keçirim və onun istifadəsindən gəlir də əldə edirəm».

Bu xəbərin yayılmasından xeyli vaxt keçir. Şübhə etmirəm ki, qardaşların müəlliflik hüquqları artıq qeydə alınıb. Bizim meyxanaçılar repçi Timatidən niyə geri qalmalıdırlar? Repçi «Давай, до свидания» əmtəə nişanını qeydiyyatdan keçirib bu ad altında paltarlar, ayaqqabılar, zinət əşyaları, çantalar və digər əşyalar istehsal etməyi planlaşdırırsa bilər, biz bacarmırıq?

Bu balaca yazını yazanda özümü saxlaya bilməyib www.youtube.com saytında ölməz əsəri bir daha dinləmək qərarına gəldim. Dinlədim də. Və insanı ruhən qidalandıran şedevr saytda 6 232 099-cu dəfə səsləndi.

Buna deyərəm auditoriya!

www.avciya.az

20 fevral 2013-cü il

AĞILLI ADAMLAR NECƏ PUL QAZANIRLAR

Min illər bundan qabaq Fales adlı bir filosof olub. Fales indiki Türkiyənin ərazisində yerləşən Milet şəhərində yaşadığından onu hamı Miletli Fales kimi tanıyır. Bu şəxs fəlsəfə tarixində Milet məktəbi kimi qalmış cərəyanın banisi, məşhur Anaksimandrın müəllimi olub. Və xeyli iş görüb.

O həm yaxşı alimmiş, həm də fərasətli adammış. Pul qazana bilirmiş.

Rəvayətə görə, günlərin bir günü Falesdən soruşurlar ki, o belə ağıllı olduğu halda niyə kasıbdır. (O zaman ABŞ-ın izi-tozu da yox idi. Amma belə məlum olur ki, amerikalıların "Əgər sən belə ağıllısan, niyə kasıbsan?" sualı onda da verilməmiş.) Fales qalır ki, nə desin. Başa düşür ki, əgər ağılla pul qazanmağın mümkünsüzlüyünü etiraf etsə, onda miletlilərin Miletə olan etibarı azala bilər. Həm də özü hörmətdən düşər.

Nə başınızı ağrıdım, Fales başlayır pul qazanmaq barədə fikirləşməyə. Araşdırmalar aparıb aydınlaşdırır ki, gələn il zeytun bol olacaq. Əlində olan pulları götürüb gedir yağ emal edən yerlərə. Və həmin yerlərin hamısını icarəyə götürür. İcarə müqavilələrini də aparıb gizlədir evində. Zeytunun bol olacağını ondan başqa heç kim bilmədiyindən, icarə haqqı da yüksək olmur, Falesin bütün yerləri icarəyə götürməyə pulu çatır.

Elə ki, zeytun yığımı başlayır, o vaxtın fermerləri başa düşürlər ki, məhsul həddən artıq çoxdur. Və üz tuturlar yağ emal edən yerlərə. Hara gedirlər kor-peşman

qayıdırlar. Çünki, məlum olur ki, Fales bütün emal yerlərini icarəyə götürüb, müqavilələri də aparıb gizlədib evində. Yəni monopoliyanı alıb ələ. Ona görə də fermerlər gedib Faleslə sövdələşməyə məcbur olurlar. Fales gözünə döndüyüm də, ağına gələn qiyməti oxuyur həmin bu fermerlərə. Bunlar da neyləsinlər? Mal tələf olur axı. Qərara alırlar ki, Fales deyən qiyməti ödəsinlər və bankrot olmasınlar.

Fales də qazandığı pulları ona rişxənd eləyən adamlara göstərir və təxminən aşağıdakı sözləri deyir: “İndi gördünüz ki, müdrik adamlar da pul qazana bilirlər?”

Bir də yadınıza salıram ki, bu hadisə min illər bundan qabaq olub. Milet şəhərində.

www.avciya.az

21 fevral 2013-cü il

VAŞİNQTON VƏ TOMSK

Beş-altı il bundan əvvəl Kolumbiya dairəsindəki Vaşinqtonda bir həmyerlimizlə söhbətləşirdik. Biz ona Azərbaycandan, o da bizə Amerikadan danışdı. Açıqı, həmin söhbətin təfərrüatlarını unutmuşam. Amma bir məqam yaddaşımda pərçimlənib qalıb.

Həmin insan son bir neçə ildə nə vaxt əsəbiləşdiyini yadına sala bilmədiyini söyləmişdi. Təsəvvür edin, böyük bir şəhərdə yaşayasan, işləyəsən, maşın sürəsən, bazar-dükana gedəsən və ...əsəbiləşməyəsən. Yəni, axtarsan da əsəbiləşmək üçün bəhanə əlinə keçməyə.

Heç cür unuda bilmirəm...

Ötən il qohumlardan biri övladına toy eləyirdi. Məclisdə yaxından-uzaqdan gəlmiş xeyli qonaq vardı. Neçə ildən bəri görmədiyim qohumlarımızdan biri də Tomsk şəhərindən gəlmişdi. Şadlıq sarayının foyesində hal-əhval tutub dərdləşirdik. Burada da unuda bilmədiyim bir fikir səsləndi.

Deməli, qohumumuz dedi ki, Tomskda güzəranı yaxşıdır. Dolanışığı pis deyil. Sonra da dedi ki, burada bir dəst kostyum almaq üçün xeyli müddət götür-qoy edən, pul yığan adamlara rast gəlib. Amma o Tomskda təzə pal-paltarı elə işlədiyi bazardan evə gedəndə, yolüstü alır. Heç qiymətinə də sən deyən fikir vermir, çünki, Allah yetirir və ümumiyyətlə, Tomskda yaşamaq Bakıya baxanda çox-çox asandır.

Bax, bu sözlər də yadımdan çıxmayıb.

Və indi, üstündən neçə müddət keçəndən sonra hər iki şəxs səsəndirdiyi fikirləri təkrar-təkrar təhlil edib

bu qərara gəlmişəm ki, bu adamlar əslində səhv yolda-
dırlar. Nə yaxşı ki, Allah üzümüzə baxıb, biz, okeanın o
tayına və yaxud Sibirə getməmişik.

Doğrudan da, əgər sizi bazar günü tezdən mənzilini
ən yüksək dünya standartlarına uyğunlaşdırmaq üçün
drelə işə salan qonşunuzun canfəşanlığı, ya da su burul-
ğanını xatırladan Azərbaycan növbələri və başqa-başqa
nəsnələr əsəbiləşdirmirsə, Amerikaya getməyə dəyərmə?
Xüsusilə, Amerikada yaşamağın əsas məziyyəti insanla-
rın əsəbiləşmək imkanından məhrum olmalarıdırsa?

Ya da Tomskdə yaşayan insanın fikirlərinə diqqət
yetirək. Kostyum almağa uzun müddət hazırlaşmaq nə
vaxtdan qəbahət sayılır? Bəlkə biz kostyumu rəhmətlik
Nəsibə xanımın “Hicran”dakı qəhrəmanı demişkən “ev-
lənəndən-evlənənə” almaq istəyirik?

Ümid edirəm ki, istərsə Vaşinqtonda, istərsə də Tom-
skdə yaşayan bu iki insan mənim yazımı oxuyub səhv
yolda olduqlarını anlayacaqlar.

www.avciya.az

22 fevral 2013-cü il

ƏSKİNAS MƏSƏLƏSİ

Mən bilirdim ki, bu işlərin axırı yaxşı olmayacaq.

“Bu işlər” deyəndə illərdən bəri 100 manatlıq əskinasları yığmağımı nəzərdə tuturam. Bu qırmızımtıl kağız parçalarına olan böyük marağım böyük problemlərin ortaya çıxmasına səbəb olub. Və mən söz verirəm ki, daha belə etməyəcəyəm. Çünki, səhvimi başa düşmüşəm.

Necə oldu ki, səhvimi başa düşdüm?

Mən səhvimi bu günlərdə yayılmış bir xəbəri oxuduqdan sonra başa düşdüm. Güman edirəm ki, “APA-Economics”-in yaydığı xəbəri siz də oxumusunuz. Və məlumatınız var ki, “Azərbaycanda banklardan nağd pulun 100 manatlıq əskinaslarla götürülməsi üçün komissiya haqqı müəyyən edilib” Bu nə deməkdir? Bu o deməkdir ki, “fevralın 1-dən etibarən Mərkəzi Bank tərəfindən 100 manatlıq əskinasların nağd məxarici üzrə 0,3% tarif müəyyən olunub.” Bə bu niyə belə olub? Ona görə ki, “son 7 il ərzində 100 manatlıq əskinasların tədaviyə xüsusi çəkisi 75%-ə çatıb, bu isə beynəlxalq təcrübədə qəbul edilmiş normadan yüksəkdir.” Təsəvvür edirsinizmi?

Onu qeyd etməyi unutdum ki, “100 manatlıq əskinas tariflərinin tətbiqi banklar tərəfindən tranzaksiyalarda digər əskinasların payını artıracaq” və “bu da əhalinin nağd pulun strukturuna olan tələbinin ödənilməsi zamanı adekvatlığı təmin edə bilər.”

Kim düşünərdi ki, mənim dünyanın ən etibarlı valyutalarından biri olan Azərbaycan manatına marağım belə

fəsadlara, yəni bunca mühüm məsələdə adekvatlığın itməsinə gətirib çıxara bilər?

El diliylə desək, “ milyon faiz” bu işdə kiçik, orta və böyük ölçülü dəfinələr formalaşdıran təqaüdçülərin, əla məvacib alan alimlərin, həkimlərin və müəllimlərin, eləcə də digər yüksək təminatlı insanların rolu olub.

Bu aksiomdur. Teorem-zad deyil ki, isbata ehtiyacı olsun.

Daha bir xəbər də oxumuşam. Bu da şad xəbərdir. Və yenə də əskinaslarla bağlıdır. Eşidin və agah olun. Tezliklə təzə pullar çıxmalıdır, daha böyük nominallı. 200 və 500 manatlıq.

Hamımızı düşündürən əskinas məsələsi tam həllini bu pullar çıxandan sonra tapa bilər. Elə tapacaq da.

Hə, bir də, manatın avrodan nəyi əskikdir? 200 və 500 avroluq pullar ola bilər, 200 və 500 manatlıqlar yox?!

www.avciya.az

25 fevral 2013-cü il

MÜBARİZİN ARZUSU

2000-ci ilin 26 fevralında biz İrəvanda idik.

Düz 13 il bundan qabaq.

Və Xocalı soyqırımından 8 il sonra...

O zaman Azərbaycan mediasının nümayəndələri tez-tez Ermənistanı gedirdilər. Cürbəcür layihələr vardı. Biz də bu layihələrdən biri çərçivəsində gedib çıxmışdıq tarixi Azərbaycan şəhəri İrəvana. Və erməni həyasızlığını əyani şəkildə görmək imkanı əldə etmişdik. Erməni həyasızlığı da elə bir şeydir ki, onun hər hansı təzahürünü gördünsə, qurtardı. Əmin ola bilərsiniz ki, ömürlük yadından çıxmıyacaq.

13 il bundan qabaq gerçəkləşmiş həmin səfərdən də mənim yaddaşımda məhz erməni həyasızlığı ilə bağlı nəsnələr qalıb. Köçəryanın bizimlə, yəni ölkəsinə gəlmiş Azərbaycan jurnalistləri ilə məhz Xocalı soyqırımının ildönümü günü görüşmək niyyətinə düşməsi həyasızlıq deyildimi? Hər halda, özünü əsl jurnalist kimi göstərməyə çalışan və deyəsən “əvvəl jurnalist, sonra vətəndaş” olmaları ilə fəxr edən, adlarını elə oradaca unutduğum gürcü jurnalistlərindən fərqli olaraq biz buna əmin idik. Və təbii ki, qrupumuzun ağsaqqalı, dəyərli həmkarım Kamal Əlinin təşəbbüsü ilə İrəvana çatır-çatmaz həmin görüşdən imtina etdik.

Köçəryanla görüşdən imtina etməyimiz səfərin təşkilatçılarını çətin duruma saldı. Biz də İrəvan küçələrində çəkiliş aparmaq üçün vaxt əldə etdik.

İndiki kimi yadımdadır, operator Eldar İsgəndərovla birlikdə yoldan keçənlərə yaxınlaşıb müxtəlif suallar ve-

rir, cavabları və təbii ki, Azərbaycandan gəldiyimizi bildikdə təəccüblənən adamların reaksiyalarını lentə alırdıq. Bizi görüb heyrlənirdilər və heç birinin 8 il əvvəl törədilmiş Xocalı dəhşətindən xəbəri yox idi...

Bu qədər. 21 il keçdi. 1992-ci ildə anadan olmuş gənclərimizin böyük hissəsi artıq əsgərliyini çəkib qurtarıb. Az vaxt deyil 21 il. Bir igidin ömrüdür. ..

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Mübariz Ağakərim oğlu İbrahimov şəhidlik zirvəsinə ucalanda cəmi 22 yaşı vardı. Mübariz İbrahimov Xocalıya qədər 4, Xocalıdan sonra 18 il yaşadı. Və həmişə sağ olacaq.

Əminəm, şəhid gizirimiz Xocalı soyqırımının ildönümü günü şəhidlərimizin xatirəsini elə Xocalıda anmağımızı istərdi.

Gəlin elə edək ki, buna layiq olaq. Bacaraq bunu.

Xocalı şəhidlərinin xatirəsini düşməndən təmizlənməmiş Qarabağda, Xocalıda anmağa.

Allah rəhmət eləsin!

www.avciya.az

26 fevral 2013-cü il

FEYSBUKABAD

Bu şəhəri xəritədə axtarmağa dəyməz. Bu şəhər virtual dünyadadır. Və mən çox düşünüb daşından sonra bu şəhəri Feysbukabad adlandırmaq qərarına gəlmişəm. Bilmirəm, bu ad nə qədər uğurludur? Və ümumiyyətlə düzgündürmü? Axı “Facebook”la yan-yanası başqa sosial şəbəkələr də var. Üstəlik, dəyərli Sukerberqin də qulağına çata bilər virtual şəhərə qoyduğum ad və peşmançılıq ola bilər. Özü də əməlli-başlı peşmançılıq.

Bütün bunları gözümün altına alıb yeni şəhəri Feysbukabad adlandırmaqda ısrarlı olduğumu bəyan edirəm. Və istəyirəm bir-iki məsələni diqqətinizə çatdırım.

Yanvar ayında «APA-Economics» sosial şəbəkələrin statistikasına görə məşğul olan «Socialbakers» Mərkəzinə istinadən məlumat yaydı ki, Azərbaycanda 960 000 “Facebook” istifadəçisi var. Hər halda yanvarın 9-da bu belə imiş. 2012-ci ilin 7 dekabrında isə bu rəqəm cəmi 919 000 olub. Bir aya artım “4,5% və ya təxminən 41 min nəfər” təşkil edib.

Bu gün fevral ayının 27-ci günüdür. Və artım tempi də çox güman ki, dəyişməyib. Bəs ölkəmizdə 1 milyoncu “facebook”çunun dünyaya gəlməsini niyə bəyram etməmişik? Başa düşülən deyil. Bəlkə də bu hadisə qeyd olunub, mənim xəbərim olmayıb. Amma, yaxşı qeyd eləsəydilər, xəbərim olardı. Axı mən də “Facebook” istifadəçisiyəm və demək həm də Feysbukabadın sakiniyəm.

Feysbukabad maraqlı şəhərdir. Həm də burada yaşamaq asandır. Təsəvvür edin, 1 000 000 (!) adam bir

yerdədir, amma asayiş pozulmur. Əmin-amanlıqdır. Küçələri heç kim zibilləmir. İşıqla, qazla, su ilə problem yoxdur. İctimai nəqliyyat saat kimi işləyir. Bu əlbəttə, həm də ona görə belədir ki, Feysbukabadda nə küçə var, nə də avtobus.

Əvəzində az qala hamının üzündə təbəssüm var.

Ən əsası siz öz qonşularınızı seçmək imkanına maliksiniz.

Üstəlik, bu gənclər şəhəridir, yaşlılar bilsələr yaxşıdır. Yenə də “Socialbakers”in xəbərinə istinadla deyə bilərəm ki, “sözügedən sosial şəbəkədən istifadə edənlərin 478 mini 18-24 yaş arasındadır.”

Bax belə. İndi qalır “Yoldaşını nişan ver, özünü tanı” atalar sözünü Feysbukabadın reallıqlarına uyğunlaşdırıb yaşamaq.

Hə, bir də hərdən “like” düyməsini basmaq lazımdır. Yəni, bəyənirəm.

Sınaqdan keçirmişəm, asandır.

www.avciya.az

27 fevral 2013-cü il

KREDIT TARİXÇƏMİZ

Bank elə bir yerdi ki, günəşli gündə sizə həvəslə ki-rayəyə çətir verir. Elə ki, yağış yağmağa başladı, iki ayağını bir başmağa dirəyib çətirini geri istəyir.

Yuxarıdakı fikri xeyli müddət bundan əvvəl bir ağıllı əcnəbi səsləndirib. Haradasa oxumuşam, yadımda qalıb.

“Bu gün rayonlarda insanların bir çoxu yüksək faizli kreditləri qaytara bilmədikləri üçün onların evləri, əmlakları əllərindən alınıb. İnsanlar evlərindən çölə atılıb. Axı, 20-25 və ya 28-30 faizlə kreditmi olar? Dünyanın heç bir yerində belə bir şey yoxdur.”

Bu sözləri isə parlamentimizin iqtisadi siyasət komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov deyib. Özü də bu günlərdə. Mən də day.az saytında oxumuşam. İnsafən, çox maraqlı məqalə idi saytdakı həmin yazı. Və orada İqtisadi Təşəbbüslərə Yardım İctimai Birliyinin eksperti Samir Əliyevin də fikirləri vardı.

İqtisadçı Azərbaycanda krediti olmayan adam tapmağın müşküllüyünü vurğulayıb deyir: “Hətta elələri var ki 2-3 bankda adına kredit xətti açılıb. Ümumiyyətlə, ölkə üzrə 1,5 milyondan çox vətəndaş kredit müştərisidir. Ölkədə mizdlü işçilərin sayı 1,4 milyon, iqtisadi fəal əhəlinin sayı 4,6 milyon nəfərdir. Belə çıxır ki, rəsmi əmək haqqı alanların hamısı, iqtisadi fəal əhəlinin isə hər 3 nəfərdən biri bank müştərisidir. Kredit alanların sayı durmadan artır.”

Bax belə. Aydın olur ki, vətəndaşlarımızın xeyli hissəsinin kredit tarixçəsini “gözlər olsun, görməsin” qrupuna aid etmək olar. Və bu da məyusedici məsələdir.

Amma, bir o qədər də yox.

Elə bu günlərdə kredit-reyting agentliyi Moody's Britaniyanı "AAA" reytingindən məhrum edib. "AAA" reytingi də belə bir şeydir ki, hansı dövlətdə o varsa hamı bu dövlətin aldığı pulu hökmən qaytaracağına inanır. Hə, indi İngiltərənin reytingi olub «AA1».

Eyni iş 2011-ci ildə Amerikanın başına gəlib, 2012-ci ilin noyabrında Fransanın. "AAA" bir Almaniyada qalıb, bir də Kanadada.

Bildinizmi, bizimkilərin "kredit reytingi"nin aşağı olmağından nəyə görə əndişələnməyə dəyməz? Elnən, hətta bütün dünya ilə gələn bəla toy-bayram olar.

Bankların da çətiri yağış yağanda geri istəmələrini artıq bilirsiniz.

Əşşi, bir də, islanmışın yağışdan nə qorxusu?

www.avciya.az

28 fevral 2013-cü il

FİLİP KİRKOROV

Bu əhvalatı mənə bir dostum danışıb. Özü də bir neçə il bundan qabaq. Olduqca ibrətamiz əhvalatdır. Odur ki, istəyirəm sizə də danışım bu əhvalatı və siz də biləsiniz ki, təkcə ölkəmizdə deyil, respublikamızın hüdudlarından uzaqlarda da qeyri-standart düşüncəli istənilən sayda soydaşımız var.

Qeyri-standart düşüncəli soydaşlarımızdan biri Qərbi Avropanın Bakıdan fərqli olaraq elə oralarda kifayət qədər analoqu olan bir şəhərində yaşayırmış Bu şəhərdə metro varmış. Və metro stansiyalarının girişində də turniket-filan yoxmuş. Yəni insanlar metronun girəcəyindəki kassadan bilet alıb içəri daxil olurlarmış. Bəsit təfəkkürlü aborigenlərin, bu ərazilərin aftoxton sakinlərinin ağılına da gəlmirmiş ki, bilet almadan metroya minmək olar.

Mətləbə keçməzdən əvvəl istəyirəm qeyd edim ki, mən bu insanları qınamıram. Bir balaca hallarına acıyıram, vəssalam.

Hə, bizim dəyərləli soydaşımız bunu gördükdən dərhal sonra həmin şəhərdə metroya pul verməyin mənasızlığını dərk edibmiş və bilet-filan almırmış. Özü də həvəslə metro qatarlarında böyük məsafələr qət edirmiş və hesab edirəm ki, yaranmış münbit şəraitdən istifadə etməyən, bilet alan şüursuz insanları da istehza, kinayə və təbəssümlə süzürmüş.

Təbii ki, zaman-zaman metronun vaqonlarını dolaşan konduktorlar ondan bilet tələb edəndə bu insan cərimə olunmuş. Və dərhal da deyirmiş ki, üstündə bir qəpi-

yi də, üzr istəyirəm, bir avro-senti də yoxdur. Belə olan halda konduktorlar ondan harada yaşadığını öyrənmək istəyirlərmiş. Məqsədləri də bu olurmuş ki, cərimə qəbzini bu şəxsin yaşadığı ünvana göndərsinlər. Bu sualı soydaşımız həvəslə cavablandırıb elə oradaca uydurduğu ünvanları konduktorlara deyirmiş. Konduktorlar bu insanın adı və soyadını soruşanda da, özünü Filip Kirkorov kimi təqdim edirmiş. Vəssalam.

Hə, yadımdan çıxdı deyim ki, o ölkə sivilizasiyalı ölkə olduğundan orada hətta belə əcaib insanlara da xüsusi tolerantlıqla yanaşırlarmış. Deyilənə görə indi də belədir.

Bu qədər. Mərc gəlməyə hazıram ki, buna bənzər uğurlara imza atan soydaşlarımızın təcrübəsindən faydalanmaq və müvafiq materialları toplayıb sistemləşdirdikdən sonra tərəqqipərvər bəşəriyyətin nümayəndələrinə təqdim etmək olar.

Tərəqqini sevməyənlərəsə gəlin heç nə deməyək.
Qoyun bilet almaqda davam etsinlər.

www.avciya.az

13 mart 2013-cü il

PERPETUUM MOBILE

2012-ci ildə Rusiyada işləyən Azərbaycan qastarbayterləri Odlar Yurduna 1,19 milyard dollar göndərirlər.

2012-ci il 2 ay 14 gün bundan qabaq başa çatmış ildir.

Rusiya Federasiyası bizim şimal qonşumuzdur.

Azərbaycan Vətənimizdir.

Qastarbayter alman sözüdür. Qonaq-işçi deməkdir.

Odlar Yurdu Azərbaycandır.

1.19 milyard dollar çox böyük puldur. Məsələn, bu vəsaitin Rusiyada çalışan qastarbayterlərimiz tərəfindən ölkəmizə göndərildiyi 2012-ci il üçün Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsinin gəlirləri 16 438 000,0 min manat, xərcləri 17 072 000,0 min manat məbləğində təsdiq edilmişdi. (Ölkənin dövlət büdcəsi haqqında qanun hər ilin dekabrında növbəti il üçün təsdiq edilir və il başlanar-başlanmaz, yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.)

Bax belə. Mən bu məlumatı “Kommersant Vlast” jurnalından əldə etmişəm. Elə həmin məqalədə yazılmışdı ki, Dünya Bankı 2012-ci ildə işçi miqrantların öz evlərinə düz 530 milyard dollarlıq pul baratları göndərdikləri qənaətinədir. Və bu vəsaitin böyük bir hissəsi ABŞ-dan göndərilib. 120,2 milyard dollar. Heç demə, təkcə meksikalılar bircə ilə 23,2 milyard dolları Vətənə göndərirlər. Siyahıda sonrakı yerləri çinlilər (13.5 milyard), hindistanlılar (10,8 milyard) və Filippin təmsilçiləri (10 milyard) tutur.

Bütün bunları oxuyandan sonra başa düşdüm ki, daimi mühərrik əslində kəşf edilib. Hərçənd ki, Kelvin də, Klauzius da daimi mühərrik yaratmanın mümkün-

süzlüyünü iddia edirdilər. Yanılırlarmış. Daimi mühərrik – yəni perpetuum mobile mövcuddur və əməlli-başlı işləyir.

Qastarbayterlərin xaricdən vətənlərinə göndərdikləri pullarla perpetuum mobile arasında rabitəni təbii ki, özünüz tapacaqsınız. Vətəni BİRDƏFƏLİK tərk edib ömrünü-gününü xaricdə keçirən insanın işləri ilə BİR DƏFƏ hərəkətə gətirildikdən sonra xaricdən enerji almadan fasiləsiz işləyən xəyali mühərrik arasında oxşarlıqlar az deyil.

Vəssalam. Oxuduğum məqalədə o da yazılmışdı ki, əgər işçi miqrantları bir yerə yığmaq mümkün olsaydı, 214 milyon nəfər sakini olan bir ölkə əmələ gələrdi. Və bu ölkə əhalisinin sayına görə yalnız Çindən, Hindistandan, ABŞ-dan və İndoneziyadan geri qalardı.

Məqalədə ukraynalıların, taciklərin və qırğızların bizimkilərə nisbətən daha çox pul göndərmələri də yazılmışdı. Buna əsla yol vermək olmaz. Biz həmişə birinci olmağa alışmışıq axı.

www.avciya.az

14 mart 2013-cü il

HIPPOKRAT ÜÇÜN TAPMACA

“Trend”in məlumatına görə İrandakı “Araz” Azad İqtisadi Zonasının Mədəniyyət, sosial və turizm üzrə rəis müavini Adil Nəcəfzadə Azərbaycandan bu zona-ya səfər etmiş jurnalistlərə deyib ki, Culfa şəhərində iki xəstəxana tikiləcək. Və bu xəstəxanalar Azərbaycandan müalicə olunmaq üçün Təbrizə gələn adamların xərclərinin azaldılması, yolun daha da qısaldılması məqsədi ilə tikilir.

Bax belə.

Səhiyyə Nazirliyimizin Mətbuat Xidməti də xəbər verib ki, nazirlik “əhaliyə göstərilən tibbi xidmətin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və əhali ilə birbaşa əlaqənin daha da sadələşdirilməsi məqsədi ilə yeni, qısa əlaqə nömrəsi istifadəyə vermişdir.” Və “Səhiyyə Nazirliyinin istifadəyə verdiyi birbaşa “9103” əlaqə nömrəsi əhaliyə Səhiyyə Nazirliyinin bütün şöbələri ilə əlaqə yaratmaq imkanı verəcək.”

Necə bilirsiniz, həmin nömrəyə zəng vurub Səhiyyə Nazirliyimizi İranın Culfada tikəcəyi xəstəxanalarla bağlı məlumatlandırmağa dəyərmə?

Görəsən, zəng eləyib bu xəbəri çatdırsam xəttin o başındakı insanın reaksiyası necə olar?

Mənə elə gəlir ki, həmin şəxs bu məsələnin Azərbaycanın Səhiyyə Nazirliyinə daxil olmadığını deyə bilər. Doğrudan da, İran xəstəxanaları öz ərazisində tikəcək də. Bunun bizim səhiyyə nazirliyinə nə daxil var? Amma həmin xəstəxanalar Azərbaycandan gedən adamlar üçün tikiləcək axı...

Yeri gəlmişkən, bizimkilərə nə düşüb ki, xaricdə müalicə olunmağa gedirlər? Axı səhiyyə nazirinin müavini Elsevər Ağayev lap bu yaxınlarda “New Baku Post”-a eksklüziv açıqlama verərək demişdi ki, “bu gün Azərbaycanda həyata keçirilə bilməyən əməliyyat demək olar ki, qalmayıb. Bu yaxınlarda sümük iliyinin transplantasiyası da həyata keçiriləcək. Əvvəllər də olmuşdu, amma indi daha təkmil şəkildə olacaq. Orqan nəqli həyata keçirilir. Böyrək, qaraciyər köçürülür. Ürək əməliyyatları uğurla reallaşır.” Elsevər müəllim həmçinin qeyd etmişdi ki, “maddi-texniki baza artdıqca, həkimlərin kadr hazırlığı yüksəldikcə” insanlarımızın tibbi xidmətlə bağlı xaricə üz tutması halları azalıb.

Vətəndaşlarımızın müalicə üçün xaricə getmələrinə əsas olmamalıdır.

Və əgər bu belədirsə İranda bizimkilər üçün niyə xəstəxana, daha doğrusu xəstəxanalar inşa ediləcək?

Tapmaca səciyyəli bu sualı cavablandırmaq üçün ən azı Hippokrat olmaq lazımdır. Platonun və Aristotelin müasiri, “tibbin atası”, qədim yunan həkimi Hippokrat.

www.avciya.az

18 mart 2013-cü il

TOY OLSUN, BAYRAM OLSUN...

7 günlük Novruz tətili başa çatdı. 168 saatlıq istirahətdən özünəməxsus şəkildə faydalanmış xalqımız işə başlayır. Əminlik hissi ilə deyirəm ki, zəhmətkeşlərimizin iş yerlərinə qayıtması artıq bu gün çeşidli tixaclarla paytaxtımızın təkrarsız mənzərəsinə rəng qatacaq. Təki işə başlamağımız yol qətliaamlarında da fasilə yaratsın...

Novruz tətilinin ilk 6 günü ərzində, yəni 20-25 martda Azərbaycan ərazisində baş verən yol qəzalarında 36 nəfərin dünyasını dəyişdiyini bilməmiş olmazsınız. Lent.az-ın Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsindən aldığı məlumata görə, təkcə “martın 25-də respublika yollarında baş vermiş yol-nəqliyyat hadisələrində 7 nəfər ölüb, daha 14 nəfər müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alıb.

... Bundan öncəki 5 bayram günü ərzində, yəni, martın 20-dən 25-dək respublikanın avtomobil yollarında 79 yol qəzası qeydə alınıb ki, nəticədə 29 nəfər ölüb, 114 nəfər xəsarət alıb.”

Dünyasını dəyişən soydaşlarımıza Allah rəhmət eləsin. Bu məsələni qaydasına qoymalı olan insanlarımıza da bir balaca rəhm əta olunsaydı yerinə düşərdi...

Və əgər bu rəhm bayram və istirahət günləri müəyyən olunanda müşahidə olunan səxavətlə ayrılsa, yol-nəqliyyat hadisələri vaxtilə dəbdə olan tərzdə desək, “bir sinif kimi” aradan qalxar.

Diqqət yetirin, “Exo”da ötən ilin sonlarında çıxmış məqalədə yazılır ki, 2013-cü ildə 14 bayram və 1 matəm günü qeyd olunacaq. Bayram istirahət günlərinin sayı 21, adi istirahət günlərinin sayı isə 101-dir. Və bir matəm

günü. Ümumilikdə, bu 123 istirahət günü deməkdir. Yəni 365 günlük təqvim ilinin az qala üçdə biri.

Düşünürəm ki, “Exo” qəzetinin məqaləsində yer almış bu rəqəmlər hələ də qazandığımız uğurların miqyasını dərk etməkdə çətinlik çəkən bəzi insanlarımızı nailiyyətlərimizlə hesablaşmağa vadar edəcək.

Bu da yetməsə, qoy bu göstəriciləri dünya ölkələrinin müvafiq göstəriciləri ilə müqayisə etsinlər.

YUNESKO bildirir ki, orta statistik ölkə hər il cəmi 12,2 gün bayram edir. Və sənayecə inkişaf etmiş ölkələrdə bu göstərici 12,4 gündür. İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə də 12,1.

Bayram günlərinin sayına görə biz yalnız ildə 24 gün bayram edən Şri-Lankadan geri qalırıq...

www.avciya.az

27 mart 2013-cü il

ZƏMANƏMİZİN STAXANOVU

Aleksey Qriqoryeviç Staxanov şaxtaçı idi və 1935-ci ildə 2 nəfərlə birlikdə bir növbə ərzində normadan 14 dəfə artıq kömür çıxarmışdı. Yəni 7 ton əvəzinə 102 ton. Və bununla da məşhur Staxanov hərəkəti əmələ gəlmişdi. Öz sıralarında saysız-hesabsız zərbəçi zəhmətkeşləri – staxanovçuları birləşdirən hərəkət.

İndi 2013-cü ildir. Ömrünün son aylarını narkoloji dispanserdə keçirmiş və uzaq 1977-ci ildə deyəsən elə oradaca ölmüş Staxanov çoxdan unudulub. Hərəkət də həmçinin. Amma, Staxanovun ənənələri yaşayır. Özü də Azərbaycanca. Bəli, bəli, Azərbaycanda. Nə qədər təəcüblü olsa da, bu belədir. Və bu ənənələri yaşadan insan respublikamızın saysız-hesabsız kəndlərindən birinin sakinidir.

İlin-günün bu vaxtında gözdən-könüldən uzaq ucqar bir kənddə insanlar nə ilə məşğuldur?

İlk növbədə təsərrüfatla.

“Santa-Barbara” serialını xatırladan uzun-uzadı söhbətlərdə müstəqilliyimizin nailiyyətləri ilə bədnam sovet dövrünün eybəcərlikləri arasındakı təzadları müzakirə etməklə.

Bakıda və ucu-bucağı bilinməyən “Rusiyyət”də yaşayan, sovet dövrünü xatırlamayan oğul-uşaqla əlaqə saxlamaqla.

Və əlbəttə ki, bir-birini əvəz edən xeyir-şər məclislərində iştirak etməklə.

Bax, mərhum Staxanovun ölmək bilməyən ənənələrini yaşadan insan məhz sözü gedən məclislərdə meydana

ÇIXIR.

Bəli, əziz dostlar, zəmanəmizin Staxanovu ucqar kəndin xeyir-şər məclislərinin moderatorluğunu inhisara ala bilib. O həm hüsr mərasimlərini molla qismində yola verməyi, həm də toyları aparmağı bacarır. İşi də çoxdur. Təcrübə göstərir ki, yaşlı nəslin nümayəndələri dünyalarını dəyişməyə, cavanlar da toy çaldırmağa meylli olurlar...

Fitri istedad bax belə olur. Həm molla, həm də xanəndə olmaq hər adamın işi deyil.

Yeri gəlməsə də, istəyirəm biləsiniz ki, Staxanovun əsl adı Andrey olub. Onun normadan artıq kömür çıxarması haqqında “Pravda” qəzetinin məqaləsində şaxtadan gəlmiş teleqrama istinad edilibmiş. Teleqramda isə şaxtaçının adı və soyadı “A.Staxanov” olaraq göstərilibmiş. Jurnalistlər qərara alıblar ki, yoldaş Staxanovun adı olsa-olsa Aleksey ola bilər. Məqalədə elə bu formada da yazıblar. Staxanovun əsl adının Andrey olduğu bildikdə, yoldaş Stalin deyib: ““Pravda” qəzeti səhv edə bilməz. “ Beləliklə də, Staxanovun adı olub Aleksey. O da gedib tələm-tələsik təzə pasport almalı olub.

“Vsyo”!

www.avciya.az

28 mart 2013-cü il

SKANER BOLLUĞU

Sovet İttifaqı paytaxtının göz yaşlarına inanmasına və bunun kimi başqa maraqlı, həm də təsirli məsələlərə həsr olunmuş gözəl bir filmdə kişi qəhrəman qadın qəhrəmana deyir ki, onun, yəni qadın qəhrəmanın baxışları ərdə olmayan zənən xeylağının baxışlarına bənzəyir. Qadın qəhrəman da soruşur ki, bəyəm ərdə olmayan qadınlar xüsusi formada baxırlar? Kişi qəhrəman bildirir ki, bəs necə, ərdə olmayan qadınlar insanlara qiymət vermək məqsədi ilə baxırlar. Özü də tək onlar belə baxmır insanlara. Milisionerlər və rəhbər işçilər də belə baxırlar.

Mərc gəlməyə hazıram ki, bizim ölkəmizdə insanlara qiymət vermək məqsədi ilə baxanlar az deyil. Hər halda mənə belə gəlir.

Deyək ki, günlərin bir günü cibinizdə siçanların qaytağı oynamağına əhəmiyyət vermədən şəhərimizin yaraşıqlı küçələrindəki qəşəng mağazalardan birinə daxil olursunuz. Məqsədiniz qiyməti yaxın 3 il ərzində alacağınız bütün maaşların cəminə bərabər olan ayaqqabı almaq deyil. Sadəcə olaraq uğur qazana bilmiş insanların geyindikləri pal-paltarı yaxından görmək istəyirsiniz. Necə bilirsiniz, aylıq məvacibi sizin donluğunuzdan az fərqlənən satıcının sizə münasibəti necə olacaq?

Və yaxud başqa bir halı gözünüzün önünə gətirin. Taksi saxlayırsınız və sürücüdən sizi hansısa ünvanə neçəyə apara biləcəyini soruşursunuz. Həmin anda sürücünün məsafə barədə deyil, sizin hansı məbləği problemsiz ödəyə biləcəyiniz barədə düşünmədiyinə zə-

manət vermək olarmı?

Buna bənzər misalların sayını artırmaq hüququndan imtina edərək bildirirəm ki, bu hallar bütün dünyada da yayılıb.

Məsələn, Dubayın Polis klubunda mütəmadi olaraq maşın nömrələrinin hərracı keçirilir. Bu yaxınlarda 78-ci hərrac keçirilib. Və bu hərracda 25 milyon dirhəm əldə edilib və 3 dirhəm də təxminən 1 manat eləyir. L 16 nömrə nişanı 1,19 milyon dirhəmə satılıb. Bu olub hərracın rekordu. Ucuz nömrələr də olub hərracda. Nəcib L 1111 nömrəsinə 890 000 dirhəm veriblər.

İndi bildiniz ki, tək biz deyilik maşın, ya da telefon nömrəsinə görə adamlara qiymət verən?

Vaxt vardı adamı geyiminə görə qarşılayıb, ağlına görə yola salırdılar. İndi geyim adam elə yola salınanda da işə yarayır. Deyəsən.

www.avciya.az

29 mart 2013-cü il

UQO VƏ BƏŞƏR

Venesuelada balaca bir cizgi filmi çəkilib. Filmdə Uqo Çavesin cənnətə düşmə səhnəsi göstərilir.

Bəli, göstərilir ki, Çaves cənnətə düşür və onu öz nənəsi ilə birlikdə Kuba inqilabçısı Ernesto Çe Gevara, Çilinin keçmiş prezidenti Salvador Alyende, Argentina-nın keçmiş birinci xanımı Yeva Peron, Nikaraqua inqilabının lideri Auqusto Sandino və əlbəttə ki, Venesuelanın milli qəhrəmanı general Simon Bolivar qarşılayırlar...

Çox maraqlı filmidir. Baxmağa dəyər. Cəmi bir dəqiqə vaxtınız gedəcək. Əvəzində isə biləcəksiniz ki, cənnətdə, hər halda bu cizgi filminin müəllifləri belə düşünürlər, əsasən solçular yerləşdiriliblər.

Diqqət yetirin, Çe Gevara – 1959-cu il Kuba inqilabının komandantesi olub. Fidel Kastro və Kamilo Syenfueqos kimi.

Salvador Alyende Çili Sosialist Partiyasının yaradıcısı idi. 1970-ci ildə prezident seçkilərində qalib gəlmişdi.

Yeva Peron Argentina prezidenti Xuan Peronun həyat yoldaşı və çoxları üçün sosial ədalət simvolu idi.

Auqusto Sandino 1927-1934-cü illərdə Nikaraqua milli azadlıq hərəkatının (əslində müharibəsinin) lideri olub.

Simon Bolivarın adı Cənubi Amerikadakı ispan koloniyalarının azadlığı uğrunda mübariz kimi tarixdə qalıb.

Uqo Çavesin nənəsi nə işlə məşğul olub deyə bilmərəm. Amma, Uqo Çavesin nənəsi olmaq da cənnətə düşmək üçün yetərli sayıla bilər. Hər halda Venesuelada belə düşünən multiplikatorlar var...

Bəs Suriyada necə, cizgi filmləri çəkilmir? Və əgər Bəşər Əsədin son vaxtlar tez-tez yayılan ölüm xəbərlərindən hansısa düz çıxsın, onun haqqında da cizgi filmi çəkilə bilərmi? Elə Venesuela ssenarisi üzrə. Yəni, Bəşər Əsəd cənnətə düşür və orada deyək ki, Səddam Hüseyin və Müəmmər Qəzzafi tərəfindən qarşılır.

Bəşər Əsəd BƏƏS-in, ərəb sosialist partiyasının təmsilçisidir. Və onun vaxtilə elə həmin partiyanın İraq qanadının lideri olmuş Səddam Hüseyin tərəfindən qarşılana biləcəyini istisna etməməliyik. Mərhum Qəzzafinin də inqilab lideri olduğunu nəzərə alsaq, o da görüşə qatıla bilər. Həm də bu adamlar sağlıqlarında da Bəşər Əsədi tanıyıblar axı.

Amma Bəşər Əsəd sağdır və üstəlik onun nə vaxtsa cənnətə düşmək şansları elə də yüksək olmamalıdır. Hüseyin və Qəzzafi soyadlı məşhur şəxslərin də həmçinin.

www.avciya.az

1 aprel 2013-cü il

Martın 23-də Boris Berezovski dünyasını dəyişdi. Boris Abramoviçin ölümünün mümkün səbəbləri haqqında çox danışılıb və yazılıb. Danışılan və yazılanlar arasında mərhumun bir müddət bundan əvvəl, keçən ilin avqustunda məhkəmədə Roman Abramoviçə uduzması ilə bağlı məqamlar da var. Heç demə, bu məğlubiyyət Berezovskini əməlli-başlı ruhdan salıbmış və s. və i.a. (Həmin məhkəmədə söhbət səhv etməməyə 3 milyard funt sterlingdən gədirdi.)

Berezovski dünyasını dəyişəndən 2 gün sonra onu London məhkəməsində uduş Abramoviç Amerikaya gedib. Və başqa bir Rusiya oliqarxı Mixail Proxorova məxsus olan PBK TV-nin xəbər buraxılışında Rusiya milyarderinin ABŞ-da Federal Təhqiqat Bürosunun əməkdaşları tərəfindən saxlanılması barədə məlumat yayılıb. Məlumatda deyilib ki, guya Abramoviç İngiltərə xüsusi xidmət orqanlarının müraciəti əsasında tutub, Berezovskinin ölümü ilə bağlı dindiriblər.

Bu xəbər martın 25-də, Moskva vaxtı ilə saat 17.01-də gedib efirə.

Bircə saat sonra Abramoviçin rəsmi nümayəndəsi Con Mann Abramoviçin Amerikaya öz işləri ilə bağlı getdiyini və heç kim tərəfindən saxlanılmadığını deyib. Bloomberg agentliyinə müsahibəsində yayılmış xəbəri “tam cəfəngiyyət” adlandırıb, üstəlik deyib ki, bu məsələyə hökmən reaksiya verəcəklər, sadəcə olaraq əvvəlcə məsləhətləşmək istəyirlər.

Bu təkzibə baxmayaraq sərmayəsində Roman Arkad-

yeviçin payı olan kompaniyaların səhmləri 3-6 % düşüb. Nəticədə Abramoviçə 132 milyon dollar ziyan dəyib.

Bax belə.

132 milyonluq ziyan Abramoviçə dəyib və bunun mənə heç bir dəxli yoxdur. Amma bir qədər pərişan olmuşam. Belə baxıram ki, bizim varlı insanların nə qədər pulunun olmasını bilməməyimiz yaxşıdır. Doğrudur, onların sərmayələrinin həcmi biləndə sevinmək imkanımız yoxdur. Əvəzində, onlar pul itirəndə də xəbərimiz olmur və zərər qədər də həyəcanlanmırıq.

O ki, qaldı Abramoviçin itirdiyi 132 milyon dollara, bu az pul deyil. Rabitə və informasiya nazirimiz Əli Abbasov “Rossiyskaya qazeta”ya verdiyi müsahibədə deyib ki, bu il Azərbaycanda genişzolaqlı internetin inkişafı layihəsinin maliyyələşdirilməsinə elə bu həcmdə vəsait ayrılacaq.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti isə fevral ayında dövlət büdcəsinə 132 milyon ödəyib. Doğrudur, manatla.

Xeyli puldur.

Abramoviçə “təkrar keçmiş olsun” deyirəm.

www.avciya.az

2 aprel 2013-cü il

FUTBOLÇUNUN 23 YAŞLI XANIMININ BİLMƏDİKLƏRİ

Dağıstanın “Anji” futbol klubunun yarımmüdafiəçisi Yuri Jirkovun həyat yoldaşı, eyni zamanda “Rusiya missisi – 2012” (ingilisdilli ölkələrdə ərdə olan qadınlara adətən missis deyə müraciət edirlər) İnnə Boris Sobolev adlı telejurnalistə müsahibə verib və özünü biyabır edib. Jurnalistin suallarını cavablandırarkən məlum olub ki, İnnə Jirkovanın astronomiyadan, ədəbiyyatdan və musiqidən, özü də ən ibtidai səviyyədə belə başı çıxmır. Təsəvvür edirsinizmi?

Məsələn, İnnə bilməyib ki, Günəş Yerin ətrafına fırlanır, ya Yer Günəşin. Başqa sözlə desək, xanımın geosentrik və ya heliosentrik sistemlərdən hansının doğru olması ilə bağlı təsəvvürü olmayıb. Bu da o deməkdir ki, gözəl qadın Kopernik, Qaliley, Kepler və çox güman ki, həm də Nyuton haqqında heç nə, ya da demək olar ki, heç nə bilmirmiş.

4 yaşlı oğlu və 2 yaşlı qızı olan İnnə xanım uşaqlar üçün gözəl əsərlər yazmış Samuil Marşak və Aqniya Barto adlı məşhur ədibləri tanımadığını bildirib.

Oqinski polonezinin polyak bəstəkarı Mixail Oqinski, Qriboyedov valsının vaxtilə ermənilər haqqında yadda qalan fikirlər səsləndirmiş Aleksandr Qriboyedov tərəfindən yazıldığını bilməməsi isə 2012-ci lin “Rusiya missisi”ni lap çətin duruma salıb.

Belə-belə işlər. Bütün bunlar Rusiyada baş verib.

Bizdə əlbəttə hər şey fərqlidir.

APA-nın xəbərinə görə, fevral ayında Tələbə Qəbulu

üzrə Dövlət Komissiyasının sədri Məleykə Abbaszadə Bakı Ali Neft Məktəbində çıxışı zamanı deyib ki, Beynəlxalq Şagird Qiymətləndirilməsi Proqramına (PISA) əsasən, Azərbaycan 15 yaşlı uşaqların biliyinin səviyyəsinə görə 57 ölkə arasında 56-cı yerdədir.

Onu da deyim ki, İnnə Jirkovanın Rusiyanın missisi seçildiyi 2012-ci il ərzində Təhsil Nazirliyi Aparatının Təhsil sənədlərinin tanınması işi üzrə sektor tərəfindən təhsil müəssisələrinə 88289 tam orta təhsil haqqında attestat, 107143 ədəd ümumi orta təhsil haqqında şəhadətnamə, 15402 ədəd orta ixtisas təhsili haqqında diplomu, 17747 ədəd bakalavr diplomu, 2119 ədəd magistr diplomu, 1518 ədəd mütəxəssis (5 illik) diplomu verilib. Bu xəbəri də APA yayıb.

Yəni əslində narahat olmağa dəyməz.

Bircə ilə 232 218 attestat, şəhadətnamə və diplom az deyil.

www.avciya.az

17 aprel 2013-cü il

NESBÖ VƏ MYUSSO YOXLUĞU

Bu ilin yanvar-fevral aylarında Azərbaycandan həyata keçirilən ixracın böyük hissəsi xam neft, neft məhsulları və təbii qazın payına düşüb.

Dövlət Gömrük Komitəsindən «APA-Economics»ə verilən məlumata görə, 2013-cü ilin ilk iki ayı ərzində ölkədən ixracın həcmnin 84,58%-ni xam neft, 4,52%-ni neft məhsulları, 188 868,16 min dollarını və ya 4,51%-ni isə təbii qaz təşkil edib.

İxracda payına görə sonrakı yerləri bitki və heyvan mənşəli yağlar (ümumi ixracda 1,13%), şəkər (0,82%), qara metallar və ondan hazırlanan məmulatlar (0,45%), meyvə-tərəvəz (0,35%), alüminium və ondan hazırlanan məmulatlar (ya 0,32%) tutur.

Vəziyyət belədir.

Dünyada isə bestseller, yəni yaxşı satılan kitab ixrac edən ölkələr də var. Hərçənd ki, bestseller ixracı gömrükçülərin hesabatına düşmür, hər halda düşməməlidir. Amma hamı bu məsələdən xəbərdar olur. Deyək ki, Norveçin, ya da Fransanın bestseller ixracı barədə çoxları məlumatlıdır. Ən azı, təkrar edirəm, ən azı ona görə ki, Norveçin Nesbösü, Fransanın da Myussosu var.

Norveçli Yu Nesbø 1960-cı ildə anadan olub. 37 yaşında çap edilmiş ilk romanı sensasiya doğurub. “Gönlüçə” («Flaggermusmannen») adlı bu romanı tənqidçilər “ani bestsellər” kimi səciyyələndiriblər. Məhz “Gönlüçə”yə görə Nesbø Skandinaviyanın çox nüfuzlu “Şüşə açar” mükafatına layiq görülüb...

Fransız Giyom Myusso 1974-cü ildə anadan olub.

2004-cü ildə “Sonra...” («Et Après...») adlı ilk romanının əlyazmasını nəşriyyatlardan birinə göndərüb. Bu roman 1 milyon nüsxədən artıq tirajla çap edilir. Onlarla dilə tərcümə edilmiş roman Jil Burdo tərəfindən «Fidélité Films» kompaniyasında ekranlaşdırılıb. Filmdə Romen Dyupri, Con Malkoviç, Yevancelina Liilli çəkiliblər...

Nesbö və Myusso bir kitab yazıb məşhurlaşdıqdan sonra qələmi yerə qoymayıblar. Nesbönün Harri Holle adlı polis haqqında yazdığı romanlar çox böyük tirajlarla çap edilməkdədir. (Elə “Gönlücə” bu seriyanın ilk romanı olub.) Myussonun “Sonra...”dan sonra yazdığı romanlar da böyük uğur qazanıb.

Bax belə. Bir filmimizdə rəhmətlik Mirzə Babayevin canlandırıdığı surətin təbirincə desək, bəs niyə bizdə o əjdahadan (yəni bestsellerdən) yoxdur?

Axı bu məmləkətdə hətta “Samiraldo” ləqəbli Samir haqqında da roman yazılır...

www.avciya.az

19 aprel 2013-cü il

GEDİŞ HAQQI

Dünyada orta statistik azərbaycanlının heç zaman başa düşməyəcəyi hadisələr baş verir. Bu hadisələrin sayı həddən artıq çoxdur. Mən yalnız bir hadisədən danışacağam.

2012-ci ildə Tallin sakinləri arasında referendum keçirilib. Referenduma çıxarılmış sual sakinlərin 75 faizi tərəfindən müsbət cavablandırılıb. Sual şəhərdəki ictimai nəqliyyatdan istifadənin 2013-cü ilin əvvəlindən pulsuz edilməsi ilə bağlıymış.

Tallinlilər razılıq veriblər.

Düz 4 aydır ki, Tallin şəhərində ictimai nəqliyyat pulszdur.

Və bu addım nəticəsində 4 nəfərlik ailə ildə 600 avroya qənaət edə biləcək.

Özü də Tallində ictimai nəqliyyatdan hər gün təqribən 100 000 adam istifadə edir.

Mən belə bir addımın atılmasını da başa düşmürəm, bu addım atılmazdan əvvəl insanların rəyinin soruşulmasını da.

Hamımızın başa düşdüyü məsələlərə keçirəm.

Aprelin sonunda “APA-Ekonomiks” Nəqliyyat Nazirliyimizin Azərbaycan ərazisində şəhərdaxili və şəhərlərarası avtobus sərnişindəşimaları tariflərinin artırılması təklifi ilə Tarif Şurasına müraciət etməsi ilə bağlı xəbər yaydı. Nazir Ziya Məmmədov deyib ki, “hazırda avtobuslarla həm şəhərdaxili, həm də şəhərlərarası sərnişin daşimaları ilə özəl sektor məşğul olur və son zamanlar iş adamlarından mövcud gediş haqlarının onların çəkdi-

yi məsrəflərə uyğun olmaması, xərclərin artması barədə müraciətlər daxil olur. “

Əminlik hissi ilə deyirəm ki, iş adamlarının nazirliyə belə müraciətlər etmələrində qeyri-adi heç nə yoxdur...

Xəbər agentliklərimizin yaydıqları məlumatlardan bəzilərinə nəzər salaq.

17 aprel. Metronun “Koroğlu” stansiyasının yanında 189 sayılı xətt avtobusu bir yük və üç minik avtomobili ilə toqquşub. 6 nəfər ağır yaralanıb.

18 aprel. “Sədərək” ticarət mərkəzi istiqamətində gedən 211 sayılı xətt avtobusu idarəetməni itirərək aşıb. Nəticədə avtobusda olan sənişinlərdən 15 nəfər xəsarət alıb.

Elə həmin gün Bayıl qəsəbəsində 88 və 147 sayılı xətt avtobuslarının toqquşması nəticəsində 10 nəfər xəsarət alıb.

23 aprel. Biləcəridə 83 sayılı avtobus 92 sayılı avtobusa çırpılıb. Xəsarət alanlar var.

26 aprel. Balaxanı-Novxanı yolunda 123 sayılı avtobusla yük maşını toqquşub. Yaralananlar var.

Aprelin sonunda da məlum olub ki, avtobuslarda gediş haqqını qaldırmaq lazımdır.

Bax, bu bizim başa düşə biləcəyimiz məsələlərdəndir.

www.avciya.az

1 may 2013-cü il

ŞEYX NƏSRULLAH – 2013

Bu gün səhər tezdən inamlı addımlarla işə yollanmağa hazırlaşdım ki, bizim “blok”un, yəni alaqaqımızın girəcəyində divara vurulmuş elan diqqətimi çəkdi. Oxdum. Və istəyirəm siz də biləsiniz ki, mən həmin elanda nə oxumuşam.

Deməli belə. Elanda bildirilir ki, “uşaq xəstəlikləri, boy artımı, təzyiq, şəkər, halsızlıq, ürək ağrıları, saç tökülməsi, mədə -bağırsaq ağrıları, babasil, artıq çəkidən əziyyət çəkənlər və ya çəkisini artırmaq istiyənlər, sümük-oynaq ağrıları, baş ağrıları, qadın və kişi xəstəlikləri, sonsuzluq, damar tıxanması və sair kimi xəstəliklərdən əziyyət çəkənlər təcrübəli həkim mütəxəssis tərəfindən müayinə olunub və təbii bitki mənşəli dərman preparatları ilə müalicə oluna bilərlər.”

Orfoqrafiya və punktuasiyasına əsla toxunmadan sizlərə təqdim etdiyim bu elanın sonunda yazılıb ki, müalicəyə zamanət verilir. Və elə oradaca həkimin “ətraflı məlumat üçün əlaqə nömrələri” qeyd olunub. Yəqin ki, yuxarıda sadalanan xəstəliklərdən əziyyət çəkən insanların rahatlığını təmin etmək məqsədilə “təcrübəli həkim mütəxəssis” cib telefonunun nömrəsini alanda hər üç mobil operatora baş çəkib. Və eyni nömrənin qarşısında 050, 055 və 070 rəqəmləri, yəni prefikslər də göstərilib.

Bax belə.

2013-cü ildir. Və biz Bakıda yaşayırıq. Azərbaycan Respublikasında. 95 il bundan əvvəl Şərqi ilk demokratik respublikası da elə bu ərəzilərdə qurulub.

Rəhmətlik Cəlil Məmmədquluzadənin ölməz

“Ölülər”i yazdığı ildən də düz 104 il keçir...

Əslində Şeyx Nəsrullah çoxdan cəhənnəmə vasil olmalı idi. Amma, o yaşayır. Sadəcə olaraq titulu da deyib, təqdimatına da yüngülvari əl gəzdirib “təcrübəli həkim mütəxəssis”ə çevrilib. Və çoxmərtəbəli yaşayış binalarının həndəvərində dolaşib müasir insanlara əziyyət verən əksər xəstəlikləri “təbii bitki mənşəli dərman preparatları ilə” müalicə edə bildiyini xəbər verir. Üstəlik, müalicəyə zəmanət verildiyini də vurğulayır.

Vəssalam.

Çalışın xəstələnməyəsiniz. İşdi-şayəd xəstələndiniz, qəm eləməyə dəyməz. Əgər cibinizin parametrləri yerli sağlamlıq ocaqlarına yaxınlaşmağa, ya da İrana, Türkiyəyə yollanmağa imkan vermirsə, narahat olmayın. Əminlik hissi ilə deyirəm ki, bütün xəstəlikləri zəmanətlə müalicə edən “təcrübəli həkim mütəxəssis”in koordinatlarını tapa biləcəksiniz. Sadəcə divarlara diqqətlə baxmaq lazımdır.

Allah şəfa versin.

Cümləmizə.

www.avciya.az

3 iyun 2013-cü il

“OPEL” SÜRÜCÜSÜNÜN QOÇAQLIĞI

Nəqliyyat Nazirliyimizin Bakı şəhərində taksi fəaliyyəti üçün istifadə olunmasına icazə verdiyi, Avropa İqtisadi Komissiyasının təsnifatına daxil edilmiş sənişin minik avtomobili olan və yuxarıda adı çəkilən qurum tərəfindən J seqmentinə daxil edilmiş «Opel Astra» ilə paytaxtımızın sakinlərinə, şəhərimizin qonaqlarına xidmət göstərən F. (hər ehtimala qarşı adının baş hərfi dəyişdirilmişdir) kiçik bir qoçaqlığa imza atıb.

F. nə edib?

F. deyir ki, günlərin bir günü öz avtomobilində oturub həmişəki kimi sənişin gözləyirmiş. Bu zaman qonşuluqda kirayədə qalan pakistanlı bir şəxs ona yaxınlaşaraq F.-in avtomobilinin qiyməti ilə marqlanıb. F. öz avtomobilinin elə də baha olmaması, qonşu Gürcüstanda belə bir maşının daha ucuz əldə edilmə imkanları haqda yığcam məlumat verib. Bu zaman pakistanlı əmək miqrantı Londonda yaşayan qardaşının ona 5 000 (beş min) ABŞ dolları göndərəcəyini və bu pula elə F.-in sərəncamında olan maşın kimi bir avtomobil alıb taksi fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istədiyini söyləyib.

F. yəqin ki, bir çox taksi sürücüləri tərəfindən dəyərləndiriləcək qoçaqlığa məhz bu bəyanatı eşidəndən sonra imza atıb.

F. artıq çoxları tərəfindən unudulmuş Kaşpirovskinin belə həsəd apara biləcəyi inamla əcnəbiyə bu işin heç bir perspektiv vəd etmədiyini izah edib. Bakıda taksi fəaliyyəti ilə məşğul olanların sayı ilə taksiyə minmək iqtidarında olanların sayı arasında təəccüblü qeyri-mütənasib-

liyi önə çəkən F. rəqabətin güclülüyünü xüsusi vurğulayıb. Özünün də çətinliklə dolandığını dönə-dönə qeyd edən F. əcnəbini bu zərərli fikirdən daşındıra bildiyinə əmindir.

Bax belə.

Əmək bazarını qorumaq lazımdır. Əminəm ki, bütün sivilizasiyalı ölkələr bəzən etiraf etməsələr də bu sahədə əməli işlər görürlər. Biz də görməliyik. Özü də bunu müvafiq dövlət qurumlarının üzərinə yıxmaq lazım deyil.

O ki, qaldı taksi fəaliyyəti üçün istifadə edilməsinə icazə verilən minik avtomobillərinə, bu maşınlar hələ ötən ilin əvvəllərindən siniflərinə görə 3 kateqoriyaya - J, D və E seqmentlərinə ayrılıb. «Opel Astra» J, «Opel Insignia» D, «Opel Omega» isə E seqmentinə aiddir.

Bu informasiyanı əcnəbilərə verməyin.

Xahiş edirəm.

www.avciya.az

10 iyun 2013-cü il

SMS XƏBƏRLƏRİ

Tez-tez fərdi telefonuma məmləkətimizin müxtəlif kommersiya subyektlərindən SMS-lər gəlir. Bu SMS-lərdəki informasiyalar olduqca dəyərli və düşündürücüdür. Dediklərimi sübut etmək üçün misallar çəkəcəyəm.

Məsələn, dünən SMS vasitəsilə aldığım “xüsusi təklif”ə nəzər salaq. Bu təklifdə “4 qazanan ibarət olan dest cemi 250 AZN!” müjdəsi verilir. Etiraf edin ki, insan bu “teklif”i alar-almaz orta statistik Azərbaycan mətbəxində olan orta statistik qazanın təqribən neçəyə ola biləcəyi haqda düşünməyə bilməz. Hətta şəxsi istifadədə olan qazanlar bu qiymətdən xeyli ucuzdursa belə, yenə də şıdırğı satış gedən məkankara baş çəkməyə dəyər. Axı SMS-in müəllifləri qeyd edirlər ki, öz butiklərində “size gormeye shadiq”?!

Öz aramızdır, pis təklif deyil.

Və yaxud, 2-3 gün əvvəl yenə də SMS vasitəsilə 2 müxtəlif butikin məni “50 %-e qeder endirimle yaz-yay kolleksiyasına devet” etməsindən duyğulandığımı, əməlli-başlı təsirləndiyimi xüsusi qeyd etməyə ehtiyac varmı?

Ya da, 2 mayda, axşam saatlarında aldığım başqa bir SMS-də bir şəbəkənin mağazalarında 3 maydan etibarən 6 gün ərzində qüvvədə olan “butun musterilere hediye! Daha cox alana daha cox hediye!” vədi insanın ürəyini ehtizaza gətirməyə bilərmə?

Hələ mən salonların birinin yenə də SMS vasitəsilə etdiyi “mebel ve ya cilciraq almağa telesin!” çağırışı-

nı demirəm. Bu çağırışa necə səs verməyəsen? Üstəlik, gözəl olduğu söylənilən bir İtaliya şəhərinə “ 5 günlük seyahət və digər dəyərli hədiyyələr qazandıran lotereyanın bitməsinə 7 gün” qalırsa?

Əlbəttə, ilin-günün bu vaxtında mebel, ya da çilçirəq almağa hökmən toqqanın altını bərkidəndən sonra getmək olar. Və əgər başqa bir SMS adını çəkməyəcəyim kartın sahiblərinə 1 həftə ərzində, böyük bir ticarət mərkəzində “ideal menu” təklif edirsə, nə etməliyik? Diqqət yetirin, “1-ci yemək + 2-ci yemək + salat + se-rinləşdirici ictimai + cay = 13,50 əvəzinə 6,50 AZN”!

Necədir?

Məncə pis deyil.

Bu gün SMS vasitəsilə ucuz qazanlardan tutmuş, təzə dəbli paltarların 50 % endirimlə satılmasına kimi, hər şeydən xəbər tutmaq olur. Qalır bircə təklif edilənləri əldə etmək üçün pul tapmaq.

www.avciya.az

12 iyun 2013-cü il

“DƏRSANƏ” NAĞILLARI

Dünən işdən qayıdanda mənzilimizin qapısının dəstəyindən kiçik bir reklam vərəqəsinin asıldığını gördüm. Vərəqədə yazılanların içində maraqlı məqamlarla bağlı sizləri də məlumatlandırmaq istəyirəm.

Bu gərək ki, yenicə fəaliyyətə başlayan bir “dər-sanə”nin reklam vərəqəsi idi. Və bu vərəqədə dər-sanənin “abituriyent hazırlığı kursu” haqqında məlumatlar və “dər-sanə”də təhsil almanın qaydaları verilib.

Məlumatlar belədir:

“avtobusla çatdırılma”;

“kəsri olmayanlar təqaüd alır”;

“dərs vəsaitlərinin elektron variant ilə tam təmin edilməsi”;

“təhsilin səviyyəsi ilə tanış olmaq məqsədilə ödənişsiz dərslər”;

“dər-sanədə mobil telefondan istifadə qadağandır” və nəhayət , “qeydiyyatdan keçin 100%, 50 % və 25% güzəştə təhsil almaq şansı verən kupon əldə edin”.

Sonuncu məlumat mənə maraqlı gəldi. Heç demə, “qeydiyyatdan keçib kupon əldə etmiş şagirdlər arasında dərs ilinin başlanğıcında nəzərdə tutulmuş güzəştə əldə etmək üçün LOTOREYA oyunu keçirilir. Barabandan adı 1-ci çıxan 100 %, 2-ci çıxan 50 %, 3-cü çıxan 25 % güzəştə”.

Bax belə.

Vərəqədə “kəsiri olmayanlar”ın təqaüd almaları barədə də məlumata aydınlıq gətirilir. Heç demə, “aylıq təqaüd fondu hər ay kəsiri olmayanlar arasında bölü-

nür”müş. Hərçənd ki, “təqaüd fondu”nun həcmi barədə bir kəlmə də yazılmayıb vərəqədə. Əvəzində, “XI sinif şagirdlərinə seçdikləri ixtisas qrupuna daxil olan beş fənn üzrə hər dərs günü 5 saat” üçün aylıq ödənişin 165 manat olduğu göstərilir.

“Texnikuma (kollec) hazırlıq 3 fənn üzrə aylıq 100 AZN”dir, “magistraturaya hazırlıq 3 fənn üzrə aylıq 100 AZN” .

Vərəqədə başqa rəqəmlər də var.

Elə buradaca” Ukrayna və Türkiyə Dövlət Universitetlərinə attestatla imtahansız tələbə qəbulu “ təşkil edilmiş.

Bir sözlə, pis deyil.

Orta məktəbin sonuncu sinfində oxuyan yeniyetmələrimiz ayda cəmi-cümlətən 165 manat ödəməklə ali məktəbə hazırlaşa bilərlər.

Üstəlik, kəsirləri olmasa təqaüd də almaq imkanına malikdirlər.

Hələ orasını demirəm ki, uşağın adı “baraban”dan 1-ci çıxsə pul-zad ödəmək lazım deyil.

Və bütün bu hazırlıqlar heç bir nəticə verməsə, Ukrayna və Türkiyə Dövlət Universitetlərinin canı sağ olsun.

Dərsənə “attestatla imtahansız tələbə qəbulu” da təşkil edir axı.

Çim yağdır.

www.avciya.az

29 iyun 2013-cü il

MANHETTENƏ DOĞRU, İRƏLİ?!

Gecə saat 2-dir.

Həyətdəki “Təzə ət” köşkünün yaxınlığındakı dirəyə pərçim edilmiş dana çox güman ki, sübh tezdən edam ediləcəyini bildiyindən xarakterik səslər çıxarır. Bu səslər məhəllənin unikal akustik imkanları sayəsində “Yura dövrü parkı”ndakı dinozavrların çıxardığı səsləri xatırladır. Əlbəttə ki, səsi çıxardanın dana olduğunu hamı yaxşı bildiyindən heç kim əndişələnmir...

Elə həyətdə qızgın müzakirələr aparən gənclər də Stiven Spilberqə xeyli pul gətirmiş filmi xatırlayacaq qədər sadələvh və həm də məlumatlı deyillər. Onların başı söhbətə qarışıb. Xoşbəxtlikdən, bu şəxslərin küçənin ortasındakı, hamının sevə-sevə “besedka” adlandırdığı köşkdə, özü də gecə saat 2-də nəyi (nələri?) müzakirə etdikləri aydın eşidilmir. Amma, açıq-aşkar hiss olunur ki, gənclərin əhval-ruhiyyəsi yaxşıdır. Üstəlik, mütəmadi olaraq onların mobil telefonlarına zənglərin də gəldiyi eşidilir. Bu isə öz növbəsində başqa bir məhəllədə də ən azı bu kampaniyaya bənzər daha bir qrupun mövcudluğunu təsdiqləyir. Və daxil olan zənglər də əslində kampaniyalar arasında olan canlı bağlantıdan başqa bir şey deyil...

Bu arada 1982-2012-ci illərdə lazım ola biləcəyindən xeyli çox sayda istehsal olunmuş “VAZ-2107”-lərdən ən azı biri məhəlləyə daxil olur. Təbii ki, maşının bütün şüşələri aşağı endirilib və avtomobilin salonundan 3 belə nəqliyyat vasitəsinə bəs edəcək gücdə mahnı səsi eşidilir. Amma, “nol-yeddi” məhəllədə çox yubanmır.

Böyük ehtimalla, yetkinlik yaşına çatdığı müəyyən şəhərlər doğuran sürücü bu gecə hələ onlarla belə məhəllərdən keçmək niyyətindədir...

Bu orta statistik Bakı məhəlləsinin gecə səslərindən bəziləridir. Və elə bu səslər şəhərimizin heç zaman yatmayan şəhərə çevrildiyini sübut edir.

Amerika Birləşmiş Ştatlarındakı Nyu-York kimi. Nyu-York da heç zaman yatmır. Hər halda, Manhattan-da bu belədir.

Və Nyu-Yorkda 20 000 mindən çox restoran, dünya miqyaslı 150 muzey, 50 000-dən artıq mağaza var.

Nyu-Yorkdakı Mərkəzi park Monako knyazlığından böyükdür.

Hə, bu şəhərdəki yeraltı saxlanclarda dünyadakı bütün qızıl külçələrinin təqribən dördə biri saxlanılır.

Yeri gəlmişkən, Nyu-Yorkda gecə olanda Bakıda gündüz olur. Əvəzində, nyu-yorklular işləyəndə, biz yatırıq. Heç zaman yatmayan şəhərdə ümumiyyətlə yuxulamaq mümkündürsə.

www.acviya.az

1 iyul 2013-cü il

QARABAĞ ARZULARI

İşğal altında olan torpaqlarımızın geri qaytarılmasını hamı kimi sənətçilərimiz də istəyirlər. Məsələn, Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radiosunun S.Rüstəmov adına Xalq Çalğı Alətləri Orkestrinin ali kateqoriyalı tar ifaçısı Vüsal İsgəndərzadə bu günlərdə “Palitra” qəzetinə müsahibə verib və deyib ki, ən böyük arzusu “Ü.Hacıbəylinin “Koroğlu” uvertürasını Qarabağın göz bəbəyi olan Şuşada ifa etməkdir”.

“X-trio” qrupunun üzvü, 1987-ci ildə Qubadlı rayonunda anadan olmuş Rəşad da bir neçə ay əvvəl “Güney Press”ə müsahibəsində ən böyük arzusunun “doğma Qarabağımızda «Qarabağ Şikəstəsi»ni oxumaq” olduğunu gizlətməmişdi.

Qarabağ azad edildikdən sonra orada mahnı oxumaqdan da vacib sayıla biləcək işlər görmək istəyən sənətçimiz də var. Axşam.az-ın məlumatına görə əməkdar artist Ədalət Şükürov “Star life” verilişinə açıqlamasında aşağıdakıları deyib: “Tək arzum gələn il bu bayram günü Qarabağda ucu-bucağı olmayan bir iftar süfrəsi açmaqdır. Həmin masa böyüklüyünə görə səs-küy doğursun və dünyanın ən uzun stolu adını qazansın. Bunun həyata keçəcəyinə çox inanıram”.

Hərçənd ki, torpaqlarımız azad edildikdən sonra, belə demək mümkünsə, bilavasitə öz işləri ilə məşğul olmaq niyyətli sənətçilərimiz daha çoxdur. Onların içində məşhur tarzən, xalq artisti Möhlət Müslümov kimi ən böyük arzusunun “Qarabağın məşhur Cıdır düzündə sa-

atlarla tar çalmağ” olduğunu deyən sənətçimiz də var, Füzuli Dövlət Dram Teatrının qocaman aktyoru Vaqif Rəhimov kimi Füzulidəki teatrda öz rollarını ifa etmək istəyən aktyorumuz da.

Allah arzularına çatdırsın!

Özünü “ilk peşəkar region saytı” kimi təqdim edən zerdab.com resursunda da “Zərdab rayonunda klassik musiqiyə böyük maraq var” adlı maraqlı material dərc edilib. Bu material Musiqili Komediya Teatrının solisti, vokalçı Ramil Qasimovla müsahibədir. Jurnalist Ümidə Həsənli onun sənətdə ən böyük arzusunun nədən ibarət olması ilə maraqlananda solist deyib:

“Sənətdə ən böyük arzum budur ki, Qarabağda – Cıdır düzündə Koroğlunu oynayım. Mən and içmişəm ki, Qarabağda atın belində canlı olaraq, mikrofonsuz, orda ət bişə-bişə, qoyun təmizlənə-təmizlənə mən də Koroğlunu ifa edim.”

Ramil müəllim sonra da deyib ki, hamının ona xalqın qəhrəmanı kimi baxmasını istəyir.

www.avciya.az

14 avqust 2013-cü il

BİZİM MOYDODIRLAR

Korney İvanoviç Çukovski sağ olsaydı və güzarı Bakı şəhərinə düşsəydi hökmən paytaxtımızın “moyka”larını və bu gərəkli müəssisələrdə işləyən insanların bəzilərini vəsf edərdi. Məşhur “Moydodir” in müəllifi paytaxtımızdakı maşınların təmizlik apofeozunu görməyə bilməzdi. Və hökmən, təkrar edirəm, hökmən nəşə yazardı.

Təəssüf ki, Çukovski düz 44 il bundan əvvəl dünyasını dəyişib...

Və təəssüf ki, orta statistik Bakı piyadasının gündəlik hərəkət marşrutu ən azı 1-2 “moyka”nın yanından keçir. Bu isə həmin piyadaya yaxşı heç nə, ya da demək olar ki, heç nə vəd etmir.

Əksər hallarda “moyka”nın qənşərindən keçən piyada orijinal geyimli yuyucunun qan-tər içində çalışmasını seyr etmək imkanı qazana bilər. Elə həmin piyada bəxti gətirəcəyi təqdirdə üst-başını islada bilər. Əksər hallarda, piyadalara ayaqqabılarını palçığa bulaşdırmaq (əlbəttə ki, əvəzsiz olaraq) imkanı yaradılır. Üstəlik, bütün bunları su nasosunun spesifik səsinə dinləyə-dinləyə, həzz ala-ala etmək mümkündür. Hələ mən az sonra paytaxtımızın küçələrində böyük sürətlə şütüyəcəyi istisna edilməyən avtomobilin təmizlənməsi prosesindən alınan estetik zövqü demirəm...

Ən əsası, bütün bunlar tamamilə pulsuzdur...

Amma “moyka” açmaq və işlətmək kifayət qədər vəsait tələb edir. Üstəlik, avtoyuma məntəqəsinin açılması üçün Nəqliyyat Nazirliyindən rəyin alınması vacibdir. Bu

barədə adı çəkilən nazirliyin hüquq şöbəindən milli.az saytına verilən açıqlamada oxumaq olar.

Əmin ola bilərsiniz ki, “moyka”larımızın 100 faizi Nəqliyyat Nazirliyindən rəy aldıqdan sonra fəaliyyətə başlayır. Və cari ilin aprelində, Bakıda keçirilmiş Xəzər beynəlxalq Su Texnologiyaları sərgisində “Azər-su” ASC-nin rəhbəri Qorxmaz Hüseynov bildirmişdi ki, ölkədə avtomobil yuma məntəqələrinin 90 faizinin tikintisində normativlərə riayət olunmur...

Görəsən niyə belədir?

Avtoyuma biznesinin öz qanunlarının olduğu, bu sahənin ifrat cəlbədiciliyi şübhə doğurmamalıdır. Hər halda, mən bu sahənin – milli “moyka”larımızın uğurlu gələcəyinə inanmaya bilmirəm.

Və sonda.

“Olaylar” hələ ötən ilin yayında “Suraxanıda qadınların işlədiyi avtoyuma” adlı məlumat yaymışdı. Məlumatda bu məntəqənin paytaxtda ilk olduğu, avtoyuma məntəqəsində 2 yuyucu qızın fəaliyyət göstərdiyi, obyektlə sahibinin “gələcəkdə tələbatdan asılı olaraq qız işçilərin sayını 4-ə çatdırmağı” düşündüyü bildirilirdi.

www.avciya.az

16 avqust 2013-cü il

Ozon.ru adlı onlayn meqamarket var.

Bu meqamarketdə çox şey satılır.

Bu meqamarketdə əlbəttə ki, kitablar da satılır.

Bu meqamarketdən kitab almaq üçün sadəcə olaraq, müvafiq bölümə daxil olub seçim etmək, sifariş vermək və əlbəttə ki, ödənişi etdikdən sonra gözləmək lazımdır. Bir neçə gündən sonra aldığınız kitabı ünvanınıza çatdıracaqlar.

Mən “Kitablar” bölümünə daxil olub, axtarış pəncərəsində rus dilində ölkəmizin adını yazdım. Məlum oldu ki, burada Azərbaycanla bağlı 66 adda kitab təklif edilir.

Sonra, axtarış pəncərəsində və yenə də rus dilində ərazilərimizin 20 faizini işğal etmiş dövlətin adını yazmaq qərarına gəldim. Və məlum oldu ki, Ermənistanla bağlı təklif edilən kitabların sayı 154-dür. Yəni, Azərbaycanla bağlı təklif edilən kitabların sayından 2 dəfə çoxdur.

Sizi də bu sayta daxil olub, bəzi məqamlara diqqət yetirməyə çağırıram.

Məsələn, buradakı axtarış pəncərəsində rus dilində “Azərbaycan tarixi” sözlərini yazsanız, cəmi 29 kitab tapılacaq.

Elə həmin yerdə və əlbəttə ki, rus dilində “erməni tarixi” yazdıqdan sonra 70 kitab haqqında məlumatı görə biləcəksiniz.

Özüm də bilmirəm, davam etdirməyə dəyərmə?

Elektron ticarətin getdikcə inkişaf edib daha geniş

yayıldığı zaman kəsiyində ozon.ru-da bizim haqqımızda olan kitabların kəmiyyət etibarilə işğalçı ölkədən bəhs edən kitablardan bu qədər geri qalmasını göstərici kimi qəbul etmək olarmı?

Bütün hallarda, düşünməyə dəyər.

Həm də ona görə ki, Azərbaycanın iqtisadi imkanları Ermənistanın imkanlarından müqayisəolunmaz dərəcədə böyükdür...

Və hələ 2009-cu ilin məlumatlarına görə azərbaycanlılar Moskva əhalisinin 14 faizini təşkil edirdi... Ermənilərsə 5 faizini.

Məntiqlə ozon.ru-da Azərbaycanla bağlı kitablar Ermənistanla bağlı kitablardan əhəmiyyətli dərəcədə çox olmalıdır.

Və deyəsən elə həmin məntiqlə dünya da torpaqlarımızın işğalına göz yummamalıdır...

Bu yazını nahar ərəfəsində tamamlayasım oldum. Ola bilsin elə ona görə də, axtarış pəncərəsində “Azərbaycan mətbəxi” sözlərini yazdım. 18 kitab çıxdı. Elə oradaca, “erməni mətbəxi” sözlərini yazanda məlum oldu ki, ozon.ru cəmi 16 kitab təklif edir bu mövzuda.

Bir az ürəyim yerinə gəldi.

Mətbəx məsələsində də üstələnsəydik, iştahım küsəcəkdi.

www.avciya.az

19 avqust 2013-cü il

MƏNSUR ODALAR

Çox mötəbər, A2 formatlı bir qəzetin bugünkü sayında, “Bölgələrdə” rubrikası altında dərc edilmiş 4 məqaləni həvəslə oxudum. Və hesab edirəm ki, Azərbaycan Respublikası vətəndaşı adı ilə öyünən hər kəs bu məqalələri oxumalı və əlbəttə ki, sevinməlidir.

Məqalələr Ağsuya, Ağdaşa, Şahbuza və Zərdaba həsr olunub.

Ağsuya həsr edilmiş məqalə “Ağsu necə də gözəlləşib!..” adı altında dərc edilib. Və düz 4 şəkil var.

“Ağdaş uğurlarını artırır” məqaləsində şəkil yoxdur.

Şahbuzdan bəhs edən “Bütün sahələrdə irəliləyiş var” məqaləsində 1, “Dövlət qayğısı Zərdabın simasını dəyişir” yazısında isə 2 foto var.

Ümumiyyətlə, böyük zövqlə tərtib edilmiş səhifədə şəkil sarıdan yalnız Ağdaş rayonuna qarşı haqsızlıq edilib. Mən əlbəttə ki, dəyərli həmkarlarımla acığına gələ biləcək hər hansı söz, ifadə, bitmiş fikri ifadə edən söz və ya söz birləşməsi yazmağa qadir deyiləm. Amma, bütün hallarda gərək Ağdaşda çəkilmiş hər hansı foto burada yer alaydı. Bu həm ədalətli olardı, həm də rayonun artan uğurlarını əyani şəkildə göstərə bilərdi.

Bütün oxuculara, daha doğrusu ölkəmizin artan uğurlarına sevinə bilən insanlara bu yazılar ruh yüksəkliyi bəxş edir. Sevinə bilməyən insanlarsa, onsuz da belə pozitiv ruhlu yazıları oxumurlar, oxuya bilmirlər, ya da, elə ən pisi də budur, oxumaq istəmirlər. Biz həmin adamları tutub, ayaqlarını fələqqəyə salıb eynilə “Dəli Kür” filmində mollaxana şagirdinin cəzalandırıldığı kimi

tənbeh edə bilmərik axı. Elə deyilmi? Oxumurlar, heç oxumasınlar.

Əsas odur ki, biz oxuyuruq.

Ən əsası isə belə yazılar illərdən bəri yazılır.

Bu da belə yazıların oxucuların çox böyük bir hissəsi tərəfindən razılıqla qarşılanmasından xəbər verir. Həm də respublikamızın bölgələrində gedən quruculuq işlərinin durmadan, ara vermədən getməsindən.

Yeri gəlmişkən, bu proseslər Avropa iqtisadiyyatının lokomotivi sayılan Almaniyada ya getmir, ya da arzuolunan səviyyədə deyil. Elə bunun nəticəsidir ki, alman nəşrlərində “Drezden uğurlarını artırır”, ya da “Münhen necə də gözəlləşib” kimi yazılara rast gəlmək mümkün deyil.

Almaniya mətbuatında belə yazılar getmirsə, o biri Avropa ölkələrinin nəşrlərində heç getməz.

Elə deyilmi?

www.avciya.az

22 avqust 2013-cü il

“CİHAD” KİTABI VƏ ÜZÜ TÜKLÜ GƏNC

İctimai nəqliyyatda kitab oxumağın ayrı ləzzəti var. Mən bu imkandan tez-tez istifadə edirəm. Metro vaqonlarında qət etdiyim minlərlə kilometr sayəsində indiyə qədər onlarla kitab oxuya bilmişəm. Məlumatımı artırmışam. Üstəlik, məhz metroda kitab oxumağım sayəsində ən azı bir maraqlı hadisənin şahidi, hətta iştirakçısı ola bilmişəm.

Mən bu hadisə haqqında danışacağam.

Əslində, bu hadisə ilginc məqamları ilə diqqəti çəkən kiçik dialoqdan başqa bir şey deyildi. Yerli-yataqlı nəql etməyə çalışacağam.

Deməli belə. Təxminən bir il bundan qabağın söhbətidir.

Metronun “Xalqlar dostluğu” stansiyasında qatara minib şəhərə gəlirdim. Özü də məşhur tədqiqatçı Jil Ke-pelin “Cihad: islamçılığın ekspansiyası və qürubu ” kitabını oxuya-oxuya.

Qatar gəlib “28 May” stansiyasına yetişdi və mən kitabı bağlayıb yerimdən durdum. Qatari tərk edə-erməz üzü tüklü, nimdaş geyimli bir cavan oğlan mənə yaxınlaşmış oxuduğum kitabın adı ilə maraqlandı. Mən kitabın cildini ona göstərdim. Kitabın cildində də Əfqanıstan mücahidinin portreti var idi.

Gənc çox güman ki, kitabın cildində yazılanları başa düşmədiyindən nəşrin adını soruşdu. Mən də dedim ki, bu fransalı tədqiqatçının “Cihad” adlı kitabıdır və rus dilindədir.

Cavan oğlan ikrah hissi ilə məni və kitabı süzərək

burada yazılanların “haqq” (bəli, bəli, məhz “haqq”) olub-olmaması ilə maraqlandı.

Mən də öz növbəmdə təəccüblə ona baxıb bu kitabın sadəcə olaraq tədqiqat işi olduğunu söylədim.

Söhbət bu yerə çatanda dərin zəka sahibi olmadığı açıq-aşkar sezilən oğlan təmənnəsiz olaraq ehtiyacı olanlara ağıl öyrədən adamlara xas tərzdə dedi ki, dinsizlərin yazdıqları kitabları oxumayım. Və kitab oxuyanda da, müsəlmanların, “öz alimlərimiz”in yazdıqlarını oxuyum.

Onun “öz alimlərimiz” deyəndə məhz hansı ölkənin alimlərini nəzərdə tutduğunu öyrənməyə və bu gözəl, həyatımı kökündən dəyişdirə biləcək məsləhətə görə dərin təşəkkürümü, sərhəd tanımayan minnətdarlığımı bildirməyə macal tapmadım. Nimdaş geyimli, üzü tüklü oğlan əlindəki təsbehi yellədə-yellədə uzaqlaşdı...

Məsuliyyətlə deyə bilərəm ki, “28 May” stansiyasındakı 1-2 dəqiqəlik dialoq heç vaxt yadımdan çıxmıyacaq.

Kepelin kitabını isə sonrakı günlərdə oxuyub qurtardım.

Çox maraqlı idi.

www.avciya.az

23 avqust 2013-cü il

BALTA

Bu yazının adı Türkiyədə lazım ola biləcəyindən yüz dəfələrlə çox hallandırılmış “Balyoz” (yəni “Balta”) məsələlərinə heç bir dəxli yoxdur və ola da bilməz.

Bu yazı Vikipediyada “metalik kəsici tilə malik olan, sapaqda bərk oturdulmuş alət” kimi təqdim edilən balta, daha doğrusu ölkəmizdə bu dəhşətli alətlə törədilən say-sız-hesabsız qətl hadisələri ilə bağlıdır.

Son bir il, il yarım ərzində baş vermiş qətl hadisələri haqqında verilən məlumatların bəzilərinə diqqət yetirək.

“Bakıda oğul valideynlərini balta ilə qətlə yetirib, sonra evi yandırıb.”

“Mingəçevir sakini arvadını balta ilə qətlə yetirib”

“Qəssabı ət doğradığı balta ilə qətlə yetirən şəxsin məhkəməsi başlayıb.”

“Ər arvadını balta ilə qətlə yetirib.”

“Paytaxtda qadını balta ilə qətlə yetirdilər.”

“Bərdə sakini qızını balta ilə doğradı.”

“Ər arvadının başını balta ilə kəsib.”

“Qubada ata oğlunun başını balta ilə kəsdi.”

Bu dəhşətli xəbərlərin sayı həddindən artıq çoxdur. Ən dəhşətlisi isə, bizim hansısa oğlun öz valideynlərini, hansısa ərin öz arvadını, hansısa atanın öz qızını və ya öz oğlunu baltalayıb xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirməsi ilə bağlı xəbərlərə təəccüblənməməyimizdir.

Bəli, biz artıq belə xəbərlərə təəccüblənməyi yadırgamışıq.

Və nə qədər ki, biz belə dəhşətli hadisələri az qala adi hal kimi dəyərləndiririk, baltanın satışına qadağa

qoymaq, ya da bu prosesi hansısa formada tənzimləmək lazımdır.

Şəxsən mən hər insanın balta almaq hüququna malik olmasının qəti əleyhinəyəm.

Diqqət yetirək.

1791-ci ildən bəri ABŞ Konstitusiyası Amerika vətəndaşlarının odlu silah saxlamaq və gəzdirmək hüququnu təmin edir.

Gallup Tədqiqat Mərkəzi 2011-ci ildə Amerika qadınlarının 43 faizinin evdə odlu silah saxlaması ilə bağlı məlumat yaymışdı.

Amma ABŞ-da hər adam silah ala bilməz.

Məsələn psixi problemlər olan və ya əvvəllər məhkum edilmiş insanlar bu imkandan məhrumdurlar.

Tapança almaq üçün ABŞ vətəndaşının ən azı 21 yaşı olmalıdır.

Üstəlik, silah almazdan əvvəl alıcı hökmən xüsusi blankı doldurmalıdır.

Necə bilirsiniz, buna bənzər qaydaları balta satılan mağazalarda tətbiq etsək, dəhşətli qətl hadisələrinin sayı azalarmı?

Ən əsası, baltalar bahalaşmaz ki?

www.avciya.az

26 avqust 2013-cü il

STATUS MƏSƏLƏSİ

Bir yaz günü Koroğlu (özü də qocalmış, dəliləri başından dağılmış Koroğlu) Nigarı yanına salıb harasa gətirmiş. Misri qılınc da belində. Yolun qırağında bir kişinin bir cüt öküzü otardığını görür. Bir də baxır ki, kişinin çiynində “yarı taxta, yarı dəmir bir şey” var. Kişidən bunun nə olduğunu soruşur. Kişi bu əşyanın tufəng olduğunu deyir. Koroğlu bilmir ki, tufəng nədir. Kişi də izah edir, üstəlik, Koroğlunun çoxsaylı xahişlərini nəzərə alıb tufəngin imkanlarını nümayiş etdirir. Yəni, öküzlərindən birini vurub öldürür. Əlbəttə ki, qan bahasını əvvəlcədən aldıqdan sonra. Koroğlu öküzün doğrudan da öldüyünü görendən sonra sazı bağrına basıb həmişəki kimi orijinallığı ilə seçilən fikirlərini səsləndirir. Bu fikirlərin içində “Tufəng çıxdı, mərdlik getdi hay, haray!” fikri də olur.

Bax belə.

Sosial şəbəkələrdə status yazmaq imkanı yaranandan və əməlli-başlı dəbə minəndən sonra ənənəvi janrlarda ənənəvi tərzdə yazılıb elə ənənəvi yollarla təqdim edilən yazılar da canını tapşıрмаq üzrədir. Və bu gün dostluq dairəsində bir neçə yüz, ola bilsin, hətta bir neçə min dostu olan hansısa az-çox tanınmış adam işə gələndə yolda düşdüyü tıxacdan tutmuş Bəşər Əsədi gözləyən aqibət barədə fikirlərinə qədər hər şeyi status yazmaqla auditoriya ilə paylaşa bilər.

Üstəlik, fikirlərinin heç bir redaktor tərəfindən qayçılanmayacağına əmin olaraq. Və qədərbilən dostların arasında status müəllifinin fikirlərini bölüşən insanların

tapılacağı, həmin şəxslərin bir növ dəstəkləyici şərhlər yazması şərtilə.

Bu unikal imkandır.

Fəsadları da var.

Məsələn, bir neçə ay bundan əvvəl “Los Angeles Times” Humbold adına Berlin Universiteti və Darmşadt Texniki Universiteti alimlərinin apardıqları tədqiqat işinin nəticələrini təqdim edib. Nəticələr ürəkaçan deyil. Heç demə Facebook bir çox adamların özlərini uğursuz hiss etmələrinə gətirib çıxarırmış. Üstəlik, həmin adamların həyatı da görən gözləri olmur.

Alman alimlərinin apardıqları sorğuda iştirak edən respondentlərin üçdə biri Facebook istifadəçilərinin statuslarını oxuyarkən həsəd hissi yaşadıklarını etiraf ediblər.

Bir sözlə, status yazanda ehtiyatlı olmaq lazımdır.

Bəlkə, oxucularınızın arasında sizin kimi status yazma bilməyənlər də var?

www.avciya.az

28 avqust 2013-cü il

MONOPOLİYA “OYUN”U

Qeyri-rəsmi, sorğu-suala tutulacağı təqdirdə dediklərindən dərhal imtina edəcək mənbədən aldığım məlumata görə Rusiyanın böyük şəhərlərinin birində yekə bir bazar var imiş. Həmin şəhərin və bazarın Rusiyanın böyük şəhərləri və yepyekə bazarları arasında xüsusi yeri var imiş. Və ola bilsin ki, hələ də var.

Həmin bu bazarda da bir eloğlumuz kafe işlədirmiş. Bu kafedə də bazarda işləyən adamlar səhər yeməyi də yeyirlərmiş, nahar da edirlərmiş. Bazarda da azərbaycanlılar çox imiş. Və eloğlumuzun işi “xod”, özü də bərk gedirmiş.

Hə, günlərin bir günü işi “xod”, özü də bərk gedən eloğlumuz baxır ki, bazara gəlib-gedən alıcılar da, bazar ərazisində zaman-zaman toqqalarının altını bərkitməli olurlar. Amma, onun kafesinə yaxın gəlmirlər. Məlum olur ki, alıcılar eloğlumuzun kafesinə bütün gününü burada keçirən bəzi daimi müştərilərdən çəkindiklərinə görə gəlmirlər. Həm də onların çoxu bir növ ayaqüstü yemək yeməyə üstünlük verirmiş. Bu adamlar da acan kimi bazarın qapılarında qoyulmuş qril bişirilən qurğulara üz tuturlarmış.

Kafe işlədən soydaşımız dərhal qril qurğusu alıb bazar qapılarının birinin ağzında yerləşdirir və bir müddətdən sonra görür ki, bu iş elə də gəlirli iş deyil. Çünki, yuxarıda qeyd edildiyi kimi, bazarın digər yerlərində də qril qurğuları var və alıcıların da bir çoxu toyuğu daha yaxşı qızardan o biri sahibkarlardan alır.

Bunu görən eloğlumuz bir xeyli düşünəndən sonra

bazar direktorunun yanına gedir. Və dostcasına bazarkomun strateji nöqtələrdə yerləşdirilmiş qril qurğularından ayda nə qədər gəlir əldə etməsi ilə maraqlanır. Bazar-kom bu sualı səmimi cavablandırır. Kafe sahibi də dərhal bazarkomun ayda bütün qril qurğularından qazandığı pulun iki mislini təklif edir. Amma şərtini də bildirir.

Şərt də belə olur ki, bazar ərazisində olan bütün qril qurğularını eloğlumuz işlətməlidir.

Razılıq əldə olunur və eloğlumuz aşağı keyfiyyətli toyuq cəmdəklərini qızartdırıb satmaqla yaxşı pul qazanmağa başlayır. Hamı da ancaq ondan alır qrili. Çünki, başqa qril satan olmur daha...

Sonra da bəzi ağzıgöyçəklər deyir ki, guya bizimkilər işləməyi bacarmırlar.

Bacarırlar!

www.avciya.az

29 avqust 2013-cü il

BƏŞƏR VƏ BƏŞƏRİYYƏT

Yer kürəsində hər 0,24 saniyədə 1 uşaq doğulur.

Və hər 0,56 saniyədə bir insan dünyasını dəyişir.

Planetdə 7 milyarddan artıq adam yaşayır.

Və bu milyardların 22 517 750 nəfəri 2011-ci ildə Suriyada yaşayırdı.

Elə həmin ilin martında başlanmış münaqişə nəticəsində artıq 100 000-dən artıq insan həlak olub bu ölkədə.

Əlbəttə, öz əcəli ilə ölənlər də var.

Əlbəttə, dünyaya gələnlər də var.

Və UNİCEF 1 milyondan artıq azyaşlı suriyalının ölkəni tərk edib qonşu dövlətlərə sığındığını bəyan edib. Şərqi Qutada kimyəvi silah tətbiq edildikdən sonra həlak olmuş 1300-dən artıq adamın da təqribən 70 faizinin qadınlar, uşaqlar olduğu bildirilir...

Bu hadisələr 2013-cü ilin ikinci yarısında baş verir.

Bütün dünyanın gözü qabağında.

Dünya əlbəttə ki, əlini-qolunu yanına salıb oturmayıb. Dünya Suriyaya hücum etməyin vacibliyini vurğulayan və bunun əleyhinə olan ölkələrə bölünüb. Üstəlik, bölünmüş dünya tam başa düşüb, həm də qəbul edib ki, BMT uzaq Nyu-Yorkdakı Manhetten adlı adada yaraşıqlı mənzil-qərargahı olan böyük təşkilatdan başqa bir şey deyil. Və bu dünya Suriyada 2 ildən bəri bir-birini qıran 2 tərəfin hər birini yetərincə dəstəkləyən qüvvələrin mövcud olduğu dünyadır.

Və bir də, bu dünyada kütləvi qırğın silahlarının tətbiqinə çox pis baxırlar. Məntiq də az qala belədir ki, adi silahlarla istədiyin qədər adam qıra bilərsən, amma

adamları kimyəvi silahla qırası olsan, məlum olacaq ki, filan qədər konvensiya, saziş pozulub. Bu isə cəzasız qalmamalıdır.

Bu dünyanın biz özəlliği də var. Bu dünyada deyəsən heç kim müsəlmanların bir-birlərini qırmalarında təəcübü heç nə görmək istəmir. ..

Və bu dünyada You Tube adlı videoxosting xidmətləri göstərən bir servis var.

İnsanlar bu servisdə böyük həvəslə həm Cənubi Koreyadan olan şən, tosqun rəqqas-müğənninin çəkildiyi, Seulun Kannamqu rayonundan bəhs edən klipə baxırlar, həm də eynən “Qurdclar vadisi”ndə olduğu kimi qəfil-dən qələmi qırılan Müəmmər Qəzzafinin işgəncəli edam səhnəsinə.

Sonra da hamı Bəşər Əsədin adını hallandırmağa başlayır.

Bəlkə bəşəriyyətdən danışmalıyıq daha çox.

Necə bilirsiniz?

www.avciya.az

30 avqust 2013-cü il

ODA FİYATLARI

Ötən şənbə günü, axşam saatlarında Azərbaycanın zəngin tarixi keçmişə malik şəhərlərindən birinə varid oldum. Və üz tutdum bu şəhərin mərkəzində yerləşən çoxmərtəbəli mehmanxanaya. İncəvara, əvvəlcədən nömrə sifariş etmişdim. Nömrəyə qalxmağımla Morfeyin səltənətinə yollanmağım bir oldu desəm, mübaliğəyə yol vermiş olمام...

Səhər tezdən, mehmanxananı tərk etmək məqsədiylə qeydiyyat masasına yaxınlaşanda gözüm divara vurulmuş lövhəyə sataşdı. Lövhədə böyük hərflərlə “oda fiyatları” sözləri yazılmışdı. Əlbəttə, başa düşdüm ki, söhbət otaqların qiymətlərindən gedir. Özümü saxlaya bilməyib yəqin ki, bütün müsafirlər üçün əhəmiyyətli sayıla biləcək informasiya lövhəsində başlığın niyə türk dilində yazıldığını soruşdum. Qeydiyyat masa arxasında əyləşmiş xanımın cavabı çox təəccüblü oldu...

Xanım dedi ki, hoteli türklər idarə edir və məhz ona görə də lövhədə “oda fiyatları” sözləri yazılıb. Onun bu orijinal fikri səsləndirərkən mənim şübhə doğurmayan korazehinliyimə təəssüfləndiyi açıq-aşkar sezilirdi. O da hiss olunurdu ki, Azərbaycan ərazisində fəaliyyət göstərən mehmanxananın divarında Azərbaycan dilində olmayan yazının yazılmasında təəccüblü heç nə görmür bu şəxs...

Bir neçə gün bundan əvvəl Azərbaycanı çox sevən bir Türkiyə ziyalı ilə məktublaşmalı oldum. Onun mənə yazdığı məktubların birindəki sözlər diqqətimi çəkdi. Həmin şəxs “yapılacaq toplantının konusu ve gündemi

hakkında Azərbaycan Türkcesiyle de olsa lütfən kisa bilgi” verməmi xahiş edirdi.

Mən ürəkdən sevdiyim Türkiyədə hansısa toplantıya dəvət alacağım təqdirdə təşkilatçı tərəfin nümayəndəsinə buna bənzər məktub yazma bilərəmmi? Yəni “təşkil ediləcək toplantının mövzusu və proqramı haqqında heç olmasa Türkiyə türkcəsində qısa məlumat” istəyəsi olsam, bu məktubu oxuyan insanda sual yaratmazmı? Axı o onsuz da (yəni zətən) həmin məktubu türkcə yazacaq?

Bu qədər.

1932-ci ildən bəri fəaliyyət göstərən Türk Dil Qurumu ötən illər ərzində xeyli iş görüb. Qurumun saytındakı “Tarihçe” bölümü aşağıdakı cümlə ilə başa çatır:

“Türk Dil Kurumu 800’e ulaşan yayını, 40 Bilim Kurulu üyesi, 17 uzmanı, 56 çalışanı ve zengin bir araştırma kütüphanesiyle Türkiye’nin saygın bilim kuruluşlarından biri olarak çalışmalarını sürdürmektedir.”

Tərcümə etməyəcəyəm. Hər şeyi özünüz də başa düşsünüz. Tamamilə.

www.avciya.az

10 sentyabr 2013-cü il

SALUSTIANO SANÇES-BLASKESİN SİRLƏRİ

Amerika Birləşmiş Ştatlarındakı Nyu-York ştatının 112 yaşlı sakini Salustiano Sançes-Blaskes dünyasını dəyişib. Bu adam cari ilin iyunundan bəri dünyanın ən qocaman kişisi imiş. İyun ayında 117 yaşlı yaponiyalı Dziroemon Kimura öləndən sonra birincilik keçibmiş bu amerikalıya.

İndi ən yaşlı kişi 111 yaşlı italyan Arturo Likatadır. Bu adam 1902-ci ilin may ayının 2-də anadan olub.

O ki, qaldı planetin ən yaşlı sakininin kim olmasına, bu şəxs təbii ki, qadındır. Yaponiyanın Osaka şəhərində yaşayan Misao Okavanın 115 yaşı var.

Bax belə.

Hər bir ixtiyar yaşlı insanın uzunömürlülüüyünün orijinal sirri var. Hər halda yaşı yüzü keçmiş bütün insanlar çox yaşamalarının səbəbləri ilə bağlı sualları tez-tez cavablandırılmalı olurlar. Salustiano kişidən də soruşanda ki, onun lazım ola biləcəyindən xeyli çox yaşamasının sirri nədədir, rəhmətlik deyibmiş ki, hər gün bir banan yeyir, üstəlik həkimlərin təyin etdikləri bütün dərmanları da qəbul edir.

Vəssalam.

Mən Salustiano kişinin bu qədər uzun müddət ərzində sağ qalmasının belə sadə formada izah olunmasını qəbul etməsəm də, inanmaq istəyirəm ki, banan belə potensiala malikdir.

Həm də belə nəhəng potensial təkcə bananda deyil. Məsələn, Azərbaycanda banan bitmir, amma respublika-

mızı uzunömürlülər diyarı sayanlar hələ də var. Və hamı bilir ki, 1805-ci ildə, Lerik rayonunun Barzavu kəndində anadan olmuş Şirəli Müslümov 1973-cü ilə qədər, yəni düz 168 il yaşaya bilib. Doğrudur, elə o vaxtlar da Şirəli babanın şübhə doğurmayan uğurunu gözü götürməyənlər vardı. Və iddia edirdilər ki, guya yoldaş Müslümov əslində 168 il yaşamayıb, az yaşayıb.

Amma bütün hallarda bu şəxsin təəccüb, maraq, həm də həsəd yarada biləcək qədər uzun müddət ərzində həyatda olması şübhə doğurmur. Üstəlik, ağsaqqal bunu çox güman ki, banan adlı nəcib bir meyvənin mövcudluğundan xəbəri olmadan edib.

Demək, 100 faiz uzunömürlülüyn Salustiano kişinin bilmədiyi, ya da bilərək bizdən gizlətdiyi sirlər də var.

İndi qalır sirləri açıb çox yaşamaq.

Sirlər açılana qədər gündə bir banan yemək lazımdır. Yəqin ki, acqarına.

www.avciya.az

17 sentyabr 2013-cü il

PEGANUM HARMALA VƏ İNKİŞAF

İnkışaf etməkdən yaxşı heç nə ola bilməz.

Az adam tapıla bilər ki, bununla razılaşsın.

Sosial şəbəkədə dostluq etdiyim dəyərli insanlardan biri lap yaxınlarda “Facebook” əhli ilə belə bir status paylaşmış:

“Hər gün eyni şey. Səhər iş, axşam ev. İnsanın bir hədəfi və planı olmasa tez bir zamanda yorular və işləməkdən bezər. Reallıq da bunu göstərir. Çalışın hər gününüz keçən günə nisbətən daha da inkişafa aparsın sizi.”

Bu statusun layiq görüldüyü “like”lərin sayı sübut edir ki, inkişaf, həm də ola bilsin tayı-bərabəri (“analoq”u) olmayan inkişaf sevdası hamımızda var.

Və əgər bu sevdə varsa, inkişafa nail olmaq mümkündür...

Azərbaycanın yarımşəhra rayonlarında üzərlik də bitir. Wikipedia-da (WekeLeaks-də yox ha) bu bitki haqqında gözəl bir yazı var. Və bu yazıda deyilir ki, “XVII əsrdə yaşayan Hacı Süleyman İrəvanıya görə, üzərliyi 4 il saxlamaq olar, ondan sonra o, öz müalicəvi xüsusiyyətini itirir.” Üstəlik, “üzərliyin otu və toxumları ödqovucu, sidikqovucu təsirə malikdir və cinsi potensiyanı artırır. O, həmçinin bəlgəmgətirici effektdə malikdir və soyuqdeymələrdə faydalıdır. Ondan başqa üzərlik həlimi yaddaşı möhkəmləndirir, nevrologiyada və baş ağrılarında xeyirlidir.”

Əlbəttə, üzərlik daxilə qəbul edilməlidir ki, problemlər tam, ya da heç olmasa qismən həllini tapsın. Yeri gəlmişkən, sözügedən məqalədə qeyd olunur ki, “həkimlə

məsləhətləşmədən onu daxilə qəbul etmək olmaz – dozası artıq olarsa zəhərlənmək təhlükəsi gözlənilir.”

Müasir Azərbaycanda üzərlikdən istifadənin daha mütərəqqi, gəlirli forması da tapılıb.

İnkişaf etmək (qabağa düşmək?) niyyətli şəxslər fikirləşib tapıblar ki, toy məclislərində xüsusi təlim keçmiş adamlar içərisində tüstüləyən üzərlik yerləşdirilmiş qabları qonaqların başları üzərində hərləyib, onları faydalı tüstüyə qonaq etməklə pul qazana bilərlər.

Qonaqlar heç olmasa bu nemətdən yaxa qurtarmaq naminə üzərlikçini mükafatlandıracaqlar. Həmin şəxs də nə edəcək? Əlbəttə ki, inkişaf edəcək!

Çalışın sizi üzərlik tüstüsü ilə feyziyab edənləri əli-boş qaytarmayasınız. Qoy inkişaf etsinlər.

O ki, qaldı yazının başlığındakı söz birləşməsinə, üzərliyin latınca adıdır. Belə elmi ifadələri yadda saxlamağa dəyməz, inkişafımız ləngiyə bilər.

www.avciya.az

29 oktyabr 2013-cü il

İXRACAT İMKANLARINI ARTIRMAQ İMKANI

Sabirabadın Muğangəncəli kənd sakini, 1977-ci il təvəllüdlü Abiyev Elnur həmkəndlisi, 1982-ci il təvəllüdlü Tariyel İmanovun evinə gələrək ondan 100 qram narkotik vasitə olan qurudulmuş marixuananı 600 manata alıb.

Sonra isə Tariyel İmanov polisə zəng edib və deyib ki, evindən narkotik oğurlanıb. (APA TV)

Ağcabədi şəhərindəki “Cavid” şadlıq sarayında şadyalıqla izlənilən (ifadə mərasim iştirakçılarından birinə məxsusdur) toy mərasimi başa çatdıqdan sonra gəlin şadlıq evindən bəy evinə gətirilib. Elə bu zaman gəlinin anası və digər qohumları otağa hücum edib. Gəlin bəy otağından çıxmaq istəməsə də, valideynlərinin təzyiqi ilə otağı tərk edib.

Növbəti gün gəlin bildirib ki, ərə getdiyi oğlanı yox, dayısı oğlunu sevirmiş. (publika.az)

Bakıda onlarla ağ rəngli “Gelandewagen”-in qatıldığı toy “kortej”-inin guya sabiq müdafiə naziri Səfər Əbiyevin oğluna məxsus olması ilə bağlı mətbuatda gedən xəbərlərdən narazı qalan məclis sahibi, bəyin atası, salyanlı iş adamı mediaya açıqlama verib və deyib ki, oğlunun cəmi 7 minlik “Mercedes”-i var. Toy karvanındakı bütün avtomobillər də bəyin dostlarına məxsusdur.

İş adamı üstəlik bu barədə yazanları Allaha tapşırıb və deyib: “Mən o xəbərləri oxuyandan sonra sındım, çox pis təsir etdi mənə”. (Qafqazinfo.az)

Paytaxtda şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsinin əmək-

daşları reydl keçirib qadağan olunmuş yerlərdə avtomobil saxlayan sürücüləri cərimələyirlərmiş. Dayanma-durmanı qadağan edən nişanın altında dayanmış maşına da cərimə yazıblar.

Hadisəni şərh edən polis deyib ki, maşının qapısı açıq imiş. Sürücü isə yol polislərindən gizlin maşına minib qaçmağa cəhd edib. Polisin ucnoqta.az saytına verdiyi açıqlama: “Mən onun maşınının qarşısına keçib dedim ki, cərimə protokolunu götürsün. Sürücü maşına oturub lezva götürdü və yerə düşüb özünə xəsarət yetirməyə başladı. Qarnını açıb kəsməyə başladı. Bizim əməkdaşlar ona mane olub lezvanı əlindən almağa çalışdıqda həmin şəxs səs-küy salmağa başladı. Sonra anasını çağırdı, qadın da gəlib bizi təhqir etdi”.

Təəccüblü hadisələr haqqında məlumatların planet üzrə əsas ixracatçısına çevrilmək üçün tarixi fürsət düşüb əlimizə.

Bu fürsətdən yararlanmaq lazımdır mənə.

Nə deyirsiniz?

www.avciya.az

7 noyabr 2013-cü il

NYUSMEYKER BALABƏY

Böyük şair Corc Noel Qordon Bayron (1788–1824) “Çayld Haroldun səyahətləri” poeması işıq üzü görər-görməz, böyük futbolçu Lionel Messi isə 2006/07 mövsümünün oyunlarından birində, “Real”ın qapısından dalbadal 3 top keçirəndən, futbol dili ilə desək, xet-trik edəndən dərhal sonra məşhurlaşıblar.

Azərbaycanda məşhurlaşmaq üçün nə dahiyanə poema yazmaq lazımdır, nə də bir oyunda 3 qol vurmaq.

Azərbaycanda məşhurlaşmaq üçün Balabəy olmaq kifayətdir.

Balabəyi az qala hamı tanıyır. Və bu şəxs Bayron, ya da Messi kimi milyonların sevimlisinə çevrilə bilməsə də, məşhurlaşmağa bəli. Əminlik hissi ilə deyirəm ki, bu adamı təkcə doğulub boya-başa çatdığı rayonda deyil, bütün bölgələrdə tanıyırlar.

Özü də təkcə respublikamızın bölgələrində yox.

Bu şəxsin başına gələnlər haqda məlumatların post-sovet məkanına səpələnmiş və Azərbaycanda baş verən əhəmiyyətli, necə deyərlər, taleyüklü məsələlərlə permanent olaraq maraqlanan həmyerlilərimizə operativ şəkildə çatmadığını düşünmək ən azı sadələşmə olardı.

Təsəvvür edin, yuxarıda adı çəkilən şəxs, yəni Balabəy son bir neçə gün ərzində düz 3 dəfə diqqəti cəlb edə bəli.

Əvvəlcə məmləkətimizin dilbər güşələrindən birində yerləşən şadlıq sarayında baş tutmuş toy məclisində bəy qismində iştirak etdikdən dərhal sonra gəlinin qaçması ilə.

Hadisədən 3-4 gün sonra verdiyi açıqlama ilə. APA TV-yə verilmiş açıqlamadan aşağıdakı cümlələr xüsusilə yadda qalan, həm də ibrətamizdir: “ Özümə qız da tapmışam. Məhərrəmlikdən sonra evlənəcəyik. Bilirsiniz keçmiş keçmişdə buraxdım. Yeni həyata davam edirəm.”

Və nəhayət, sözü gedən toydan bir həftə sonra yeni addımla. Noyabrın 11-də qafqazinfo.az Balabəyin “heç nəyə baxmayaraq” yenidən evlənmək üçün qız qaçırması ilə bağlı məlumat yayıb.

Elə həmin xəbərdə Balabəyin ailə üzvlərinin “polis şöbəsinə müraciət edərək bu biabırçılığa son qoyulması üçün araşdırma aparılmasını və onlara dəyən maddi ziyanın ödənilməsini tələb edəcəkləri” bildirildi. Balabəyin yaxınları toy məclisinin keçirilməsi, qızıl-zinət və geyim əşyalarının alınması üçün xərclədikləri 8 min manat pulun verilməsini, sonra isə qızın ailəsinin bəy evindən cəhizlərin aparılmasını istədiklərini deyiblər.

Buna deyirlər nyusmeykerlik.

Özü də ən yüksək dünya standartlarına müvafiq tərzdə.

www.avciya.az

12 noyabr 2013-cü il

Bir neçə il bundan qabaq məlum oldu ki, bu dünyada atipik, yəni tipik olmayan pnevmoniya da varmış. Üstəlik, bu tipik olmayan pnevmoniya adı, tipik pnevmoniyaya baxanda daha əziyyətli xəstəlik imiş...

Mənə elə gəlir ki, hər bir tipik sayıla biləcək azərbaycanlı atipik olmağa, yəni atipik azərbaycanlıya (AA) çevrilməyə cəhd etsə, bu həmin şəxsin iqtisadi səciyyəli problemlərini xeyli azalda bilər. Bu isə, Tarif Şurasının vaxtında verilmiş, əslində isə ola bilsin bir qədər gecikmiş, humanist və düşünülmüş, müdrik, tarixi, əlamətdar, yadda qalan qərarından sonra yerinə düşməyə bilməz.

Beləliklə, tipik sayıla biləcək azərbaycanlı atipik olmaq istəyirsə hökmən müəyyən addımlar atmalıdır. Və bu addımlardan ən mühümünü əlbəttə ki, həmin şəxsin nəqliyyat vasitəsi ilə bağlı olmalıdır.

Şirinliyi ilə seçilməyən təcrübə göstərir ki, tipik sayılmağa haqqı çatan azərbaycanlı hökmən şəxsi nəqliyyat vasitəsi almağa çalışır, buna nail olmayanda ruhdan düşür, kədərlənir, hətta az qalır pnevmoniyaya düşər olsun. Maşın alıb Mustafa Sandalın illər öncə həvəslə oxuduğu mahnının (yəni şarkının) qəhrəmanına çevriləndə isə, elə-belə araba (yəni avtomobil) sahibi olmaq istəmir. İstəyir ki, maşını yepyekə olsun. Piyadaların Döyüş Maşınından yalnız müqayisəyəgəlməz komfortu ilə seçilsin. Və sadalananların məntiqi nəticəsi olaraq, həmin maşının benzini su kimi içməsi, hətta udması ilə barışır.

Atipik azərbaycanlı olmaq istəyən şəxs kiçiklitrəfli, hərbi texnika ilə bəhsə girmək iqtidarında olmayan av-

tomobil almalıdır. Əlbəttə, yuxarıda yetərinə vəsf edilmiş qərardan sonra maşın almaq hələ də aktual sayıla bilərsə...

Bir güllə bahar olmur. Və ən yığcam avtomobil belə həyatı vacib qənaət məsələsində bütün problemləri çözməz. Odur ki, atipik azərbaycanlı olmaq qərarından dönmək istəməyən şəxs hökmən öz ad gününü, toyunun növbəti ildönümünü, övladlarının xeyir işini və eyni dərəcədə əhəmiyyətli sayılacaq digər şadlıq mərasimlərini mötədil qaydada (oxu: az xərcə) keçirməlidir.

Atipik azərbaycanlı mənzilinin təmir məsələsində də tipik azərbaycanlının istifadə etdiyi müasir inşaat materiallarından, ən əsası isə son texnologiyalardan uzaq qaçmalıdır.

Bu siyahını atipik azərbaycanlı, yəni AA olmağa qərar vermiş adamlar özləri uzada bilərlər.

www.avciya.az

5 dekabr 2013-cü il

ERMƏNİ DİLLİ AZƏRBAYCAN KİTABI HAQQINDA YAZI

Şamaxının millət vəkili, Avronest Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Elxan Süleymanovun 2012-ci ildə “Milli Məclis” jurnalına verdiyi müsahibədən aşağıdakı iqtibasa diqqət yetirək. “Avronest PA-nın Bakı sessiyası ərəfəsində Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzi (www.aliyevheritage.org) nəfis tərtibatda “Tarixi Azərbaycan dövlətləri” kitabını nəşr etdi. Kitab Azərbaycan və ingilis dilləri ilə yanaşı, erməni, gürcü, moldav və Ukrayna dillərində də nəşr edildi. Kitabda tarixi Azərbaycan torpaqlarında mövcud olmuş dövlətlər haqqında qısa məlumatlarla yanaşı, onların əhatə etdiyi əraziləri əks etdirən xəritələr də verilib.

Təvazökarlıqdan kənar səslənə bilər, amma deməliyəm ki, bu nəşrin ideya müəllifi mənəm. Kitab əslində mötəbər qurumda təmsil olunan Şərq tərəfdaşlığı ölkələrinin qanunvericilərinə tariximiz haqda məlumat vermək məqsədilə nəşr edilib. Bu isə heç kimi, o cümlədən Ermənistan nümayəndələrini narahat etməməli idi. Amma artıq aprelin 2-dən müxtəlif erməni saytlarında bu kitaba onun yaradıcı heyətinə qarşı hücumlar başladı. Mən bu saytlarda Ümummilli liderimizin zəngin irsini öyrənmək və təbliğ etmək kimi son dərəcə gərəkli missiyanı həyata keçirən Mərkəzin və “Tarixi Azərbaycan dövlətləri” kitabının yaradıcı heyətinin ünvanına yazılan cəfəng fikirlər barədə danışmaq istəməzdim. Amma fakt faktlığında qalır. Ermənistan qanunvericiləri aprelin 2-də Bakıya gəlirlər və onlara bu nəşr təqdim edilir. Elə 2 apreldə də çe-

şidli erməni saytlarında Nikolay Melkumov adlı müəllifin şərhləri yerləşdirilməyə başlayır. Şərhə ehtiyac varmı?”

Melkumovkimilərin erməni əsatirlərini çirkə çıxaran həqiqətlərə dözümsüz yanaşması və bunların xüsusi operativlik nümayiş etdirmə imkanlarının genişliyi şübhə doğurmur. Üstəlik, elə bu “mütəxəssis”lər ardıcıl fəaliyyət göstərirlər. Məsələn, elə həmin “Tarixi Azərbaycan dövlətləri” kitabı haqqında, kitab işıq üzü gördükdən il yarım sonra (!), 2013-cü ilin oktyabrında Ermənistanın “Yerkir” nəşri “Diaqnoz” adlı bir yazı dərc edir. Bu yazıda da Avronest Parlament Assambleyasının 2012-ci ilin aprelində keçirilmiş İkinci Növbəti Sessiyası zamanı Melkumovun sərəşmələləri təkrarlanır...

Bax belə. Ermənilik erməni dilində Azərbaycan kitabını həzm edə biləcək gücə malik deyil. Nə etməli olduğumuz bəllidir, deyilmi?

Və sonda. Erməni “tarixçi”lərinin yuxusunu ərşə çəkən “Tarixi Azərbaycan dövlətləri” kitabı ötən il Azərbaycan Naşirlər və Poliqrafçılar İctimai Birliyinin Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 90 illik yubileyinə həsr etdiyi Birinci Ümumrespublika “Kitab sənəti” müsabiqəsinin xüsusi diplomuna layiq görülüb.

www.1905.az

23 may 2014-cü il

8.8.8 və ...

12-ci ilin 21 fevralında Canik Fayziyevin çəkdiyi “Səkkizincinin avqustu” filmi Rusiya ekranlarına çıxdı. Növbəti 23 fevral bayramı ərəfəsində belə bir film kassa uğuru qazana bilərdi. Ən azı rus silahının növbəti qələbəsi ilə nəticələnmiş 5 günlük Rusiya-Gürcüstan müharibəsindən bəhs etdiyinə görə...

Fayziyevin filmi kassa uğuru qazana bilmədi. 20 milyon dollara başa gəlmiş filmin prokatı xərclənən vəsaitin yalnız yarısını qaytarıb.

O ki, qaldı 8-ci ilin 8-ci ayının 8-ci günündə başlanmış müharibədən sonrakı mərhələdə Abxaziya və Cənubi Osetiyanın payına düşən uğurlara, burada da vəziyyət ürəkaçan deyil.

Bu iki “respublika”nı hələlik yalnız Rusiya, Nikaraqua, Venesuela və Nauru Respublikası (!) tanıyır.

Hər iki “dövlət”in “iqtisadiyyat”ı Rusiyanın sayəsində mövcuddur. Cari təqvim ilinin əvvəllərində Dmitri Medvedev 2014-cü ildən etibarən 3 il ərzində Moskvanın Abxaziyaya və Cənubi Osetiyaya ümumilikdə 6 milyard rubl ayracağı ilə bağlı sənədə imza atıb.

Biz sözlə, bu “respublika”lar nə siyasi çəkiyə malik deyillər, nə də iqtisadi. Necə deyərlər, gəlir-filan yoxdur. Olan gəlir də təqribən belə olur. Məsələn, 2013-cü ildə Cənubi Osetiyanın büdcəsində 4,7 milyard rublluq gəlir nəzərdə tutulmuş. Elə həmin il, Rusiya bu tanınmayan təsərrüfata 4,2 milyard pul xərcləməli olub...

Siyasi və iqtisadi potensialı sıfır həndəvərində var-gəl edən bu qondarma respublikalar Rusiyanın nəyinə

lazımdır axı? Və yaxud, “bəs yaxşı, Məşədi İbadın nəyi və harası Rüstəm bəyə xoş gəlib ki, əziz qızı, madmazel Gülnazı ona ərə verir?”

Bu suala cavab tapmaq elə də çətin deyil.

İyun ayının sonlarında Cənubi Osetiya “Donetsk Xalq Respublikası”nı tanıyıb. Özü də bu məsələ ilə bağlı qərar “respublika”nın “Təhlükəsizlik Şurası” adlandırılan qurumunda müzakirələrdən sonra verilib.

Görünən budur ki, düz 6 il bundan əvvəl başlanmış 5 günlük müharibədən sonra, cin şüşədən çıxıb. Bu cini yenidən tutub zərərsizləşdirmək və şüşədəki yerinə qaytarmaq vaxt alacaq.

Amma, müvafiq təhlükəsizlik tədbirlərimiz preventiv olaraq həyata keçirilməlidir.

İnanıram ki, elə keçirilir də.

www.1905.az

8 avqust 2014-cü il

ANTONYAN, NAZARETYANLAR, OVANNİSYAN VƏ DERLUQYAN 2008-ci İLDƏ

Bir neçə il bundan əvvəl Rusiyada Humanitar Təhsil Universiteti Federal Cəzaçəkmə Xidmətinin Hüquq və İdarəetmə Akademiyası ilə birlikdə kompleks tədqiqat həyata keçirib. Bu tədqiqatda terror cinayətlərinin motivasiya məsələləri ilə bağlı yeni unikal nəzəri və empirik materialların yer aldığı söylənilir.

2 kitab nəşr edilib bu tədqiqatın materialları əsasında. 2006-cı ildə “Etnik dini terrorizm”, 2008-ci ildə isə “Etnik dini terrorizmin təbiəti” kitabları. Hər iki kitab hüquq elmləri doktoru, professor Antonyanın redaktəsi ilə işıq üzü görüb.

2008-ci ildə Moskvada amerikalı psixoloq Arlin Oderqonun “Müharibə” mehmanxanası. Silahlı münaqişələrin psixoloji dinamikası” kitabı çap edilib. Kitabın elmi redaktoru Rusiya Elmlər Akademiyasının Şərqşünaslıq İnstitutunun baş elmi işçisi, professor Akop Nazaretyandır. Rus dilinə tərcüməni isə həmçinin Nazaretyan soyadını daşıyan 2 nəfər həyata keçirib.

Yenə də 2008-ci ildə “Territoriya buduşeqo” Nəşriyyat evi Uilyam Mak-Nil adlı məşhur müəllifin “Qüdrət uğrunda. “XI- XX əsrlərdə texnologiya, silahlı qüvvə və cəmiyyət” adlı kitabını nəşr edib. Kitab nəşriyyatın “Aleksandr Poqorelskinin universitet kitabxanası” seriyasında işıq üzü görüb. Rus dilinə tərcümə Tiqran Ovannisyandır. Ön sözü Çıkaqodakı Nordvestern Universitetindən Georgi Derluqyan yazıb.

Vəssalam.

www.1905.az

2 dekabr 2014-cü il

MİNA VƏ DİVAR

Vaxt vardı Türkiyə ilə Suriya sərhəddi dünyada ən yaxşı qorunan sərhədlərdən biri idi dünyada.

Çünki Ankara təhlükəsizliyini qorumaq və qaçaqçılığı önləmək üçün 1952-ci ildən etibarən Suriya sərhədindəki əkin-biçin torpaqlarında 3,5 milyon dönümlük (1 dönüm – 0.1 hektardır) ərazidə eni bəzən 1 kilometrə çatan minalı şərid yaratmışdı.

2003-cü ildə Türkiyə Ottava müqaviləsini imzaladı.

Və 2003-cü ildə məlum oldu ki, 51 il ərzində sərhəd kəndlərində yaşayan 3 min adam qolunu ya da qıçını itirib bu minalı şəriddə. Və elə 2003-cü ildə, Hafiz Əsədin ölümündən 3 il sonra 51 yaşlı şəridin ləğvi məsələsi gündəmdə idi. Məlum olmuşdu ki, minaların təmizlənməsi bu bölgənin kənd təsərrüfatı potensialını əhəmiyyətli dərəcədə artırma bilər. 350 000 hektarlıq əkin sahəsi zarafat deyil axı.

Üstəlik, minalı şəridin öz missiyasını tam yerinə yetirə bilməməsi ilə bağlı fikirlər səslənməyə başlamışdı. Heç demə iki ölkənin sərhədində basdırılmış 600 000 mina öz işində imiş, qaçaqmalçılar da öz işində. Suriya ilə sərhəddə 2 (!) Kipr adası boyda əkinə yararlı torpaqların uzun illər istifadəsiz qalmasının vurduğu zərər haqqında çox danışmaq olar. Üstəlik, bu minalar təkcə Suriya ilə sərhəddə basdırılmayıb axı.

2013-cü ilin mayında Türkiyənin müdafiə naziri İsmət Yılmaz 1 150 297 kvadratmetrlik ərazinin minalardan təmizlənməsi barədə açıqlama verib 10 951 minanın zərərsizləşdirildiyini dedi. Və qeyd etdi ki, 2004-2011-

ci illərdə 204 türk hərbiçisi minaların partlaması üzündən həlak olub, 742 hərbi isə yaralanıb.

Ottava müqaviləsinə görə Türkiyə ötən ilin 1 martına qədər öz ərazisində torpağa basdırılmış minaları təmizləməli idi... Bu gün Türkiyə Suriya ilə sərhəddə beton divar tikməkdədir. 7 tonluq beton bloklar yan-yana düzülür.

Üstəlik, divarlar Avropada da hörülür.

Baş verənlər Fultonda Baltik dənizindən Adriatik dənizə qədər (Ştettindən Triyestə kimi) uzanan “dəmir pərdə”dən danışan Uinston Çörçillin sağlığında yaşansaydı, ingilis siyasətçisi bu divarlara nə ad verərdi görəsən?

www.1905.az

4 dekabr 2015-ci il

HANI BİZİM SİMONİNO SİMONİNİ?

Umberto Ekonu hamı tanıyır. Hər halda, onu tanımaq, oxumaq və ondan öyrənmək istəyən adamların hamısı bu italyan yazıçısının yaradıcılığından xəbərdardır. O ki qaldı onu tanımaq istəməyənlərə, onlar bəlkə də heç nə itirməyiblər...

Umberto Ekonu oxumaq əslində asan deyil, onun 1-2 il əvvəl işıq üzü görmüş “Praqa məzarlığı” adlı 6-cı romanının müəllifi isə azərbaycanlı üçün az qala əzabverici ola bilər.

Niyə?

Ona görə ki, Umberto Ekonun 6-cı romanında anti-semitizm məsxərəyə qoyulur. Və Simonino Simonini adlı bir personajın yəhudilərə qarşı törədilmiş dəhşətli soyqırım aktlarına rəvac verən “sənəd”ləri hazırlaması, həqiqətləri saxtalaşdırması haqqında danışılır.

Üstəlik, Ekonun təxəyyülünün məhsulu olan Simonini bunu real tarixi şəxsiyyətlərlə təmasda ola-ola (əlbəttə ki, romanın səhifələrində) edir.

Və yəhudilərə nifrət edən Simonini fransızların da, almanların da, italyanların da düşmənidir. “Sion müdriklərinin protokolları”nı uydurduğu iddia edilən Simonini az qala bütün insanlara nifrət edir.

Bu kitabı oxumaq niyə bizim üçün əziyyətli olmalıdır?

Ona görə ki, dünya ədəbiyyatında azərbaycanlılara qənim kəsilmiş iyrənc erməni millətçisi obrazı yoxdur və ola bilsin heç olmayacaq da. Və bu vahiməli boşluğun

əslində bizim üçün nə qədər təhlükəli olduğunu “Praqa məzarlığı”nı oxuyanda çox aydın təsəvvür etmək olar...

Yəhudi xalqına qarşı törədilmiş dəhşətli soyqırımı hamı pisləyir. Ağılı başında olan adamların hamısı holokostun bəşəriyyət əleyhinə misli-bərabəri görünməmiş cinayət olduğunun fərqləndirlər. Buna baxmayaraq, ola bilsin unutmğa meyilli adamları məlumatlandırmaq məqsədilə Simonino Simoninilər – təkcə yəhudiləri deyil, bütün insanları yer üzündən silmək niyyətli “qəhrəman”lar yaradılır...

Təcrübə məqsədilə 13 yaşlı azərbaycanlı uşağın dərisini diri-diri soyub onun neçə dəqiqə yaşayacağını müəyyənləşdirən, üstəlik bu barədə öz kitabında (!) yazan Zori Balayan və onun kimi iyrənc erməni cəlladlarının obrazları da dünya oxucusu üçün maraqlı ola bilər.

Dünyada az qala yeganə monoetnik dövlətin – tarixi Azərbaycan torpaqlarında yaradılmış Ermənistanın uzaq və yaxın tarixində o qədər belə personajlar var ki. Özü də Simoninidən fərqli olaraq tam real personajlar.

Bəs bu personajlar nə vaxt dünya ədəbiyyatına gələcək? Bəlkə, bu personajları dəvət etmək lazımdır?

Necə bilirsiniz?

www.1905.az

7 yanvar 2016-cı il

Qahirədə yaşayan Muxtar soyadlı jurnalistin oğlu olub. Və ata oğluna Putin adını qoyub. Beləliklə, bu gündən etibarən Misirdə Putin adlı, Muxtar soyadlı bir körpə böyüyür...

Südəmər Putinin atasından uşağa niyə Vladimir adını qoymadığını soruşan tapılıb. Gənc ata sualı cavablandıraraq deyib ki, dünyada yüzlərlə Vladimir var, amma Putin cəmi bir nəfərdir. Bu cavabın orijinallığı və sərhəd tanımayan məntiqi yersiz sualı verən adamı təqribən “Putin atalı-analı böyüsün, toyuna gələk” parametrlı arzu səsləndirməyə məcbur edib.

Bu yadda qalan hadisə haqqında xəbəri günorta vaxtı yayan fontanka.ru saytı hadisənin 12 saat əvvəl baş verdiyini qeyd edib. Demək, balaca Putin dünyaya ya Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günündə gəlib, ya da bu günün astanasında.

Və Suriyanın Kobani şəhərindən olan 3 yaşlı Aylan Kürdinin cansız cəsədinin Bodrum çimərliyində aşkar edildiyi 3 sentyabr 2015-ci il tarixindən 9 ay sonra...

Düzü bilmirəm, Aylanı xatırlayan varmı?

Böyük Britaniyanın Lesterşir qraflığından olan 4 yaşlı Madlen Makken 2007-ci ilin mayında Portuqaliyada, ailəsi ilə istirahət edərkən yoxa çıxdı. Madlenin axtarışları hələ də davam edir...

Xocalı soyqırımında 63 uşaq öldürülüb, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq valideynlərindən birini itirib. 26 uşağın taleyi bu günə kimi məlum deyil.

Bəlkə doğrudan da düz eləyib Muxtar soyadlı qahirəli jurnalist?

Necə bilirsiniz?

www.1905.az

1 iyun 2016-cı il

MARSA KİM UÇACAQ?

Tesla Motors və SpaceX adlı iki məşhur qurumun rəhbəri İlon Mask bildirib ki, onun kosmik kompaniyası artıq 2025-ci ildə insanın Marsa uçmasını təmin edə biləcək. Kosmik gəmi 2024-cü ildə yola düşəcək, 2025-ci ildə də çatacaq dördüncü planetə...

Əgər cənab Mask vədinə əməl edə bilsə, cəmi 9 ildən sonra Marsın “fateh”lərinin adları vaxtilə rəhmətlik Yuqi Qaqarinin adı çəkilən qədər hallandırılacaq...

İyunun 15-dən Azərbaycanda yay turizm mövsümünə start verilir.

“Bizim yol” qəzeti yazır ki, Xaçmaz rayonundakı Nabran qəsəbəsində yerləşən “Palma” İstirahət Mərkəzinin nümayəndəsi Azərbaycanda yay turizm mövsümünə start verdiyi gündən sonra qiymətlərin bahalaşacağını bildirib: “Bir nəfər üçün yer 50 manatdır. İyunun 15-dən etibarən bu qiymət 60 manata olacaq. Bu qiymətə yalnız səhər yeməyi daxildir. Gündə üç dəfə yemək bir nəfər üçün 100 manatdır. Mərkəzdə iki hovuz, attraksionlar və diskoteka fəaliyyət göstərir”.

Qəzetdə ölkəmizin başqa gəzməli, görməli yerlərində istirahət etmə qiymətləri də var...

Batumifun.com saytı yazır ki, iyun ayında Gürcüstanın Batumi şəhərində bir insan 8 gün dincəlmək üçün cəmi 195 dollar ödəyə bilər. Qiymətə aeroportdan transfert, oteldə yaşama, səhər yeməyi və Batumidə yaxtada axşam gəzintisi xərcləri daxildir.

Görəsən İlon Mask kimi uçurdacaq Marsa?

Çox maraqlıdır.

www.1905.az

2 iyun 2016-cı il

BANQLADEŞİN YAŞIDI

71-ci ildə anadan olmuşam.

1971-ci ildə.

Ömrümün 46-cı ilini yaşayıram. Və yaş üstünə yaş gəldikcə həm də 60-cı illərin sonlarında və 70-ci illərin əvvəllərində bu fani dünyaya təşrif buyurmuş insanlarımız haqqında düşünürəm.

Mənsub olduğum nəsil haqqında.

Bu nəslin, həyatda olanları 50-ni aşırmağa doğru gedən nəslin bəxtinin gətirməməsi haqqında çox eşitmişəm. Amma bilirəm ki, buna bənzər fikirlər az qala bütün nəsillər haqqında deyilib. Həm də ona görə ki, insan həyatı həmişə və əsas etibarilə itirilmiş imkanlardan ibarət olur...

Qorbaçovun “perestroyka” prosesi başlayanda biz yeniyetmə idik.

Berlin divarı uçurulanda mənim 18 yaşımdı. (Çox sonralar, 2003-cü ildə birinci və yəqin ki, sonuncu dəfə Berlində oldum və məşhur divarın turistlərin şəkil çəkdirmələri üçün saxlanılmış hissəsini gördüm. Həmin hissənin üzərində gərək ki, “Mercedes” ulduzlu “Trabant” şəkli vardı, bir də Leonid İliçlə Xonekkerin lazım ola biləcəyindən xeyli artıq həvəslə öpüşmələrinin şəkli.)

Sonra da 20 yanvar gəldi...Bakıda deyildim. Təhsil aldığım uzaq Rusiya şəhərində Azərbaycan tələbələrinin yürüş-mitinqi də yadımdadır, 24 yanvarda Bakıya uçan boş təyyarə də. Və köhnə “Moskviç” sürücüsünün 20 yanvara keçən gecə baş verən dəhşətlərdən danışması, asfaltın üzərinə düzülmüş qərənfillər...

Müstəqil olduq!

Üçrəngli Bayrağımızın başımız üstə dalğalanması qədər fərəhləndirici nə ola bilər?

Müharibə gedirdi. Bakıdan bir neçə yüz kilometr qərbdə və həm də elə bil ayrı planetdə gedirdi bu müharibə.

Və insanların şəhid ölümü ilə dünyanı tərk etmələri başladı adiləşməyə.

Doğrudur, biz həyatdayıq. Amma şəhid məzarlarında uyuyan bizimkilər də çoxdur.

Müharibə, indi ona bəzən Birinci Qarabağ müharibəsi deyirlər, başlayanda bizimkilər 20 yaşın astanasında idilər. Və elə o yaşda da qalanlarımız oldu. Azərbaycanın çox yerində şəhidlərimizin uyuduğu xiyabanlar var. Başdaşlarındakı doğum tarixlərinə nəzər salsanız görəcəksiniz...

Mən də o yaşdayam...

Bu yaxınlarda Salman Rüşdinin “Gecəyarı doğulanlar” romanını oxudum və bildim ki, Banqladeş yaranan ildə doğulmuşam.

Banqladeşin də çətinlikləri çoxdur. Bilməmiş olmazsınız. Məsələn, Vikipediyada yazılıb ki, əhalisinin sayına görə 8-ci yerdədir dünyada bu ölkə, ərazisinə görə də 92-ci yerdə. Elə bu iki fakt öz-özlüyündə o qədər çətinliklərdən xəbər verir ki.

Arzular və imkanlar heç də həmişə üst-üstə düşmür. Rəhmətlik Qaydayın filmindəki tost yadınızdadır da?

www.1905.az

1 avqust 2016-cı il

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

“Banqladeşin yaşadı”nın möcüzəsi	5
Sonsuz maşın «şou»muz	10
Sürüşdürmə “epidemiya”sı başlasa	12
Sosial liftiniz işləyir?	14
“Kiçik toy”dan geçikmiş “reportaj”	16
Toponimik təklif	18
Mali malı	20
Metro “adam”ı	22
Potensial poliqlotlar ölkəsi	24
Kim kimdir?	26
Rüşdikimilər	28
Neoqarğışlar	30
Doqquzmərtəbəli evin doqquzuncu mərtəbəsi	32
Gündüz müəllim üçün hədiyyə	34
Nə Fukuyama haqlı çıxdı, nə də Hantinqton?!	36
Əvvəlcə digital-first, sonra da digital-only	38
7	40
2500 metrlik körpünün imici	42
İtaliyada ildə bir dəfə, bizdə hər gün?!	44
Yerin qiyməti	46
Oğlanın evi varmı?	48
6 232 099	50
Ağıllı adamlar necə pul qazanırlar	52
Vaşinqton və Tomsk	54
Əskinas məsələsi	56

Mübarizin arzusu	58
Feysbukabad	60
Kredit tarixçəmiz	62
Filip Kirkorov	64
Perpetuum mobile	66
Hippokrat üçün tapmaca	68
Toy olsun, bayram olsun.....	70
Zəmanəmizin Staxanovu	72
Skaner bolluğu	74
Uqo və Bəşər	76
132 000 000	78
Futbolçunun 23 yaşlı xanımının bilmədikləri	80
Nesbö və Myusso yoxluğu	82
Gediş haqqı	84
Şeyx Nəsrullah – 2013	86
“Opel” sürücüsünün qoçaqlığı	88
SMS xəbərləri	90
“Dərsanə” nağılları	92
Manhettenə doğru, irəli?!	94
Qarabağ arzuları	96
Bizim moydodırlar	98
154 - 66 = 88	100
Mənsur odalar	102
“Cihad” kitabı və üzü tüklü gənc	104
Balta	106
Status məsələsi	108
Monopoliya “oyun”u	110

Bəşər və bəşəriyyət	112
Oda fiyatları	114
Salustiano Sançes-Blaskesin sirləri	116
Peganum harmala və inkişaf	118
İxracat imkanlarını artırmaq imkanı	120
Nyusmeyker Balabəy	122
AA	124
Erməni dilli Azərbaycan kitabı haqqında yazı	126
8.8.8 və	128
Antonyan, Nazaretyanlar, Ovannisyan və	
Derluqyan 2008-ci ildə	130
Mina və divar	131
Hanı bizim Simonino Simonini?	133
Putin Muxtar	135
Marsa kim uçacaq?	136
Banqladeşin yaşadı	137

Fuad Babayev
BANQLADEŞİN YAŞIDI

Məsul redaktor
Gündüz Nəsimov
Bədii redaktor
Mətanət Babayeva
Texniki redaktorlar
Təmkim Məmmədli
Dadaş Musayev
Dizayn və səhifələnmə
Elviz İsmayilov

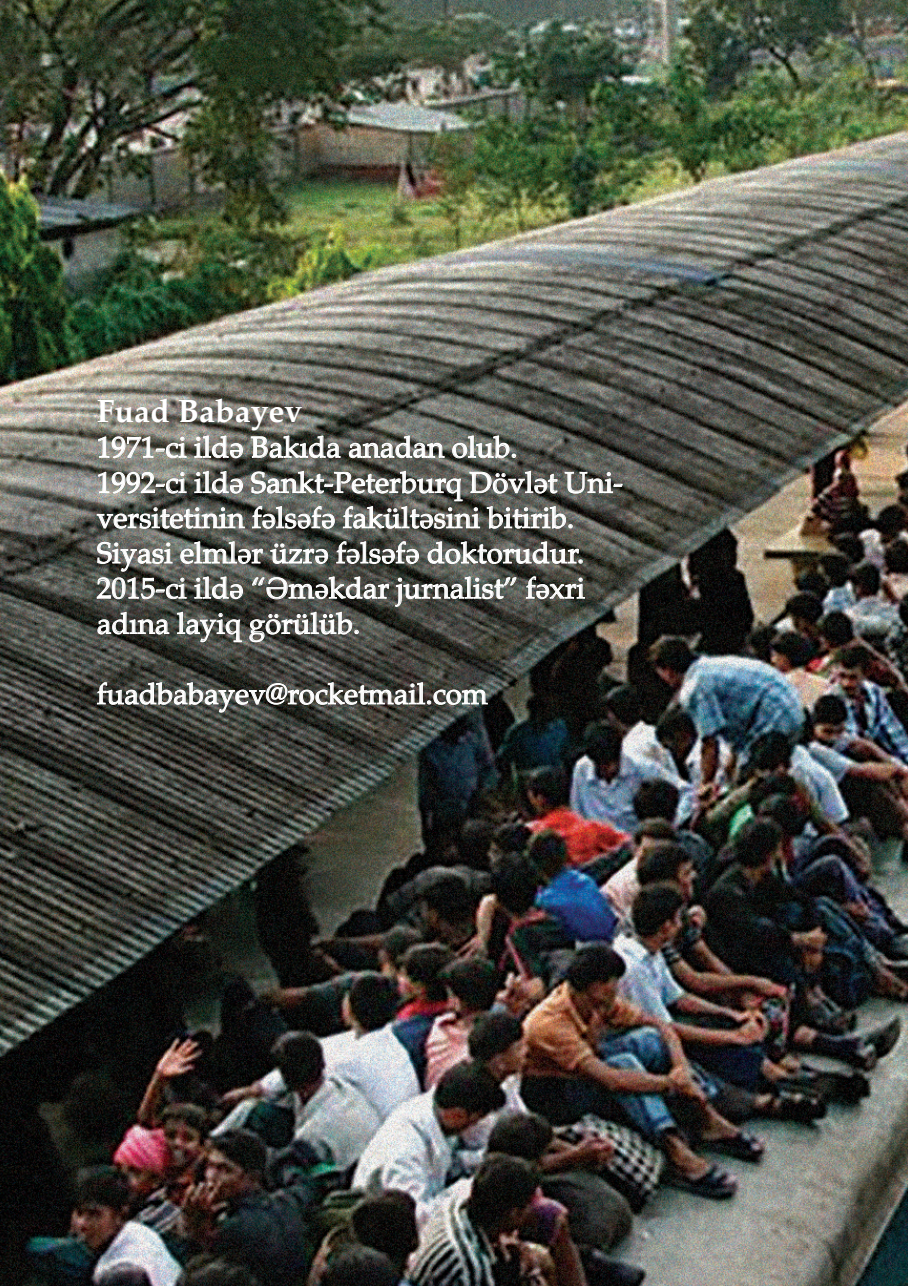
Yığılmağa verilib: 05.07.2016
Çapa imzalanıb: 11.08.2016
Format: 70x100 1/32. Həcmi: 4,5.
Sifariş: 456. Tiraj: 300.

POLYGRAPHIC
PRODUCTION

Tel: 447 75-05, Faks: 447 75-04

mətbəəsində çap olunub

Fuad Babayev

1971-ci ildə Bakıda anadan olub.

1992-ci ildə Sankt-Peterburq Dövlət Universitetinin fəlsəfə fakültəsini bitirib.

Siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktorudur.

2015-ci ildə "Əməkdar jurnalist" fəxri adına layiq görülüb.

fuadbabayev@rocketmail.com